

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra primární a preprimární pedagogiky

Bakalářská práce

Dětská skupina jako jedna z forem předškolní výchovy a vzdělávání

Vypracovala: Eliška Straková
Vedoucí práce: Mgr. Veronika Kadlecová

České Budějovice 2022

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích, 8. července 2022

Eliška Straková v.r.

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí bakalářské práce Mgr. Veronice Kadlecové za odborné rady, pomoc, trpělivost, a především laskavý přístup. Dále bych také ráda poděkovala všem účastníkům výzkumu za jejich čas a ochotu. Nakonec bych ráda poděkovala své rodině a příteli za podporu a trpělivost.

ABSTRAKT

Tématem předkládané bakalářské práce je dětská skupina jako jedna z forem předškolní výchovy a vzdělávání. Teoretická část práce je věnována tématu výchovy a vzdělávání v předškolních institucích. Pojednává o dětské skupině, jakožto alternativě k předškolnímu vzdělávání v mateřské škole. V této části práce je také porovnána dětská skupina s mateřskou školou - odlišné a shodné znaky obou těchto institucí. Výzkumné šetření v praktické části práce bylo postaveno na kombinaci kvantitativního a kvalitativního výzkumu. Pro kvantitativní část byla použita metoda dotazníkového šetření. Pro kvalitativní část byla použita metoda rozhovoru. Výzkumný soubor tvořili rodiče dětí docházejících do dětské skupiny. Společným cílem výzkumného šetření bylo zjistit, jaký mají pohled na dětskou skupinu rodiče dětí docházejících do dětské skupiny, zjistit jejich motivaci k výběru před ostatními institucemi a odhalit, v čem rodiče spatřují smysl dětských skupin. Z výzkumného šetření vyplynulo, že rodiče mají na dětské skupiny pozitivní názor a službu péče o dítě v dětské skupině hodnotí jako přínosnou. Dětskou skupinu vnímají jako plně vyhovující alternativu k mateřským školám, která může výrazně pomoci s nedostatkem míst v mateřských školách. Motivací k výběru dětské skupiny před ostatními institucemi jsou pak pro rodiče nejen specifika dětských skupin, ale i potřeby rodičů a dětí. Smysl dětských skupin rodiče spatřují především v pomoci s harmonizací rodinného a pracovního života.

Klíčová slova: alternativní vzdělávání; dětská skupina; mateřská škola; předškolní instituce; předškolní výchova a vzdělávání; rodiče

ABSTRACT

The topic of the presented bachelor's thesis is the children's group as one of the forms of preschool education and training. The theoretical part of the thesis is dedicated to the topic of education and training in preschool institutions. It discusses the children's group as an alternative to pre-school education in kindergarten. This part of the thesis also compares children's groups with kindergarten - pointing out the different and similar features of both of these institutions. The research in the practical part of the thesis was based on a combination of quantitative and qualitative research. The questionnaire survey method was used for the quantitative part, and the interview method was used for the qualitative part. The research group consisted of parents of children attending a children's group. The common goal of the research was to determine how the parents of children attending a children's group view the children's group, to discover their motivation for choosing it over other institutions, and to find what parents believe the purpose of children's groups is. The research showed that parents have a positive attitude towards children's groups and evaluate the service of child care in a children's group as beneficial. They perceive the children's group as a fully satisfactory alternative to kindergartens which can significantly help with the lack of places in kindergartens. Above all, parents are motivated to choose a children's group over other institutions not only by its specifics, but also by their own needs as well as the needs of their children. They see the meaning of children's groups primarily in helping them harmonize their family and work life.

Keywords: alternative education; children's group; kindergarten; preschool institutions; preschool education and training; parents

Obsah

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1. PŘEDŠKOLNÍ VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ	10
1.1. Dítě předškolního věku	10
1.2. Předškolní zařízení.....	10
1.3. Výchova	11
1.4. Vzdělávání	11
2. MATEŘSKÉ ŠKOLY	12
2.1. Soukromé mateřské školy zařazené do rejstříku škol a školských zařízení.....	13
2.2. Alternativní mateřské školy.....	13
3. DĚTSKÉ SKUPINY.....	16
3.1. Důvody vzniku dětských skupin	17
4. DALŠÍ MOŽNOSTI PÉČE O PŘEDŠKOLNÍ DĚTI V ČR	19
4.1. Mikrojesle.....	19
4.2. Zařízení provozovaná dle živnostenského zákona	19
4.3. Zařízení provozována v souladu s obecně platnými právními předpisy	20
5. SROVNÁNÍ MATEŘSKÝCH ŠKOL A DĚTSKÝCH SKUPIN	21
5.1. Zřizovatel, poskytovatel	21
5.2. Hygienické a technické požadavky	22
5.3. Stravování a pitný režim.....	23
5.4. Otevírací doba a režim dne	24
5.5. Financování mateřských škol vs. financování dětských skupin.....	26
5.6. Úhrada nákladu za péči o dítě.....	27
5.7. Učitel vs. pečující osoba	28
5.8. Počet dětí a učitelů/pečujících osob	30

5.9.	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání vs. Plán výchovy a péče, vnitřní pravidla dětské skupiny	31
5.10.	Systém kontroly	32
PRAKTICKÁ ČÁST		34
6.	VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	34
6.1.	Cíl výzkumného šetření	34
6.2.	Výzkumné otázky	34
6.3.	Metody výzkumného šetření	35
6.3.1.	Dotazník	35
6.3.2.	Rozhovor	36
6.4.	Charakteristika výzkumného souboru	38
6.4.1.	Dotazníkové šetření	38
6.4.2.	Rozhovory	38
6.5.	Předvýzkum	38
6.6.	Etika výzkumu	39
7.	VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	40
7.1.	Výsledky dotazníkového šetření	40
7.2.	Výsledky rozhovorů	60
7.2.1.	Zpracování získaných dat	60
7.2.2.	Představení účastníků rozhovoru	60
7.2.3.	Výsledky na základě realizovaných rozhovorů s rodiči dětí	62
8.	DISKUZE A ZÁVĚREČNÉ SHRNUÍ	75
ZÁVĚR		82
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ		86
SEZNAM GRAFŮ A TABULEK		92
SEZNAM PŘÍLOH		93

ÚVOD

Pro svoji bakalářskou práci jsem si zvolila téma Dětská skupina jako jedna z forem předškolní výchovy a vzdělávání. Toto téma jsem si zvolila cíleně, neboť inspirací k napsání této bakalářské práce mi byla vlastní zkušenost s působením v dětské skupině a moje současná práce učitelky v mateřské škole. Zkušenosti s prací v obou těchto zařízeních mi pomohly k vytvoření vlastního názoru a pohledu na každé z nich. Současně jsem si díky tomu uvědomila, jak moc jsou tyto instituce pečující o děti předškolního věku pro společnost, zejména pak pro pracující rodiče, nepostradatelné. Ke zvolení tématu mě tedy vedla zároveň i touha poznat dětskou skupinu očima rodičů.

Během vlastního působení v dětské skupině jsem od rodičů slýchávala, že problémem posledních let byl stále nedostatek míst v mateřských školách, zejména pak ve větších městech. Rodiče dokonce zmiňovali, že situace byla v minulosti i taková, že bylo problémem umístit do mateřské školy dítě tříleté, jelikož kapacity mateřských škol zkrátka nestačily. S velkými problémy se pak potýkali hlavně ti rodiče, kteří chtěli umístit do předškolního zařízení dítě mladší tří let. Současně matky malých dětí uváděly to, že se chtěly, či musely, vrátit co nejdříve do zaměstnání ještě před třetím rokem života dítěte. Prarodiče dětí často patří stále mezi pracovně aktivní, a proto nemohou mladým rodičům s výchovou pomáhat. Díky těmto zkušenostem rodičů se domnívám, že na rodiče je v současné době kladena velká zátěž v podobě rozhodování mezi kariérou a dítětem. Sladit rodinný a pracovní život tak pro ně musí být velmi obtížné, především pro matky, které se vrací po rodičovské dovolené zpět do zaměstnání. I s tímto problémem má pomoci projekt dětských skupin.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, část teoretickou a část praktickou.

Cílem bakalářské práce je za pomoci odborných zdrojů představit dětskou skupinu jako jednu z forem předškolní výchovy a vzdělávání, především jako alternativu k mateřským školám, a popsat specifika dětské skupiny v porovnání s mateřskou školou. První kapitola teoretické části práce je věnována tématu výchovy a vzdělávání v předškolních institucích. Druhá kapitola je věnována mateřské škole. Další kapitola je věnována stěžejnímu tématu předkládané bakalářské práce, tedy dětské skupině. V této kapitole jsme si vymezili pojem dětských skupin, uvedli jsme důvody, které vedly ke vzniku

dětských skupin. Čtvrtá kapitola má představit další jednotlivá zařízení pečující o děti předškolního věku v České republice. V páté kapitole práce je dětská skupina porovnána s mateřskou školou a jsou zde zmíněny odlišné a shodné znaky obou těchto institucí.

Praktická část práce má tři cíle. Hlavním cílem výzkumné části práce je zjistit, jaký mají pohled na dětskou skupinu rodiče dětí docházejících do dětské skupiny. Na tento hlavní cíl navazují i cíle dílčí. Prvním dílčím cílem je zjistit, jaká je motivace rodičů k výběru dětské skupiny před ostatními institucemi. Druhým dílčím cílem je pak odhalit, v čem rodiče spatřují smysl dětských skupin.

V praktické části je popsán postup realizace výzkumu, zvolený přístup a metody sběru dat, dále je zde charakterizován výzkumný soubor. Výzkumné šetření v praktické části práce se skládá ze smíšeného výzkumu a je realizováno za pomoci dotazníkového šetření a rozhovorů s rodiči dětí docházejících do dětské skupiny. Výsledky výzkumného šetření jsou pak rozčleněny na výsledky dotazníkového šetření a na výsledky rozhovorů.

TEORETICKÁ ČÁST

1. PŘEDŠKOLNÍ VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ

1.1. Dítě předškolního věku

Předškolní období dle Vágnerové (2012) trvá od 3 do 6 – 7 let a bývá ukončeno nejen fyzicky, ale i nástupem do školy, tedy sociálně. Průcha et al. (2016, s. 34) také uvádí, že předškolní věk „*trvá typicky od 3 do 6 let*“. V tomto období dochází ke vstupu dítěte do institucí předškolního vzdělávání, čímž nastává i období rozvoje dítěte v mnoha oblastech. Formují se první vztahy s vrstevníky. Naproti tomu dle Koťátkové (2014, s. 13) „*komplexněji vymezené předškolní období v sobě zahrnuje celý věkový rozsah od narození dítěte do jeho šesti let*“. Průcha a Koťátková (2013) pak dále předškolní věk dělí na mladší předškolní věk a starší předškolní věk. Mladší předškolní věk pojímá období od narození do tří let. Toto období je dále členěno na období kojence (0 – 1 rok) a období batolete (1 - 3 roky). Za děti staršího předškolního věku, které většinou již navštěvují mateřskou školu, nebo jiné zařízení, jsou považovány děti ve věku od tří do šesti let.

1.2. Předškolní zařízení

Předškolní zařízení jsou taková zařízení, která pečují o děti předškolního věku. Za tradiční předškolní zařízení je u nás považována mateřská škola (Kolář et al., 2012). Mezi předškolní zařízení řadíme: veřejné mateřské školy, přípravné třídy při základních školách, přípravný stupeň základních škol speciálních, mateřské školy při zdravotnických zařízeních, soukromé a církevní mateřské školy a alternativní typy předškolních zařízení (Průcha et al., 2016). Dle § 34 zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) jsou mateřské školy určeny především pro děti ve věku od 3 do 6 let. Možné je přijmout i děti od 2 let věku, tyto děti však nemají na přijetí do mateřské školy právní nárok. Dětské skupiny mohou přijímat děti od šesti měsíců věku (Zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů).

1.3. Výchova

Výchova je „specificky lidská činnost. Dlouhodobé i jednorázové záměrné cílevědomé jednání, jehož smyslem je optimální rozvoj člověka, optimalizace člověka, osobnosti, dosažení pozitivních změn v osobnosti“ (Kolář et al., 2012, s. 163). Výchovu jako takovou považuje Kropáčková a Splavcová (2016) za kreativní, neustále měnící se proces s dynamickým průběhem, jež je plný nečekaných výzev pro všechny účastníky tohoto procesu. Dle Průchy a Koťátkové (2013) má výchova pro dítě předškolního věku prvořadý a zásadní význam. Opravilová (2016, s. 13) však udává, že „je známo, že výchovou lze dítě formulovat, ale taktéž deformovat.“ Jak zároveň uvádí i Koťátková (2008), i nevhodná rodinná výchova může vést k negativnímu ovlivnění rozvoje dítěte. Proto je velmi důležitá i osobnost vychovatele, který o dítě pečuje. Funkci výchovnou plní jak mateřská škola, tak i dětská skupina.

1.4. Vzdělávání

Kolář et al. (2012, s. 179) definuje vzdělávání jako „proces organizovaný a realizovaný ve speciálních vzdělávacích zařízeních i proces individuální aktivity“. Opravilová (2016, s. 14) pak v pedagogické teorii vymezuje předškolní vzdělávání jako proces „působení na dítě předškolního věku, které ho má rozvíjet podporovat, motivovat a směřovat k získání tzv. kompetencí budoucího školáka“. Předškolní vzdělávání probíhá v předškolních zařízeních, především v mateřských školách, avšak interakci v kolektivu zužitkovávají ve prospěch vzdělávacích procesů i dětské skupiny (Průcha a Koťátková, 2013). Jak uvádí Opravilová (2016), výsledkem působení výchovně vzdělávacího procesu je tedy pak předškolní vzdělání.

2. MATEŘSKÉ ŠKOLY

Mateřské školy jsou jednou z možných institucí pečujících o děti předškolního věku, které si mohou rodiče pro zajištění péče o své dítě vybrat. Průcha a kol. (2013, s. 148) definují mateřskou školu jako „školské zařízení navazující na výchovu dětí v rodině a v součinnosti s ní zajišťující všestrannou péči dětem zpravidla ve věku 3 - 6 let.“ Mateřské školy navštěvují děti především ve věku od tří do šesti let. Dle Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen MPSV) (2018) je však od roku 2016 díky novele školského zákona umožněna i docházka dvouletých dětí, pokud je na péči o takto staré děti mateřská škola připravena a vybavena. Nicméně, předškolní vzdělávání je v těchto zařízeních zahajováno většinou po dosažení věku tří let. Díky novelizaci zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školského zákona) je od školního roku 2017/2018 ze zákona povinná předškolní docházka pro děti pětileté.

Dnes jsou mateřské školy součástí školského systému, zatímco dříve byly vymezovány pouze jako výchovná zařízení (Syslová et al., 2014). Jak uvádí Koťátková (2014), roku 2004 byly zařazeny do školského zákona, čímž se staly legislativní součástí systému vzdělávání v České republice. Mateřské školy jsou provozovány dle zákona č. 561/2004 Sb., (školského zákona). Podle tohoto zákona také musí být všechny registrovány v Rejstříku škol a školských zařízení (rejstřík škol), který spravuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT).

Mateřské školy jsou považovány především za výchovná a vzdělávací zařízení zajišťující komplexní rozvoj dítěte. Dle Bacus-Lindroth (2009) je však jejich cílem, jakožto předškolních vzdělávacích institucí, zároveň i postupně připravit dítě na povinnosti vyplývající z docházky do základní školy. Mateřské školy mají dále zejména doplnit a podpořit výchovu v rodině, a v souladu s ní poskytnout dítěti podnětné prostředí plné rozmanitých a odpovídajících činností vedoucích k aktivnímu rozvoji dítěte a jeho učení (RVP PV, 2021). Měly by umožnit dítěti setkávat se s vrstevníky, rozvíjet u dětí schopnost spolupráce, poskytnou jim prostor pro rozvíjení a uplatňování prosociálních dovedností, a v neposlední řadě jim umožnit trávit čas společnou hrou (Matějček, 2013). Velmi silnou stránku mateřských škol představují zkušenosti učitelů s upevňováním hygienických a

sebeobslužných návyků u dětí, následované znalostmi, jak naučit děti zacházet s tužkou a dalšími jinými pomůckami a potřebami (Matějček, 2005).

2.1. Soukromé mateřské školy zařazené do rejstříku škol a školských zařízení

Vedle veřejných mateřských škol, jsou dalším typem mateřských škol školy soukromé. Zřizovateli takových škol zapsaných do rejstříku škol a školských zařízení mohou být dle Průchy a kol. (2016) za splnění určitých podmínek týkajících se jejich provozu městské úřady, církve, církevní společnosti, či jiné soukromé subjekty, kdy je jejich předmětem činnosti poskytování vzdělávání nebo školských služeb podle školského zákona. Palonciová a kol. (2014, s. 16-17) pak rozdělují soukromé mateřské školy na soukromé komerční, neziskové a firemní. Všechny tyto školy mají svůj vlastní školní vzdělávací program, při jehož tvorbě vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Přednosti tohoto typu škol spatřuje Opravilová (2016) především v menší počtu dětí ve skupině a větším počtu pracovníků o ně pečujících. Další výhodou může být rozdílná forma práce s dětmi, moderní vybavení školy, nabídka aktivit nebo rozšířená výuka cizího jazyka (Průcha et al., 2016).

2.2. Alternativní mateřské školy

Jak uvádí Průcha a kol. (2016), termín alternativní vzdělávání je odborným výrazem, který označuje toto vzdělávání jako odlišné od klasického, státem nebo jinými institucemi poskytovaného vzdělávání v běžných školách. Alternativní vzdělávání se tedy podle nich od hlavního proudu standardních škol může lišit organizací vzdělávání, obsahem, metodami, či způsobem zřízení takové instituce. Autoři Průcha a Kořátková (2013) dělí alternativní školy na klasické a moderní. Klasické alternativy podle nich zastupují především školy vycházející z waldorfské nebo montessoriovské pedagogiky. V České republice pak nabízí svůj program ještě třetí z nich, a to Daltonský plán. K moderním alternativám pak řadí školy s programem Začít spolu a Zdravé mateřské školy s programem podpory zdraví. Další alternativu představují lesní mateřské školy.

Alternativním předškolním zařízením je v České republice umožněno fungování od roku 1990 (Koťátková, 2014).

Waldorfská mateřská škola

Charakteristické je pro Waldorfskou mateřskou školu užití přírodních materiálů, pastelových barev a snaha o rozvržení prostoru celé školy i jednotlivých tříd bez pravých úhlů. Podstatným prvkem výchovy je volná hra dětí. Děti mají při volné hře k dispozici pouze jednoduché předměty, které by měly více rozvíjet jejich fantazii a tvořivost. Vzdělávací plán je organizován podle ročních období do epoch (časových a tematických uskupení) a celý školní rok je protkán různými oslavami, svátky a akcemi, na kterých se podílejí i rodiče dětí. (Průcha & Koťátková, 2013)

Montessori mateřská škola

Jak uvádí Průcha a Koťátková (2013), Montessori mateřské školy měly být původně určeny dětem s handicapem. V jejím pojetí je výchova založena na svobodě dítěte, kdy si dítě může samo zvolit okruh, kterému se chce věnovat. Stejně tak se může samo rozhodnout dle svých preferencí pro materiál, pomůcky, pracovní místo a dobu, které chce k práci využít. Při výběru poutavé, ale zároveň i prospěšné činnosti, může dítěti pomoci s jejím výběrem učitelka – průvodce vzděláváním, která se řídí heslem „Pomoz mi, abych to dokázal sám“ (Opravilová, 2016).

Daltonská mateřská škola

Daltonský plán staví své základy dle Koťátkové (2014) na třech principech, kterými jsou svoboda, samostatnost a spolupráce. Vališová a kol. (2011) uvádí, že Daltonský plán se od klasického proudu vzdělávání liší v jeho organizaci. Učitel vystupuje v roli poradce a pozorovatele, jeho úkolem je podpořit děti ve vykonávané činnosti. Charakteristická pro tento typ alternativy jsou také centra aktivit podporující samostatnost, ale zároveň i vybízející ke spolupráci ve skupinách (Koťátková, 2014).

Mateřská škola Začít spolu

Jedná se o alternativní program kladoucí důraz na osobitý přístup k dítěti, podporující svobodnou volbu dítěte s respektem k jeho potřebám a předpokladům (Koťátková, 2014). Významné pro práci je netradiční uspořádání prostoru mateřské školy a tříd do pracovních koutků (center aktivit), kdy zadané úkoly v centrech dítě zpracovává

samostatně, s pomocí učitele, či asistenta z řad rodičů. Program Začít spolu podporuje začlenění dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, ať už se jedná o různé handicap, nadání, či sociální znevýhodnění (Vališová et al., 2011).

Zdravá mateřská škola (mateřská škola s Programem podpory zdraví)

Dle Průchy a kol. (2016) má Zdravá mateřská škola (mateřská škola s Programem podpory zdraví) sloužit jako prostředek pro včasnou prevenci civilizačních chorob, antisociálního chování a závislostí. Docházka do mateřské školy je vhodnou dobou pro upevnění zdravých návyků a postojů, proto patří mezi klíčové myšlenky tohoto programu poskytnutí dostatku spontánního pohybu a vedení ke zdravému životnímu stylu přímou zkušeností dítěte, či nápodobou (Kořátková, 2014).

Lesní mateřská škola

Lesní mateřské školy se od těch běžných odlišují zejména v tom, že veškerý program se odehrává převážně venku v přírodě, po celý rok, a za každého počasí (Průcha et al., 2016). Sama příroda je zde považována za základní prostředek, odkud mohou děti i učitelé čerpat inspiraci. Jak uvádí Opravilová (2016), snahou je také odbourat ovlivňování dětí umělými podněty (umělé materiály, hračky) a proto se ke hře, učení a poznávání využívá přírodních materiálů a přírodnin samotných.

3. DĚTSKÉ SKUPINY

Dětské skupiny jsou další variantou v možnostech péče o děti předškolního věku. Opravilová (2016) označuje dětské skupiny stejně jako Splavcová a Kropáčková (2016) za nejnovější způsob péče o tyto děti, jehož účelem je navýšit místní a cenovou dostupnost péče o děti předškolního věku.

Dětská skupina je zařízením, které představuje podle § 2 zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů nekomerční službu péče o dítě „*spočívající v pravidelné péči o dítě od 6 měsíců věku do zahájení povinné školní docházky, která je poskytována mimo domácnost dítěte ve skupině dětí a která je zaměřena na zajištění potřeb dítěte, jeho výchovu a rozvoj schopností, kulturních, hygienických a sociálních návyků dítěte*“. Poskytována je minimálně šestihodinová docházka dítěte do skupiny, zatímco rodiče dítěte pracují (MPSV, 2021). Délku umístění dítěte do dětské skupiny je však možné přizpůsobit potřebám rodičů a dětí, a je tedy pak na dohodě mezi rodiči a poskytovatelem, jak často a jak dlouho bude dítě v dětské skupině pobývat (MPSV, 2018).

Na rozdíl od mateřských škol, které spadají pod MŠMT, spadají dětské skupiny pod MPSV. Řídí se zákonem č. 247/2014 Sb. (Zákon o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů), který dále upravuje podmínky a pravidla pro provoz dětských skupin. Jsou tedy službou sociální, která má zajistit odpovídající péči o děti, avšak není zde povinnost děti vzdělávat (Splavcová & Kropáčková, 2016). Jak uvádí i Průcha a kol. (2016), dětské skupiny nejsou zařízením určeným ke vzdělávání dětí, není tedy třeba plnit stejné podmínky jako plní mateřské školy. Oproti mateřské škole ale není za těchto podmínek možné připravit dítě na vstup do základní školy. Dle Opravilové (2016) je dětská skupina formou péče o dítě, která má podobu hlídací služby. Úkolem pečujících osob je dle Splavcové a Kropáčkové (2016) hlídání a péče o dítě.

Z analytické zprávy výzkumu Šetření o dětských skupinách, jejich nastavení a vnímání poskytovateli i rodiči (Kravka et al., 2019) vyplynulo, že nejen rodiče, ale i jejich zaměstnavatelé, široká veřejnost, poskytovatelé dětských skupin a obce spatřují výhody dětské skupiny zejména v malém kolektivu, věkovém nastavení, časové flexibilitě, individuální péči a podpoře dřívějšího návratu na trh práce. Mezi výhody lze zařadit i

skutečnost, že otevírací dobu těchto zařízení lze upravit dle potřeb pracujících rodičů. Navíc je možné umístit dítě do dětské skupiny kdykoliv během roku, pokud má skupina volná místa. Dle MPSV (2018) ve prospěch dětských skupin hovoří i věkové rozmezí, po které je možné dítě do dětské skupiny umisťovat.

3.1. Důvody vzniku dětských skupin

Dětské skupiny vznikly jako alternativa k mateřským školám v době, kdy byly kapacity mateřských škol téměř naplněny, rodičům tak chyběla možnost, kam své děti umístit (Kropáčková & Splavcová, 2017). Důvodem byl i nedostatek zařízení pro děti mladší tří let. Ministerstvo práce a sociálních věcí si bylo plně vědomo, jak nesnadné je pro rodiče sladit rodinný a pracovní život, proto umožnilo vznik projektu na podporu dětských skupin, s cílem podpořit rodiče právě při sladování rodinného a pracovního života (Podpora implementace dětských skupin: O projektu, 2022).

Záměrem jejich vzniku tedy bylo odstranit problémy způsobené absencí služeb péče o děti a zároveň umožnění návratu do pracovního procesu. Dle Halířové (2014) je důležité, aby rodiče mohli zůstat v kontaktu se zaměstnáním a zároveň se mohli starat o své dítě. Jak uvádí Höhne (2017), ženy jsou dlouhodobě hlavními příjemci rodičovského příspěvku, avšak podíl mužů na celkovém počtu příjemců této dávky se zvýšil z 0,8 % (rok 2001) na 1,86 % (rok 2015). Z šetření o dětských skupinách provedeného v roce 2019 (Kravka et al., 2019) pak vyplývá, že rodičovskou dovolenou čerpalo 8–9 z 10 matek a 2–6 z 10 otců. Z toho stejného šetření zároveň vyplynulo, že 77 % rodičů, kteří čerpali rodičovskou dovolenou, přešlo následně plynule do práce.

Další smysl služby péče o dítě v dětské skupině představuje pomoc naplnit ekonomické zájmy a potřeby rodičů při jejich studiu či zaměstnání (Pemová et al., 2013).

Jak uvádí Pemová a kol. (2013), dětské skupiny však nemají být konkurencí mateřským školám. V případě potřeby ale dle zmíněných autorů mohou poskytnout péči zejména těm dětem, které se nemohou z různých důvodů vzdělávat právě v mateřské škole. Mezi tyto důvody lze mimo jiné zahrnout například nízký věk dítěte nebo nedostatek místa ve veřejné mateřské škole. Dětské skupiny jsou také vhodnou alternativou pro rodiče, kterým nevyhovuje koncepce veřejných mateřských škol, ale zároveň se snaží hledat jiné

zařízení, do kterého by mohli své dítě umístit. Pro děti se specifickými potřebami je dětská skupina též vhodnou variantou (MPSV, 2018).

4. DALŠÍ MOŽNOSTI PÉČE O PŘEDŠKOLNÍ DĚTI V ČR

V současné době je v České republice stále více možností, kam mohou rodiče umístit své dítě. Průcha a kol. (2016) tvrdí, že se díky transformačním změnám uskutečněným po roce 1989 stal výběr zařízení pečujících o děti předškolního věku mnohem rozmanitějším. Zejména díky novým formám v poskytování služeb péče o dítě se okruh těchto zařízení stále rozšiřuje. Mezi tyto nové formy patří například mikrojesle, dětská centra, kluby apod. Rodiče dětí předškolního věku tedy mohou pro zajištění péče o jejich dítě zvolit veřejnou mateřskou školu, dětskou skupinu, nebo jednu z již zmíněných nových forem péče o dítě.

4.1. Mikrojesle

Mikrojesle fungují jako veřejná služba nabízející pravidelnou profesionální péči o děti od šesti měsíců do čtyř let v kolektivu maximálně čtyř dětí na jednu pečující osobu, která se může o děti starat jak v domácnosti, tak v jiném prostoru (Barvíková et al., 2018). Provoz této služby je v kompetenci MPSV v rámci projektu „Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby“ za podpory Evropského sociálního fondu.

4.2. Zařízení provozovaná dle živnostenského zákona

Jak uvádí MPSV (2018) ve své Informační příručce pro rodiče, převážná část nynějších soukromých mateřských školek a obdobných institucí, kterým je umožněna péče o děti předškolního věku, se řadí mezi služby poskytované na základě živnostenského oprávnění. V současné době je dalším platným způsobem, jak pečovat o děti předškolního věku tedy poskytování těchto služeb podle Zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon). V tomto zákoně jsou pak uvedeny dvě živnosti, které lze k péči o předškolní děti využít. Rozdíl mezi nimi spočívá ve věku dětí, o které je pečováno.

Živnost vázaná

V případě péče o děti do tří let (živnosti vázané) se jedná o živnost „Péče o dítě do tří let věku v denním režimu“.

Živnost volná

Pro živnost volnou lze využít dvou oborů činnosti, a to oboru č. 72 „Mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti“, nebo oboru č. 79 „Poskytování služeb pro rodinu a domácnost“. Jak uvádí Syslová a kol. (2014), zařízení zřizovaná jako živnost volná nejsou povinna zaměstnávat kvalifikované osoby, tyto osoby tedy nemusí prokazovat žádnou odbornou způsobilost. Dle Kuchařové a kol. (2009) je mnohem snadnější získat živnostenské oprávnění pro živnost volnou, než živnost vázanou, jelikož se na ni nevztahují tak přísné předpisy. Výhodu této živnosti spatřují Splavcová a Kropáčková (2016) především v potenciálu pečovat o děti již od jejich útlého věku, kdykoliv je potřeba. Jsou tu dle podle nich však i určitá negativa, například v podobě velmi vysoké nákladnosti, či nedostatečného dohledu nad kvalitou poskytované péče. Paloncyová a kol. (2014) však upozorňují, že poskytování těchto služeb může být některými zřizovateli zneužíváno k získávání neúměrného zisku. Tato zařízení mohou mít různé podoby a nést rozmanité názvy. Časté jsou názvy obsahující slova jako: „školička“, „jesličky“ apod.

4.3. Zařízení provozována v souladu s obecně platnými právními předpisy

Další možnost, jak pečovat o děti předškolního věku, představuje péče poskytovaná na základě obecně platných právních předpisů. Jde o neformální typ péče poskytovaný zejména mateřskými a rodinnými centry, dětskými a hlídacími koutky a jinými obdobnými institucemi (MPSV, 2018). Charakteristické pro tento typ služeb je, že je péče poskytována bez vidiny jakéhokoliv výtěžku, jedná se tedy o neziskovou službu (Pemová, et al., 2013). Tato zařízení ale nemají jasně stanovené požadavky, kterými by se měla řídit. Dle Paloncyové a kol. (2014) patří k neziskovým službám denní péče o děti taková zařízení, která často nesou název „dětský koutek“, „dětské centrum“, „dětský klub“ a další.

5. SROVNÁNÍ MATEŘSKÝCH ŠKOL A DĚTSKÝCH SKUPIN

Předchozí kapitola stručně představila možnosti péče o děti předškolního věku mimo rodinu. Jak již bylo nastíněno výše, každá z nich má svá specifika, a je pouze na rodičích, pro kterou z možností péče o jejich dítě se rozhodnou.

Tato kapitola se věnuje srovnání dvou nejčastěji využívaných institucí v České republice - mateřské škole a dětské skupině. Zabývá se podobnostmi a rozdíly v organizaci a provozu těchto institucí pečujících o děti předškolního věku. Znatelné rozdíly je možné vidět již v samotném legislativním zakotvení těchto institucí, kvalifikaci a počtu pečujícího personálu. Odlišné jsou například i hygienické požadavky, či zajištění stravy.

5.1. Zřizovatel, poskytovatel

Mateřská škola

Nejčastěji jsou veřejné mateřské školy zřizovány obcí, svazkem obcí, krajem nebo státem. Zřídit mateřskou školu však mohou i soukromé subjekty, církve a církevní společnosti (MPSV, 2018). Dle školského zákona (Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání) musí být všechny mateřské školy registrovány ve školském rejstříku. Tento zápis do rejstříku je klíčový pro samotnou existenci mateřské školy jako součásti vzdělávací soustavy, dále pro výkon činnosti školy a zajištění financování z prostředků státního rozpočtu (Syslová et al., 2012). Rejstřík škol a školských zařízení vede MŠMT.

Dětská skupina

Dětské skupiny mají poskytovatele, na rozdíl od mateřských škol, kde jejich fungování zajišťuje zřizovatel. Výčet možných poskytovatelů služby péče o dítě v dětské skupině je také mnohem obsáhlejší než výčet možných zřizovatelů mateřských škol. Poskytovatelem služby péče o dítě v dětské skupině může být organizační složka státu nebo útvar, složka či jiná organizační část bezpečnostních sborů nebo ozbrojených sil České republiky, ústav, územní samosprávný celek (obec a kraj), vysoká škola, spolek, obecně prospěšná společnost a ústav, nadace a nadační fond, či právnická osoba registrovaná nebo evidovaná podle zákona o církvích a náboženských společnostech

MPSV (2019b). Provozovatelem však může být například i veřejná výzkumná instituce, nebo dokonce i pečující osoba, která však smí poskytovat službu péče o dítě v dětské skupině nanejvýše čtyřem dětem (Zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů). Zápis do evidence poskytovatelů služeb péče o dítě v dětské skupině provádí Ministerstvo práce a sociálních věcí.

5.2. Hygienické a technické požadavky

Mateřská škola

Technické požadavky na stavby škol, předškolních, školských a tělovýchovných zařízení, kterými se musí řídit i mateřské školy, jsou uvedeny ve vyhlášce č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, konkrétně v § 49 zmíněné vyhlášky. Ve vnitřních prostorech mateřských škol, kde se děti zdržují dlouhodobě, musí být dostatek denního světla, odpovídající normám. Prostor denní místnosti využívané pro hraní, vyučování a odpočívání dětí musí mít minimálně 4 m² na jedno dítě v případě, že není ložnice, jídelna nebo tělocvična stavebně oddělena (Vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých).

Dětská skupina

Každá dětská skupina musí stejně jako mateřská škola splňovat určité hygienické a technické požadavky na prostory a provoz, které jsou dále vymezeny příslušnými zákony a vyhláškami. Technické požadavky, které musí dětské skupiny splňovat, jsou dané vyhláškou č. 268/2009 Sb., stejně jako v případě mateřských škol. Jak uvádí MPSV (2018), hygienické požadavky se odvíjí od velikosti kolektivu dětí navštěvujících dětskou skupinu. Dětské skupiny do 12 dětí nemusí splňovat tak přísná kritéria jako mateřské školy a dětské skupiny s větším kolektivem dětí, nicméně musí dodržovat určité podmínky. Na jedno dítě musí připadat plocha denní místnosti, ve které musí být prostředky pro poskytnutí první pomoci, o velikosti minimálně 3 m² (Vyhláška č. 350/2021 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů). Jestliže nemá poskytovatel možnost vlastní zahrady, terasy nebo dětského hřiště, nabízí se mu možnost navštěvovat

venkovní prostory, které poskytuje město nebo obec, v které je dětská skupina zřízena MPSV (2019a). Těmito prostory mohou být například parky, lesy, veřejná dětská hřiště, botanické zahrady, zoologické zahrady, zoo koutky, popřípadě místní farma. Požadavky na osvětlení, vybavení nábytkem a mikroklimatické podmínky pro dětskou skupinu do 12 dětí nejsou nikde stanoveny.

5.3. Stravování a pitný režim

Mateřská škola

Dle § 122 odst. školského zákona je dětem v mateřských školách poskytováno hmotné zabezpečení, které zahrnuje i školní stravování po dobu jejich pobytu v zařízení. Stravování v mateřských školách zařizuje mateřská škola a řídí se vyhláškou č. 107/2005 Sb., o školním stravování. Mělo by být zajištěno přednostně v zařízení školního stravování (školní kuchyně), avšak může být zajištěno i školní stravování u jiné osoby, která poskytuje stravovací služby. Způsob a rozsah stravování dítěte v mateřské škole stanoví ředitel mateřské školy po dohodě se zákonným zástupcem dítěte při nástupu dítěte do mateřské školy (Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání). Stravování v mateřských školách se řídí výživovými normami podle vyhlášky č. 107/2005 Sb. o školním stravování, kdy je jejich cílem zajistit plnění výživových norem a pestrou a vyváženou stravu za pomoci spotřebního koše, který musí školní kuchyně dodržovat.

Pokud musí být dítě stravováno s omezeními podle dietního režimu, může mu být dle § 2 odst. 4 vyhlášky č. 107/2005 Sb. o školním stravování, poskytnuto školní stravování v dietním režimu, kdy však podoba dietní stravy musí být schválena nutričním terapeutem, nebo lékařem se specializovanou způsobilostí v určitých oborech či lékařem se zvláštní specializovanou způsobilostí v oboru.

Dětská skupina

Poskytovatel služby péče o dítě v dětské skupině není povinen zajišťovat stravu, není-li dohodnuto jinak, například předchozí dohodou mezi poskytovatelem a rodičem (Zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů). Je však povinen zajistit pro dítě odpovídající pitný režim v době pobytu dítěte v dětské skupině (Pemová et al., 2013). Stravu je možné zajistit několika

způsoby. Výjimkou jsou děti mladší 1 roku, jejich stravu dle Zákona č. 247/2014 Sb. zajišťuje vždy rodič. V případě stravy připravené rodiči z domova je poskytovatel povinen z důvodu ochrany zdraví dětí zabezpečit uchování, případný ohřev a podání stravy dítěti v souladu s požadavky ochrany zdraví dětí, s předpisy Evropské unie v oblasti hygieny potravin, a také v souladu s právními předpisy upravujícími činnosti epidemiologicky závažné (Zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů). Dětská skupina se nemusí řídit tzv. spotřebním košem, kterým se řídí mateřské školy.

5.4. Otevírací doba a režim dne

Mateřská škola

Mateřské školy je možné zřídit s celodenním, polodenním a internátním provozem. Výjimku tvoří lesní mateřské školy, které mohou mít celodenní nebo polodenní provoz (Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání). Celodenní vzdělávání i noční péče je poskytována v mateřských školách s internátním provozem. Školský zákon uvádí, že rozsah povinného předškolního vzdělávání, které je určeno dětem pětiletým a které by mělo probíhat formou pravidelné denní docházky v pracovních dnech, stanovuje prováděcí právní předpis. Dle vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání se tedy stanovuje rozsah povinného předškolního vzdělávání na nepřetržité 4 hodiny ve dnech, ve kterých je dána povinnost předškolního vzdělávání.

Kupříkladu provoz mateřské školy, ve které nyní působím, je celodenní od 6:30 do 16:30 hod. po celý školní rok, kromě druhé poloviny července a měsíce srpna, kdy je zpravidla mateřská škola uzavřena z důvodu čerpání řádné dovolené.

Příklad harmonogramu dne v mateřské škole:

Třída Sluníčka

6:30 – 8:15 - Příchod dětí do mateřské školy, předávání dětí pedagogickým pracovnícím do třídy, volně spontánní zájmové aktivity

Povinné vzdělání předškolní dětí probíhá od 8:00 do 12:00

8:00 – 8:20 - Pohybové aktivity

8:20 – 8:40 - Osobní hygiena, dopolední svačina v 8:20

8:40 - 9:30 - Volné činnosti a aktivity dětí řízené pedagogickými pracovníky zaměřené především na hry a zájmovou činnost, práce s integrovanými dětmi, řízené aktivity.

9:30 -11:30 - Osobní hygiena, příprava na pobyt venku, pobyt dětí venku, příp. náhradní činnost.

11:30 -12:15 - Oběd v 11:30 a osobní hygiena dětí.

12:15 -14:00 - Spánek a odpočinek dětí respektující rozdílné potřeby dětí, individuální práce s dětmi s nižší potřebou spánku.

14:00 -14:45 - Relaxační činnosti, odpolední svačina v 14:30, osobní hygiena.

14:45 -16:30 - Volné činnosti a aktivity dětí řízené pedagogickými pracovníky zaměřené především na hry, zájmové činnosti a pohybové aktivity dětí, v případě pěkného počasí mohou probíhat na zahradě mateřské školy.

Děti mohou odcházet z mateřské školy od 14:45.

(Základní škola a Mateřská škola Šakvice, příspěvková organizace; 2021).

Dětská skupina

Zákon č. 247/2004 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů ukládá poskytovateli povinnost zajistit poskytování služby péče o dítě v dětské skupině během provozního dne na minimálně 6 hodin. Většina dětských skupin má však otevírací dobu delší tak, aby bylo umožněno rodičům sladění rodiny a práce. Délka a frekvence pobytu dítě ve skupině není zákonem předem stanovena, proto může být doba pobytu dítěte ve skupině i kratší, než je provozní doba dětské skupiny, záleží tedy na domluvě poskytovatele a rodičů dítěte (MPSV, 2019b). Jak uvádí MPSV (2018), nespornou výhodou dětských skupin je jejich flexibilita, kdy může být otevírací doba skupiny nastavena dle potřeb rodičů a může tedy korespondovat s jejich pracovní dobou. Další výhodou dle této příručky představuje i již zmíněný fakt, že dítě nemusí dětskou skupinu navštěvovat každý den, nebo celý den. Pokud mají například rodiče pružnou pracovní dobu, nebo pracují na částečný úvazek, mohou využívat dětskou skupinu jen tehdy, když pracují. Dle Pemové a kol. (2013) je důležité, aby režim dne v dětské skupině odpovídal potřebám a věku dětí, které zařízení navštěvují. Dále zmiňují,

že program by měl být tedy nastaven tak, aby bylo možné děti nějakým způsobem rozvíjet, poskytnout jim rekreační činnost a také polední odpočinek. K dětem by mělo být přistupováno s co největším respektem k jejich individuálním potřebám, neboť ty jsou vždy na prvním místě.

Například dětské skupiny Panáčci, ve kterých jsem sama dříve působila, mají otevírací dobu pondělí – čtvrtek od 7:00 do 16:30 a pátek od 7:00 do 16:00 (Dětské skupiny Panáčci, 2021).

Příklad harmonogramu dne v dětské skupině:

07:00 - 08:30 - Příchod dětí, volné hraní

08:30 - 09:15 - Společné přivítání, řízená činnost

09:15 - 10:00 - Svačinka, hygiena, volná hra

10:00 - 11:30 - Venkovní aktivity

11:30 - 12:00 - Oběd

12:00 - 14:30 - Pohádka, odpočinek

14:30 - 15:30 - Společná práce, tvoření

15:30 - 16:30 - Volné hry, řízené aktivity, pobyt venku, odchod dětí

(Dětské skupiny Panáčci, 2021)

5.5. Financování mateřských škol vs. financování dětských skupin

Mateřská škola

Veřejné mateřské školy financuje stát ze svého rozpočtu, soukromé mateřské školy mají možnost žádat stát o dotace na svůj provoz (Syslová et al., 2014). Dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (§ 35bb sleva za umístění dítěte) mohou rodiče dětí navštěvujících mateřskou školu zřízenou podle školského zákona uplatnit slevu na dani za každé dítě docházející do mateřské školy, a to do výše minimální mzdy. Slevu je však možné využít pouze v případě, že dítě žije ve společné domácnosti s rodičem (poplatníkem). Pokud žijí oba rodiče dítěte ve společné domácnosti, slevu může využít jen jeden z nich.

Dětská skupina

Financování dětských skupin je mnohem variabilnější, než financování veřejných mateřských škol. Dle MPSV (2018) může náklady na provoz dětské skupiny a péči o děti hradit jak poskytovatel služby péče o dítě v dětské skupině, tak i rodiče. Většina dětských skupin tak funguje z příspěvků rodičů, ale zároveň i z příspěvků poskytovatele služby, který může získat podporu i od obce, instituce, či ministerstva, při kterých je dětská skupina zřízena. Jak uvádí MPSV (2021), 1. 10. 2021 vstoupila v platnost novela zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, za jejíž klíčový bod je považováno i nastavení stabilního financování ze státního rozpočtu. Po ukončení čerpání finanční podpory z ESF na provoz dětské skupiny je možné plynule navázat na státní financování. Od 1. 1. 2022 je tedy podle novely zákona možné financovat provoz dětské skupiny ze státního rozpočtu. Rodiče, kteří umísťují své dítě do dětské skupiny, mají stejně jako rodiče dětí z veřejných mateřských škol, podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, nárok na uplatnění slevy na dani za každé dítě navštěvující dětskou skupinu, a to do výše minimální mzdy. Nárok na finanční podporu má i zaměstnavatel, který poskytuje službu péče o dítě v dětské skupině svým zaměstnancům, neboť i náklady na provoz dětské skupiny jsou pro zaměstnavatele daňově uznatelné (Zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů).

5.6. Úhrada nákladu za péči o dítě

Mateřská škola

Předškolní vzdělávání je poskytováno za nízkou úplatou. Její výše je dále specifikována ve Vyhlášce č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění účinném od 1. 9. 2021. V případě školy zřízené státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí stanovuje výši úplaty za předškolní vzdělávání v mateřské škole ředitel mateřské školy. Jestliže je mateřská škola zřízena jinou právnickou osobou nebo fyzickou osobou, pak právnická osoba vykonávající činnost této školy určuje výši úplaty (Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání). Dle § 123 školského zákona je povinná předškolní docházka pětiletého dítěte do mateřské školy zřizované státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí v posledním ročníku mateřské školy bezplatná, a to i v

případě odkladu povinné školní docházky. Na rozhodnutí ředitele školy je i snížení nebo prominutí úplaty. Osvobozen od úplaty může být dle § 6 vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, mimo jiné například zákonný zástupce dítěte pobírající dávku pomoci v hmotné nouzi, nebo fyzická osoba pobírající dávky pěstounské péče.

Dětská skupina

Zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů udává, že služba péče o dítě v dětské skupině může být poskytována bez úhrady nákladů, s částečnou, nebo plnou úhradou nákladů. Je tedy na poskytovateli služeb, jakým způsobem zajistí financování dětské skupiny. Dle Pemové et al. (2013) poskytovatel služby péče o dítě v dětské skupině může rodičům účtovat výši úhrady za pobyt dítěte v zařízení podle měsíčního, týdenního, denního nebo hodinového sazebníku, na které se však vzájemně domluvili, a která je také součástí smlouvy se zákonnými zástupci. Jelikož je ale provozování dětských skupin neziskovou službou, nesmí výše nákladů hrazená rodiči překročit částku skutečně vynaloženou na vznik a provoz dětské skupiny MPSV (2018). Dále je také důležité vymezení standardních a nadstandardních služeb (zájmové kroužky, výlety, akce, apod.) ve výši úhrady za péči o dítě (Pemová et al., 2013).

5.7. Učitel vs. pečující osoba

V mateřské škole se personál zajišťující výchovu a vzdělávání dětí dle zákona nazývá učitel mateřské školy, zatímco v dětské skupině se nazývá „učitelem“ pečující osoba. Rozdíl není pouze v názvu těchto dvou vychovávajících osob, ale i v jejich vzdělání.

Mateřská škola

V mateřských školách zajišťují výchovu a vzdělávání dětí učitelé. Kolář a kol. (2012, s. 156) ve své publikaci definují učitele jako „*kvalifikovaného pedagogického pracovníka, pracovníka se speciální kvalifikací pro výchovně-vzdělávací práci s dětmi a mládeží (i dospělými) v rámci školy (jakéhokoliv typu a úrovně), předavatele kultury lidstva a tradic i hodnot a sociokulturního prostředí mladším generacím.*“ Učitel mateřské školy musí mít odpovídající kvalifikaci, kterou může získat několika způsoby. V současné době je dle § 6 odst. 1 zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících pro učitele mateřské školy

povinné minimálně středoškolské odborné pedagogické vzdělání s maturitou v oboru zaměřeném na přípravu učitelů mateřských škol, nebo vychovatelů. Dále je možné kvalifikace dosáhnout vysokoškolským vzděláním, či vyšším odborným vzděláváním v oboru zaměřeném na přípravu učitelů pro mateřské školy nebo úspěšným ukončením vyššího odborného vzdělávání v oboru zaměřeném na přípravu vychovatelů spolu s následným zakončením vzdělávání v programu celoživotního vzdělávání, který byl zaměřen na přípravu učitelů mateřské školy. Kvalifikovaní učitelé mateřských škol mohou dle Syslové (2017) vykonávat svou profesi jak ve veřejných mateřských školách, tak ve školách soukromých, církevních nebo speciálních. Personální posilou mateřské školy může být školní asistent, asistent pedagoga nebo speciální pedagog (Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů).

Dětská skupina

Co se personálu pečujícího o děti týče, na rozdíl od mateřských škol, nemají dětské skupiny tak striktní kritéria. Podle § 5 odst. 4 zákona č. 247/2014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů může být pečující osoba kvalifikována v oblasti zdravotní, sociální, pedagogické, nebo mít profesní kvalifikaci jako chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky. Nově do výčtu přibyla i profesní kvalifikace chůvy pro děti v dětské skupině a kvalifikace asistenta pedagoga. Poskytovatel má nově povinnost zajistit, aby při péči o děti měla vždy alespoň jedna z pečujících osob zdravotnické vzdělání nebo novou profesní kvalifikaci Chůva pro děti v dětské skupině. Dle Novely zákona o dětských skupinách MPSV (2021) je další novou podmínkou v péči o děti starší tří let povinnost poskytovatele zajistit při péči o děti přítomnost alespoň 1 osoby s odbornou kvalifikací v oblasti pedagogické, v rozsahu nejméně 20 hod. týdně. Přítomna může být dle potřeb provozu dětské skupiny i pečující osoba nad povinný zákonný rámec, kdy je cílem zajištění lepší individuální péče o děti, pokud třeba do dětské skupiny dochází i více dětí mladších dvou let, nebo dítě se speciálními potřebami (MPSV, 2019a). Další osoby pomáhající s chodem dětské skupiny mohou být i ti, kteří nemají dostačující kvalifikaci. V tomto případě se však nepočítají do zákonem stanoveného personálního standardu (Pemová et al., 2013).

5.8. Počet dětí a učitelů/pečujících osob

Mateřská škola

Maximální počet dětí v jedné třídě mateřské školy je 24 (§ 2 vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání). Zřizovatel mateřské školy však může dle § 23 školského zákona povolit výjimku, kdy může být navýšen počet dětí v jedné třídě na celkem 28 dětí. Důvodem může být například nedostatek míst. Nejvyšší možný počet dětí v jedné třídě závisí i na velikosti třídy a ostatních prostorů. Jak ale uvádí Splavcová a Kropáčková (2016), v situaci, kdy by se ve třídě nacházely dvouleté děti, je tento maximální počet nepřijatelný, jelikož je nezbytné zde ctít jejich věkové odlišnosti. Na tyto počty dětí jsou v jedné třídě mateřské školy minimálně dvě učitelky pracující na plný úvazek směnným provozem. V určitém časovém úseku dochází k překrývání jejich pracovní doby, nejčastěji se tak děje v době pobytu venku a v čase oběda. Dle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (2021) je doporučená doba denního překrývání přímé pedagogické činnosti učitelů jedné třídy vymezena na rozpětí alespoň 2,5 hod.

Dětská skupina

V dětské skupině se kapacita počítá podle maximálního počtu dětí, o které se v daný okamžik starají pečující osoby. Personální zajištění je tedy také odvozeno od počtu dětí a jejich věkové skladby (Pemová, Ptáček et al., 2013). § 7 odst. 1 zákona č. 247/2014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů udává, že počet dětí v dětské skupině nesmí být více než 24 dětí na jednu dětskou skupinu. Tato kapacita by mohla být označena spíše jako počet míst v dětské skupině, protože přihlášených může být klidně i více dětí, jestliže se v průběhu docházky různě střídají. V jedné dětské skupině tedy může být maximálně 24 dětí s tím, že minimální počet pečujících osob, které musí poskytovatel dle zákona pro dětskou skupinu zajistit, se odvíjí od konkrétního počtu přítomných dětí. Pokud je v dětské skupině dětí 6 a méně, postačí na tento počet jedna pečující osoba. Při počtu dětí od 7 do 12 musí být zajištěny alespoň dvě pečující osoby. V případě, kdy je ve skupině 13 až 24 dětí, musí být splněna podmínka týkající se zvýšení počtu pečujících osob na minimálně tři, bez ohledu na věk dětí (§ 7 odst. 6 zákona č. 247/2014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů). Pokud by dle Pilíka a kol. (2017) měl poskytovatel služby

péče o dítě v dětské skupině zájem poskytovat tuto službu více než 24 dětem, nabízí se mu možnost zřízení více dětských skupin, třeba i na stejné adrese. Každá z nich ale musí projít zvlášť procesem zápisu do evidence. Jak uvádí Pemová, Ptáček a kol. (2013), výhodou dětské skupiny je, že místa v tomto zařízení mohou být tzv. „sdílená“. Toto „sdílení“ lze chápat tak, že o jedno místo se může dělit více dětí, protože se některé děti v docházce různě střídají. Tato střídavá docházka však musí být vyznačena v evidenčním listu střídajících se dětí. Musí se ale dát pozor i na to, aby nedošlo k překročení kapacity míst, a byl tak dodržen maximální počet přítomných dětí v jeden den.

5.9. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání vs. Plán výchovy a péče, vnitřní pravidla dětské skupiny

Mateřská škola

V České republice je v předškolním vzdělávání, stejně jako i v dalších stupních formálního vzdělávání, uplatňován tzv. dvouúrovňový kurikulární systém. To v praxi znamená, že kurikulární dokumenty vznikají na dvou úrovních, a to na státní úrovni a školní úrovni (Syslová et al., 2014). Státní úroveň představuje Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV), školní pak školní vzdělávací program (ŠVP). Předškolní vzdělávání v mateřských školách je tedy realizováno podle dokumentu, jenž nese název Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Tento dokument vymezuje *„hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. Tato pravidla se vztahují na pedagogické činnosti probíhající ve vzdělávacích institucích zařazených do sítě škol a školských zařízení“* (RVP PV, 2021, s. 5). Každá mateřská škola si vytváří svůj vlastní ŠVP, jenž vychází z již zmíněného RVP. ŠVP PV je dokumentem, podle kterého je uskutečňováno vzdělávání dětí v konkrétní mateřské škole, a který zároveň představuje komplexní projekt práce konkrétní instituce na určité časové období (Syslová et al., 2012). Všichni, kdo se podílí na vytváření ŠVP by dle Svobodové a kol. (2010) měly při tvorbě ŠVP spolupracovat, a mělo by se jednat o týmovou práci. Jak uvádí ve své publikaci Kořátková (2014), učitelky pracující společně v jedné třídě si pak vytváří ještě svůj třídní vzdělávací program (TVP). *„Třídní vzdělávací*

program je souhrnem dokumentů, vztahujících se k plánování, realizaci a evaluaci vzdělávacích činností v konkrétní třídě mateřské školy“ (Svobodová et al., 2010, s. 50). Vzdělávací nabídka v TVP by měla být rozvržena do kratších časových úseků, například na týdenní, dvoutýdenní či měsíční tematické plány (Průcha a kol., 2016).

Dětská skupina

I když nejsou dětské skupiny zapsány v rejstříku škol a školských zařízení a nevztahuje se tak na ně školský zákon jako na mateřské školy, má poskytovatel ze zákona povinnost zpracovat alespoň plán výchovy a péče o dítě, který se zaměřuje na rozvoj schopností, kulturních a hygienických návyků dítěte a zajistit jeho dodržování (§ 10 odst. 2 zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů). Poskytovatelé služeb péče o dítě v dětské skupině se tedy při vytváření nemusí řídit rámcovým vzdělávacím programem, ale je možné se jím inspirovat. Jak uvádí i MPSV (2019b), plán výchovy a péče by se dal totiž připodobnit například právě k rámcovým vzdělávacím programům ve školství. V zákoně však není uvedeno, jak by měl takový plán vypadat, tvorba jeho obsahu je tedy na poskytovateli a pečujících osobách. Pečující osoby se jím poté řídí při sestavování programu pro děti, měl by tedy obsahovat alespoň stručný nástin aktivit, které se chystají s dětmi realizovat a přehled tematických oblastí, kterým se budou věnovat (MPSV, 2018). Dětské skupiny si zároveň musí vypracovat i svá vlastní vnitřní pravidla, která jsou vedle plánu výchovy a péče dalším velmi důležitým dokumentem řídícím chod celé dětské skupiny. MPSV (2018) ve své Informační příručce pro rodiče dětí uvádí, že obsahem vnitřních pravidel je otevírací doba, režim dne, zajištění stravování, postup jak se zachovat při onemocnění dítěte a způsob evidence dětí. Ve vnitřních pravidlech by měly být dále uvedeny i podmínky pro přijetí dítěte do dětské skupiny. Zpracování těchto podmínek by mělo být takové, aby se vyloučila možnost korupce či diskriminace (Pemová et al., 2013).

5.10. Systém kontroly

Mateřská škola

Kontrolu mateřských škol provádí Česká školní inspekce (ČŠI), která je správním úřadem České republiky s celostátní působností, organizační složkou státu a služebním úřadem

zřízeným školským zákonem (Syslová et al., 2012). Dle školského zákona č. 561/2004 Sb. je systém kontroly zaměřen na analýzu výchovně vzdělávacího plánu, dodržování právních předpisů, zjišťování a hodnocení, zda došlo k naplnění školního vzdělávacího programu, který by měl být v souladu s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem. Jak uvádí Irena Borkovcová, ředitelka inspektorátu, *„ČŠI je jediným ,akreditátorem‘, který na základě pečlivého srovnání, provedeného inspekčním týmem může říci, že tento program je v souladu s RVP PV, že podle něho škola může pracovat a že vzdělávání podle tohoto programu může být hrazeno ze státních peněz“* (Těthalová, 2017). Dále pak Česká školní inspekce hodnotí především podmínky, průběh a výsledky vzdělávání. Kontrolu plnění požadavků na stravování, prostory, osvětlení, vybavení, mikroklima a provoz provádí krajská hygienická stanice a příslušné orgány. Tyto požadavky jsou uvedeny ve vyhlášce č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých.

Dětská skupina

V dětských skupinách provádí kontrolu dodržování pravidel a plnění podmínek stanovených zákonem o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině Státní úřad inspekce práce (SÚIP) a oblastní inspektoráty práce (MPSV, 2019b). Požadavky na prostory, stravování a provoz v dětských skupinách kontroluje stejně jako požadavky v mateřských školách krajské hygienické stanice (Pilík et al. 2017). MPSV pak kontroluje dodržování standardů kvality péče poskytovatelem a financování poskytování služby péče o dítě v dětské skupině prostřednictvím příspěvku na provoz dětské skupiny. MPSV (2019b) pak dále ještě uvádí, že kontrolu v dětských skupinách mohou provádět i další orgány jako je například finanční úřad apod., avšak tyto orgány musí mít určitou spojitost s činnostmi dětské skupiny.

PRAKTICKÁ ČÁST

6. VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

6.1. Cíl výzkumného šetření

Hlavním cílem výzkumné části práce je zjistit, jaký mají pohled na dětskou skupinu rodiče dětí docházejících do dětské skupiny. Na tento hlavní cíl navazují i cíle dílčí.

Dílčí cíle:

1. Zjistit, jaká je motivace rodičů k výběru dětské skupiny před ostatními institucemi.
2. Odhalit, v čem rodiče spatřují smysl dětských skupin.

6.2. Výzkumné otázky

Výzkumné šetření bylo zaměřeno na následující výzkumné otázky:

- Jaké jsou postoje rodičů k dětským skupinám?
- Jaká jsou očekávání rodičů od těchto zařízení?
- Jak jsou rodiče spokojeni se službou péče o dítě v dětské skupině?
- Co vede rodiče k preferenci dětské skupiny před ostatními institucemi péče o dítě předškolního věku?
- V čem spatřují smysl dětských skupin rodiče dětí docházejících do dětské skupiny?

6.3. Metody výzkumného šetření

Dle Švaříčka a Šedové (2014) lze z metodologického hlediska ke zpracování výzkumu využít dva přístupy, kvalitativní a kvantitativní. Kvantitativní a kvalitativní metodologii je možné označit za dva různé přístupy, nejedná se však o konkurenční přístupy, které by mezi sebou nějakým způsobem soupeřily. K realizaci výzkumu je možné užít i jejich kombinaci, jež může pomoci ke zpřesnění pohledu na zkoumané téma. Namísto soupeření je úkolem při užití kombinace obou přístupů zjistit další hlediska na zkoumané jevy a doplnit je (Švaříček & Šedová, 2014).

Na základě stanovených cílů a otázek, a také vzhledem ke zvolenému tématu, bylo rozhodnuto k realizaci výzkumné části bakalářské práce využít smíšený typ výzkumu, tedy kombinaci kvantitativního a kvalitativního výzkumu. Skutil a kol. (2011, s. 75) definují smíšený výzkum jako „*obecný přístup, v němž se míchají kvantitativní a kvalitativní metody, techniky, nebo paradigmata v rámci jedné studie, výzkumu*“. Pro realizaci výzkumného šetření bylo využito výzkumných metod dotazníku a rozhovoru.

6.3.1. Dotazník

Velmi častou metodou využívanou pro získávání dat nejen v pedagogických výzkumech je dotazník. Dotazník je soubor předem připravených otázek, na které respondenti odpovídají (Skutil et al., 2011). Nespornou předností dotazníku je schopnost získání dat od velkého počtu respondentů za poměrně krátkou dobu (Eger & Egerová, 2017).

Pro kvantitativní výzkumné šetření tedy byla použita metoda dotazníkového šetření. Jako nástroj pro sběr dat byl zvolen online dotazník, který byl sestaven a realizován přes survio.com. Jde o nástroj pro tvorbu a distribuci online dotazníků. Tato zvolená metoda sběru dat byla využita z důvodu maximalizování snahy o zajištění anonymity respondentů. K rozšíření dotazníků mezi co největší počet rodičů byla využita různá média a sociální sítě – mail, Facebook, Messenger a Instagram. Osloveni byli respondenti osobně, přes sociální sítě, či jim byl odkaz na online dotazník zprostředkován skrze poskytovatele služeb péče o dítě v dětské skupině a pečující osoby.

Dotazník, který byl předložen respondentům, byl zcela anonymní a obsahoval 13 otázek.

Použity byly otázky otevřené, uzavřené a otázky polouzavřeného typu. Otevřený a polouzavřený typ otázek byl zvolen zejména z toho důvodu, že bylo usilováno o vytvoření prostoru pro sebevyjádření rodičů, s možností napsat vše, co je k dané otázce napadlo.

Dotazník v elektronické podobě navštívilo celkem 316 respondentů. Z toho jich dotazník vyplnilo 215. Úspěšnost vyplnění tedy byla 68 %.

Vzor dotazníku je možné nalézt v přílohách (viz Příloha č. 1).

Prostřednictvím dotazníkového šetření je možné získat velké množství dat během krátkého časového úseku. Dá se však i zároveň předpokládat, že touto cestou není možné získat všechna potřebná data a utvořit tím tak celistvý pohled na zkoumanou skutečnost. Protože bylo cílem získat od respondentů co největší množství informací potřebných pro utvoření komplexního pohledu na zvolenou problematiku, bylo dotazníkové šetření doplněno polostrukturovaným rozhovorem, který umožňuje lepší pochopení pohledu rodičů. Díky osobnímu rozhovoru je možné získat více dat pro kompaktní a komplexní pohled na zkoumanou skutečnost. Možnost pohovořit si s rodiči předškolních dětí více do hloubky otevírá řadu dalších otázek a umožňuje tak i detailnější přiblížení dané problematiky právě z pohledu rodičů dětí.

6.3.2. Rozhovor

Další významnou a v kvalitativním výzkumu nejčastěji využívanou metodou ke sběru dat je rozhovor. Lze pro něj užít i pojmenování „hloubkový rozhovor“ (in-depth interview), jež se dá vyložit jako předem připravené, nestandardizované šetření, které má dopředu jasně daný záměr výzkumu. Při hloubkovém rozhovoru obvykle jeden výzkumník (tazatel) pokládá několik otevřených otázek nejčastěji jednomu dotazovanému (Švaříček & Šedřová, 2014). Chce-li výzkumník zjistit respondentovy názory, postoje a zároveň porozumět jeho smýšlení a pocitům, je hloubkový rozhovor dle Hendla (2016) obecně velmi vhodný pro užití v rámci kvalitativního šetření.

Pro účely této bakalářské práce byl využit polostrukturovaný rozhovor, který je také někdy nazýván jako polostandardizovaný, či jako rozhovor pomocí návodu. Použití této

metody sběru dat se zdálo vhodné z toho důvodu, že polostrukturované interview je, jak mimo jiné uvádí i Skutil a kol. (2011), považováno za kompromis mezi strukturovaným a nestrukturovaným typem rozhovoru. Polostrukturovaný rozhovor by měl dle Švaříčka a Šedřové (2014, s. 160) vycházet „z předem připraveného seznamu témat a otázek.“

Nejprve byl tedy definován účel rozhovoru, základní témata a otázky, které lze doplňovat, popřípadě upravovat. Během rozhovoru bylo možné měnit pořadí otázek, či je dále rozvádět. Respondentům byly kladeny předem připravené otázky, ale přitom bylo možné průběžně reagovat na odpovědi a reakce dotazovaných. Tyto možnosti zaručily plynulost rozhovoru.

Rozhovor s návodem

Tento návod si lze představit jako určitý seznam otázek nebo také témat, který má zajistit, aby byly respondentem zodpovězeny všechny chtěné otázky. O pořadí a uspořádání těchto otázek a témat rozhoduje tazatel (Hendl, 2016).

Rozhovor tvořilo celkem 10 otázek a byly použity otázky otevřené. Otevřené otázky mají za úkol pokusit se povzbudit respondenta nenuceným způsobem ke spontánnímu vyprávění, které by se mohlo podobat neformálnímu rozhovoru mezi dvěma lidmi (Švaříček & Šedřová, 2014).

Strukturu rozhovoru s rodiči dětí je možné nalézt taktéž v přílohách (viz Příloha č. 2).

Rozhovory byly zacíleny na rodiče dětí předškolního věku, které navštěvují dětskou skupinu. Rodiče byli osloveni buď osobně, nebo přes sociální síť. Kontakt na osobu výzkumníka zprostředkovali i někteří poskytovatelé služeb péče o dítě v dětské skupině a pečující osoby. Rozhovory probíhaly formou osobního setkání, nebo formou zprostředkovanou skrze elektronická média (Skype, Messenger), kvůli přetrvávající špatné epidemiologické situaci, různým dalším opatřením a nemocnosti dětí. Tyto rozhovory pak trvaly v rozmezí od 20 do 40 minut. Ve všech případech se uskutečnily dle časových možností rodičů v jejich domácím prostředí.

6.4. Charakteristika výzkumného souboru

6.4.1. Dotazníkové šetření

V dotazníkovém šetření byli respondenty rodiče dětí předškolního věku docházejících do dětských skupin. Podmínkou potřebnou pro vyplnění dotazníku byla docházka dítěte do dětské skupiny. Respondentům tedy byly osobně, přes sociální sítě, či prostřednictvím vedoucích pracovníků rozeslány odkazy na anonymní dotazník. Osloveny byly i dětské skupiny z okolí a z evidence dětských skupin Ministerstva práce a sociálních věcí z různých koutů České republiky s prosbou o rozšíření dotazníků mezi rodiče docházejících dětí.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 215 rodičů. Odpovídalo 154 matek a 61 otců.

6.4.2. Rozhovory

Pro uskutečnění rozhovoru byl vybrán vzorek pěti rodičů. Podmínkou pro výběr respondentů bylo, aby jejich děti byly ve věku tří až šesti let a docházely do dětské skupiny. Vybíráno bylo z řad rodičů, kteří byli ochotni zúčastnit se výzkumného šetření a odpovědět na zadané otázky, případně další doplňující otázky vztahující se k danému tématu rozhovoru. Respondenti byli ve věkovém rozmezí 30 - 45 let. Na rozhovory odpovídalo celkově 5 rodičů (3 matky a 2 otcové). Tázání jsou dále blíže charakterizováni v kapitole týkající se přímo kvalitativního výzkumu.

6.5. Předvýzkum

Před samotnou realizací výzkumu je podle Skutila a kol. (2011) vhodné po uspořádání dotazníku provést tzv. předvýzkum. Jeho provedení je nicméně účelné nejen v případě dotazníkového šetření, ale i v případě užití jiných výzkumných metod.

Pro účely zjistit, zda je sestavený dotazník pro respondenty srozumitelný, byl do předvýzkumu zapojen soubor celkem 10 rodičů. S těmito rodiči nebude dále ve výzkumu pracováno. Díky jejich zpětné vazbě bylo možné dotazník upravit. Následně, po

provedení všech úprav, mohl být dotazník rozposlán většímu vzorku respondentů v nové přepracované podobě.

To, jestli jsou jednotlivé otázky struktury rozhovoru vhodně zvolené a dobře srozumitelné, bylo ověřeno na vzorku 5 rodičů. I s těmito rodiči nebude dále ve výzkumu operováno. Cílem bylo zjistit, zda respondenti rozumí zadaným otázkám a zda jsou schopni na otázky bez většího upřesňování odpovědět. I v tomto případě byly provedeny drobné úpravy.

6.6. Etika výzkumu

Podle Švaříčka a Šedové (2014) se téměř žádný výzkum neobejde bez řešení etických aspektů.

Za velmi důležité z hlediska etiky ve svém výzkumu považuji zaručení anonymity. Rodiče jsou v práci uvedeni jako respondenti, informanti, nebo komunikační partneři. Nikde nezmiňuji jejich jména, jména dětí, ani žádné osobní a důvěrné informace. Nezmiňuji ani názvy zařízení, do nichž jejich děti dochází.

Před samotným výzkumem byli všichni účastníci výzkumného šetření seznámeni s jeho cílem a průběhem. Následně, po seznámení s výzkumem, byli ujištěni o anonymitě získaných dat. Účastníky dotazníkového šetření jsem v úvodu dotazníku informovala o zaručení anonymity dotazníku a ujistila jsem je, že dotazník slouží pouze pro účely mé bakalářské práce. Účastníky rozhovorů jsem ubezpečila, že zvukový záznam rozhovoru nebude poskytnut třetím stranám a po přepsání bude vymazán. Všichni mi poskytli informovaný souhlas.

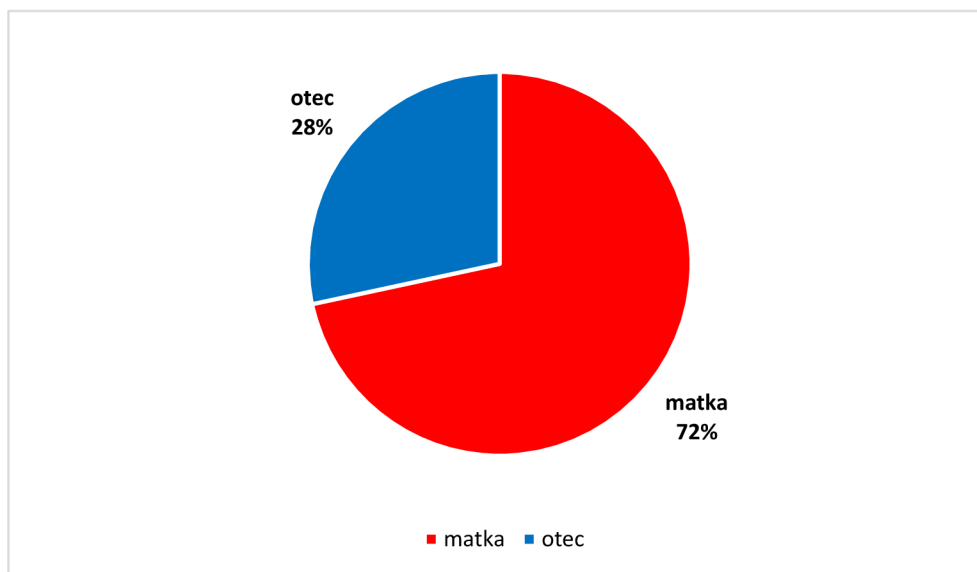
7. VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Tato část práce obsahuje zaznamenané a zpracované výsledky výzkumného šetření. Kapitola popisuje výsledky výzkumného šetření zjištěné za pomoci získaných dat z dotazníkového šetření a rozhovorů zaměřených na rodiče dětí předškolního věku docházejících do dětské skupiny. Zpracovaná data poté umožňují zodpovědět výzkumné otázky. Jelikož byl pro tuto bakalářskou práci zvolen výzkum smíšený, tedy kombinace kvalitativního a kvantitativního typu výzkumu, je tato kapitola dále rozčleněna na výsledky dotazníkového šetření a na výsledky rozhovorů.

7.1. Výsledky dotazníkového šetření

Otázka č. 1 – Jste dítěte ... ? (matka/otec)

Graf č. 1: Pohlaví rodičů

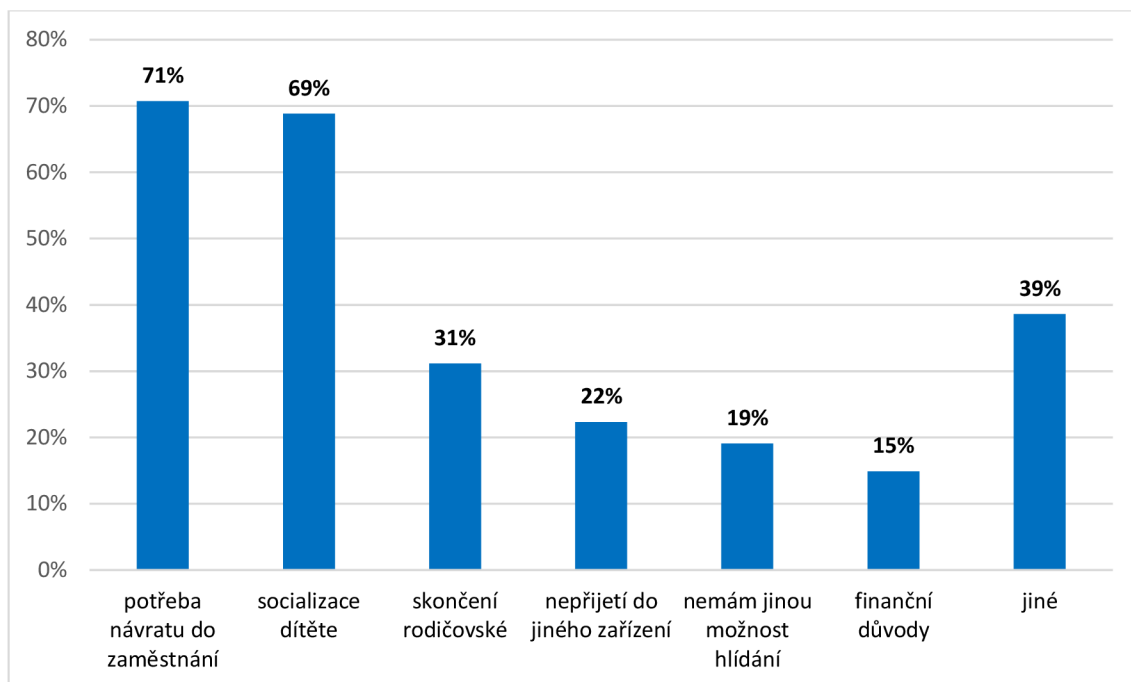
Tabulka č. 1: Pohlaví rodičů

pohlaví	absolutní četnost
matka	154
otec	61

První otázka dotazníkového šetření zjišťovala pohlaví odpovídajících. Dotazník vyplnilo celkem 215 respondentů. Z toho bylo 154 matek (72%) a 61 otců (28%).

Otázka č. 2 – Z jakých důvodů jste umístili Vaše dítě do předškolního zařízení?

Graf č. 2: Důvody umístění dítěte do předškolního zařízení

Tabulka č. 2: Důvody umístění dítěte do předškolního zařízení

důvody umístění	absolutní četnost
potřeba návratu do zaměstnání	152
socializace dítěte	148
skončení rodičovské	67
nepřijetí do jiného zařízení	48
nemám jinou možnost hlídání	41
finanční důvody	32
jiné	83

Ve druhé otázce odpovídali rodiče na to, z jakého důvodu umístili své dítě do předškolního zařízení. Sestavování odpovědí na tuto otázku vycházelo z teoretické části práce, konkrétně z informací uvedených v kapitole 3.1. Důvody vzniku dětských skupin. Rodiče mohli v této otázce zvolit více důvodů, ne pouze jeden.

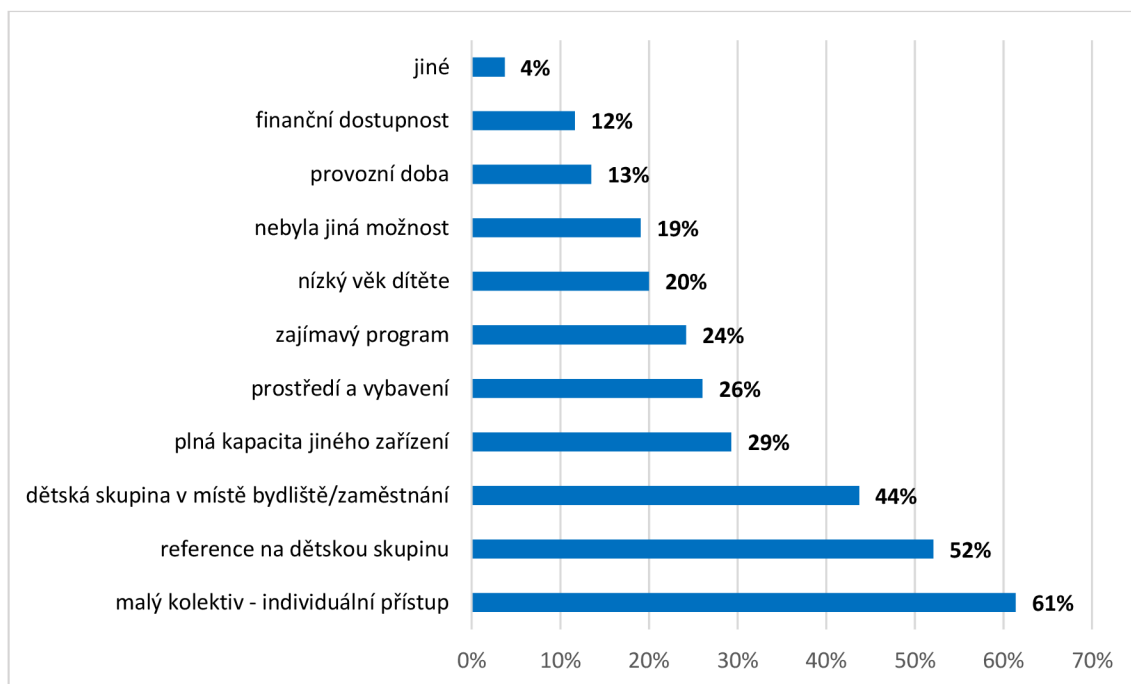
Z odpovědí rodičů vyplynulo, že dítě umístili do předškolního zařízení (dětské skupiny) zejména z důvodu potřeby návratu do zaměstnání (71 %), hned poté z důvodu socializace dítěte (69 %). Celkem 67 respondentů, tj. 31 %, odpovědělo, že dítě umístili

do dětské skupiny kvůli skončení rodičovské dovolené. Jak z grafu a tabulky č.2 dále vyplynulo, 22 %, tj. 48 respondentů, umístilo dítě do dětské skupiny pro nepřijetí dítěte do jiného zařízení. Dále respondenti odpovídali v počtu 19 %, tj. 41, že dítě umístili do dětské skupiny, protože nemají jinou možnost hlídání. Nejméně uváděným důvodem byly finanční důvody (15 %), tj. 32 respondentů.

Možnost „jiné“ vybralo 39 %, tj. 83 odpovídajících. Jako jiné důvody uváděli rodiče dětí docházejících do dětské skupiny například osamostatnění dítěte (32 rodičů), přípravu na ZŠ (21 odpovídajících), volný čas na druhé dítě (15 respondentů), odpočinek (10), touhu dítěte po kolektivu vrstevníků (3) a možnost částečně pracovat na zkrácený úvazek (2 rodiče).

Otázka č. 3 – Z jakých důvodů jste zvolili pro Vaše dítě jako formu předškolní péče právě dětskou skupinu, a ne jiný typ zařízení? Co vás přimělo k výběru právě dětské skupiny?

Graf č. 3: Důvody pro výběr dětské skupiny

Tabulka č. 3: Důvody pro výběr dětské skupiny

důvody pro výběr dětské skupiny	absolutní četnost
malý kolektiv - individuální přístup	132
reference na dětskou skupinu	112
dětská skupina v místě bydliště/ v blízkosti zaměstnání	94
plná kapacita jiného zařízení	63
prostředí a vybavení	56
zajímavý program	52
nízký věk dítěte	43
nebyla jiná možnost	41
provozní doba	29
finanční dostupnost	25
jiné	8

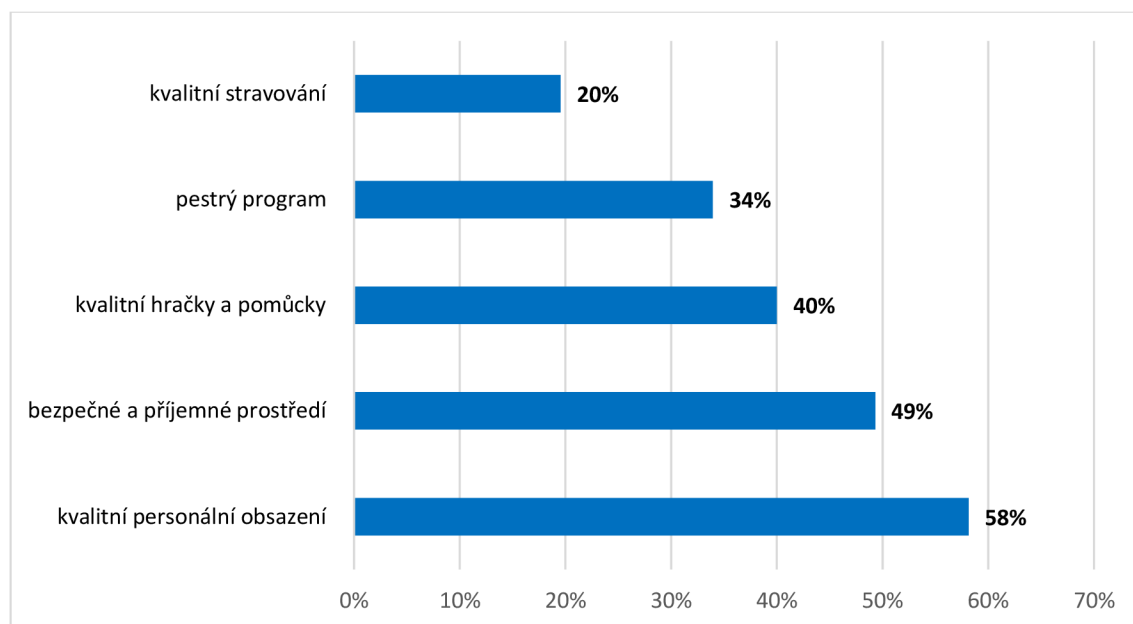
Tato otázka zjišťovala, z jakých důvodů rodiče volili pro své dítě jako formu předškolní péče právě dětskou skupinu, co je přimělo k výběru právě dětské skupiny. Oporu při sestavování možných odpovědí na tuto otázku představovala Analytická zpráva výzkumu MPSV - Šetření o dětských skupinách, jejich nastavení a vnímání poskytovateli i rodiči z roku 2019 (Kravka et al., 2019). Rodiče mohli v této otázce zvolit jednu možnost, více možností, popřípadě mohli dopsat svou vlastní odpověď.

Výše uvedený graf a tabulka zaznamenávají důvody respondentů pro výběr dětské skupiny. Více než polovina respondentů (61 %, tj. 132 rodičů) uvedla, že dětskou skupinu zvolili zejména kvůli malému kolektivu a s ním spojenému individuálnímu přístupu. Reference na dětskou skupinu pak ovlivnily při výběru zařízení 52 % rodičů, tj. 112. Dále 44 %, tj. 94 respondentů, uvedlo, že dětskou skupinu zvolilo z toho důvodu, že se nachází v místě bydliště, či v blízkosti zaměstnání. Plnou kapacitu jiného zařízení označilo 29 %, tj. 63 rodičů, prostředí a vybavení dětské skupiny pak 26 %, tj. 56, a zajímavý program vybralo 24 % rodičů, tj. 52. Nízký věk dítěte hrál roli při výběru dětské skupiny u 43 odpovídajících, tj. 20 %. Jinou možnost výběru nemělo 19 %, což představuje 41 rodičů. Nejméně respondenti označovali odpověď „provozní doba“ (13 %, tj. 29) a „finanční dostupnost“, kterou vybralo 12 %, tj. 25.

Možnost „jiné“ vybralo 8 odpovídajících, tj. 4 %. V odpovědích bylo uvedeno například: „aby se dítě nějakým způsobem vzdělávalo“ (1 rodič). Jeden z rodičů uvedl, že dítě umístil do dětské skupiny z toho důvodu, že dítěti vadil ve „státní školce“ velký kolektiv dětí. Dalším důvodem pro umístění dítěte do dětské skupiny bylo skončení rodičovské dovolené v průběhu školního roku, kdy dítě nebylo nepřijato do mateřské školy (1 matka). Podnětem pro výběr dětské skupiny byla u dvou rodičů skutečnost, že se jednalo o „firemní dětskou skupinu“. Pro tři rodiče byla zkušenost z předešlých let motivem k volbě opět dětské skupiny pro jejich potomka.

Otázka č. 4 – Co považujete u dětských skupin za důležité?

Graf č. 4: Důležité aspekty u dětských skupin z pohledu rodičů

Tabulka č. 4: Důležité aspekty u dětských skupin z pohledu rodičů

důležité aspekty u dětských skupin	absolutní četnost
kvalitní personální obsazení (milé, hodné, ochotné pečující osoby, kvalifikovaný personál, pečující osoby s pozitivním vztahem k dětem, podporující chování, příjemný přístup k dětem, nadšení pro práci)	125
bezpečné a příjemné prostředí (klidné prostředí, bezpečný prostor, podnětné prostředí, vzdušný prostor, čistota, útulné prostředí, dostatek prostoru, zahrada/hřiště k dispozici, vhodné venkovní zázemí)	106
kvalitní hračky a pomůcky (dostatek rozvíjejících hraček a předmětů, kvalitní hračky, dostatek pomůcek i ke tvoření, bezpečné hračky, moderní technologie, přírodní materiály, interaktivní hračky, využití dřevěných hraček, podnětné vybavení, sportovní vybavení)	86
pestrý program (pestrá nabídka pohybových aktivit venku i uvnitř, zařazení pobytu venku a v přírodě, rozmanitý program, sestavení programu/činností dle potřeb dítěte, program i pro malé děti, rozvíjející aktivity, pohybové aktivity, výuka cizího jazyka, zpěv, tanec, rukodělné činnosti, cvičení, výlety, sportovní aktivity, kombinace klidových a aktivních her)	73
kvalitní stravování (zdravá a pestrá strava, rozmanité stravování, minimum cukrů, bez sladkostí, pitný režim, dostatek tekutin, zařazení prvků zdravého životního stylu, dostatek mléčných výrobků, zeleniny, ovoce v jídelníčku)	42

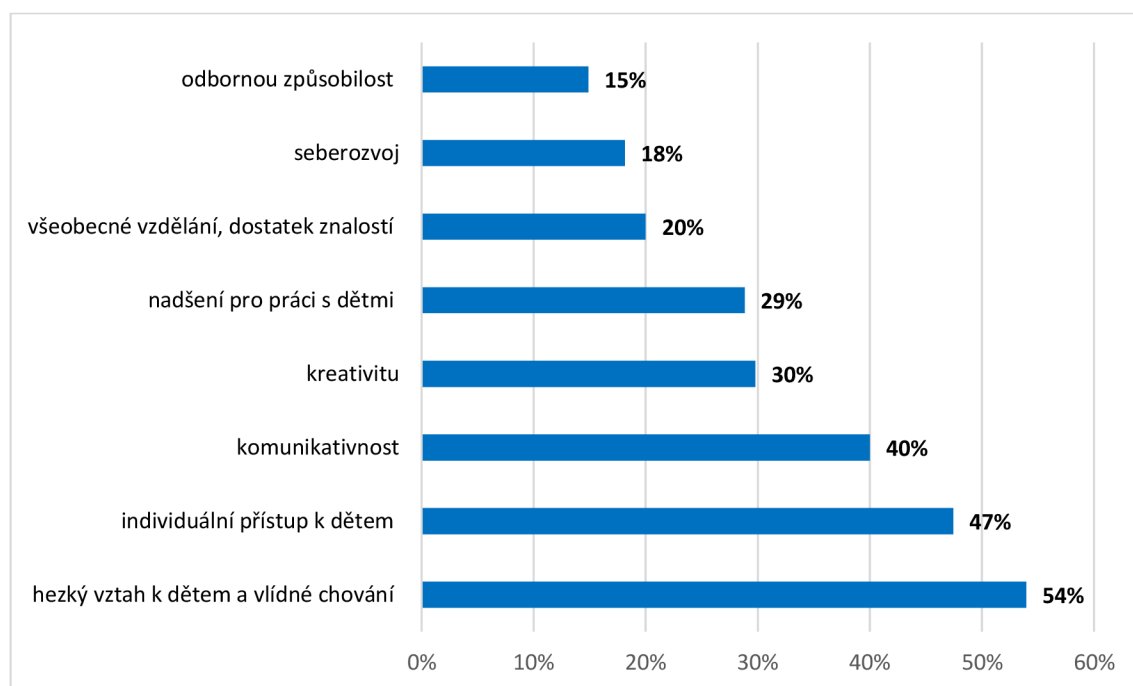
Otázka č. 4 měla za cíl zjistit, co považují rodiče u dětských skupin za důležité. Jednalo se o otevřenou otázku, bez možnosti výběru. Jelikož bylo cílem získat spontánní a autentické odpovědi rodičů, nebyla respondentům nabídnuta možnost výběru, která by je mohla jistým způsobem ovlivnit. Odpovědi uváděné rodiči dětí docházejících do dětských skupin byly roztříděny do pěti kategorií, k nim pak byly doplněny konkrétní výroky rodičů.

Z grafu a tabulky č. 4 je možné vyčíst, že nejdůležitější je pro rodiče u dětských skupin kvalitní personální obsazení, které uvedlo 58 % rodičů, tj. 125. Pro více než polovinu rodičů jsou tedy důležité především milé, hodné a ochotné pečující osoby s pozitivním vztahem k dětem, potřebnou kvalifikací, podporujícím chováním a příjemným přístupem k dětem, které jsou navíc nadšené pro práci s dětmi. Téměř polovina rodičů (49 %, tj. 106) uvedla jako důležité bezpečné a příjemné prostředí. Pro 40 % respondentů, tj. 86, jsou pak podstatné kvalitní hračky a pomůcky. Rodiče zmínili, že

dětské skupiny by měly nabízet dostatek rozvíjejících hraček a předmětů, zejména kvalitní a bezpečné hračky. V dětských skupinách by měl podle rodičů být k dispozici i dostatek pomůcek ke tvoření, dostatek sportovního vybavení, moderních technologií a interaktivních hraček. Dále by si rodiče přáli, aby dětské skupiny využívaly dřevěné hračky a přírodní materiály. Pestrý program je u dětských skupin klíčový pro 73 odpovídajících, tj. 34 %. Respondenti zmiňovali pestrou nabídku pohybových aktivit venku i uvnitř, zařazení pobytu venku a v přírodě, rozmanitost programu, sestavení programu/činností dle potřeb dítěte atd. viz tabulka č. 4. Významné je pro 20 %, tj. 42 respondentů, kvalitní stravování.

Otázka č. 5 – Co považujete u pečujících osob za důležité??

Graf č. 5: Důležité aspekty u pečujících osob z pohledu rodičů

Tabulka č. 5: Důležité aspekty u pečujících osob z pohledu rodičů

důležité aspekty u pečujících osob	absolutní četnost
hezký vztah k dětem a vlídné chování (hezký vztah k dětem, vlídné chování, děti milující personál, milé chování, pozitivní vztah k dětem, přirozený kladný vztah k dětem)	116
individuální přístup k dětem (individuální přístup, respektování osobnosti dítěte, chápavý a lidský přístup)	102
komunikativnost (aktivní spolupráce a komunikace s rodiči, partnerský vztah s rodiči)	86
kreativitu (kreativní myšlení, nápady na činnosti s dětmi, schopnost zaujmout děti)	64
nadšení pro práci s dětmi (zájem o práci s dětmi, aktivní přístup a nadšení, pocit naplnění z práce s dětmi, nadšení při práci s dětmi, pozitivní vztah k práci)	62
všeobecné vzdělání, dostatek znalostí (poznatky, vědomosti, znalosti, schopnost předat poznatky, široký rozsah všeobecných znalostí)	43
seberozej (vzdělávání a sebevzdělávání, doplňování kvalifikace, vlastní sebereflexe, duševní hygiena, kurzy, učení cizím jazykům, učení se novým věcem)	39
odbornou způsobilost (potřebná kvalifikace, pedagogické vzdělání, zdravotnické vzdělání, vzdělání v sociální oblasti, kvalifikace chůvy, absolvování kurzů, znalost první pomoci u dětí)	32

Otázka č. 5 měla za cíl zjistit, co považují rodiče za důležité u pečujících osob. Jednalo se opět o otevřenou otázku, bez možnosti výběru. Cílem bylo, podobně jako u otázky č. 4, získat spontánní a autentické odpovědi rodičů, proto nebyla nabídnuta možnost výběru.

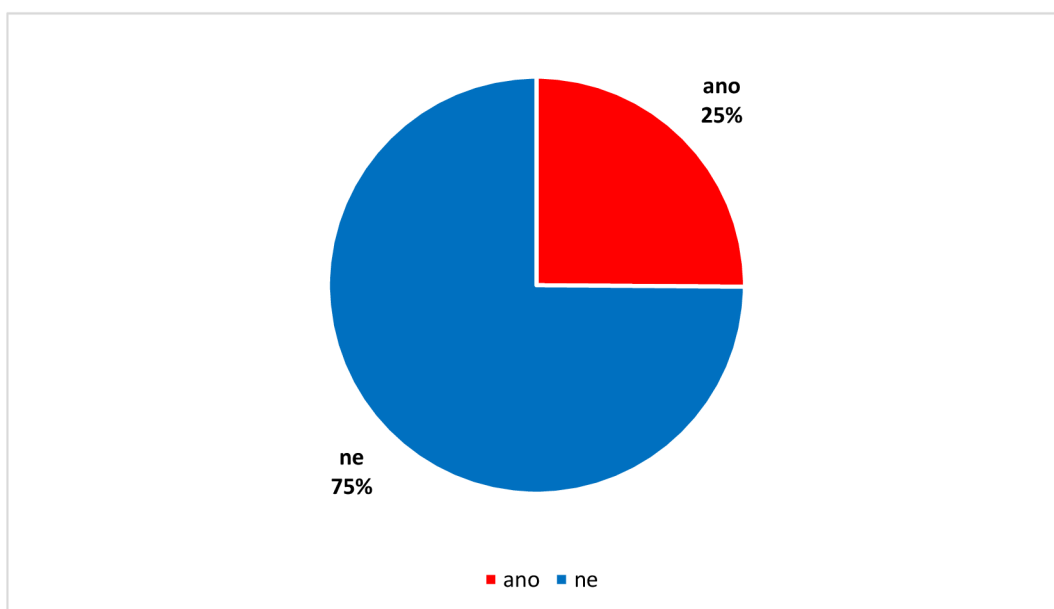
V grafu a tabulce č. 5 je uveden výčet nejčastějších odpovědí na otevřenou otázku: *Co považujete za důležité u pečujících osob?* Odpovědi rodičů byly opět roztříděny do kategorií, k nim pak byly doplněny konkrétní výroky rodičů.

Respondenti ve svých odpovědích nejčastěji uváděli jako důležitý hezký vztah k dětem a vlídné chování, to uvedlo 54 %, tj. 116 rodičů. Pro 47 %, tj. 102, je u pečujících osob důležitý individuální přístup k dětem. Komunikativnost, jako významný aspekt u pečujících osob, zmínilo 40 % odpovídajících, což představuje 86 rodičů. Kreativitu pak zmínilo 30 %, tj. 64. Pro 62 odpovídajících, tj. 29 %, je klíčové nadšení pro práci s dětmi,

což dle rodičů představuje např. zájem o práci s dětmi, aktivní přístup a nadšení, pocit naplnění z práce s dětmi, nadšení při práci s dětmi a pozitivní vztah k práci. Všeobecné vzdělání a dostatek znalostí uvedlo za důležité 20 %, tj. 43 odpovídajících. Významný při práci pečující osoby v dětské skupině je dle 18 % (39 rodičů) seberozvoj ve smyslu vzdělávání a sebevzdělávání, doplňování kvalifikace a vlastní sebereflexe. Odbornou způsobilost považuje za důležité 15 %, tj. 32 respondentů.

Otázka č. 6 – Hraje u Vás vzdělání pečujících osob důležitou roli?

Graf č. 6: Důležitost vzdělání pečujících osob

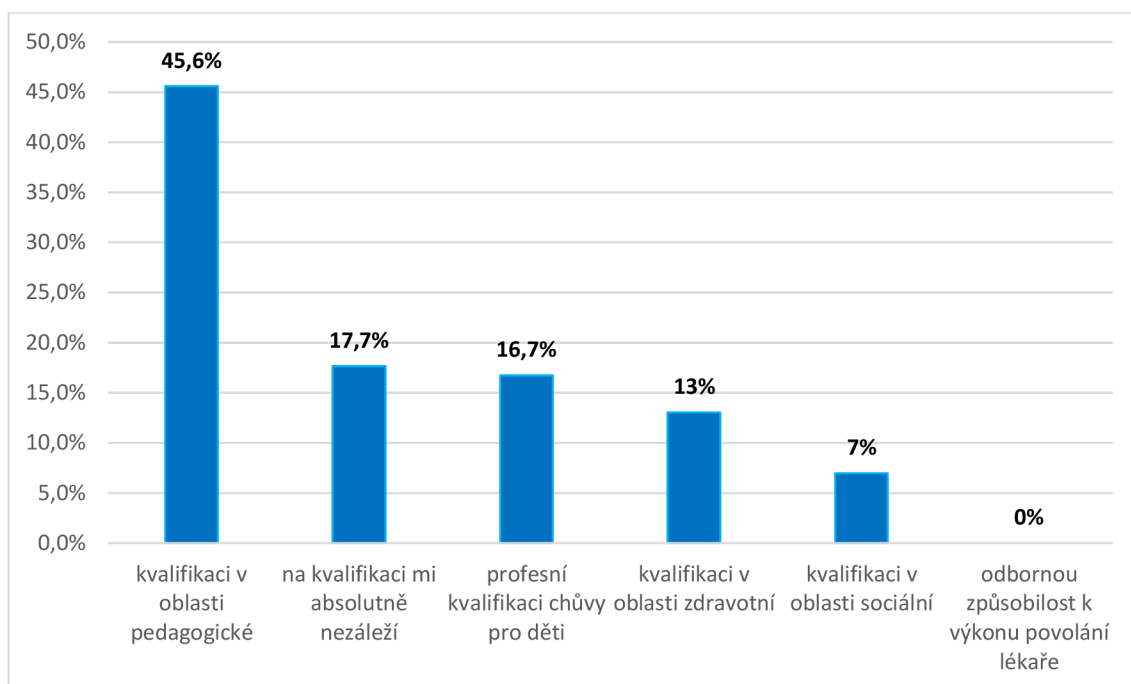
Tabulka č. 6: Důležitost vzdělání pečujících osob

vzdělání důležité	absolutní četnost
ne	161
ano	54

V otázce č. 6 měli rodiče odpovědět, zda u nich hraje vzdělání pečujících osob důležitou roli. Graf a tabulka č. 6 prezentují výsledky týkající se důležitosti vzdělání pečujících osob. Z celkového počtu 215 rodičů uvedlo 75 % z nich, tj. 161 rodičů, že vzdělání pečujících osob pro ně nehraje důležitou roli. Naopak 25 % rodičů, tj. 54, odpovědělo, že vzdělání osob pečujících o jejich děti u nich hraje důležitou roli.

Otázka č. 7 – Jakou kvalifikaci by podle Vás měli pečující osoby mít?

Graf č. 7: Kvalifikace pečujících osob

Tabulka č. 7: Kvalifikace pečujících osob

kvalifikace pečujících osob	absolutní četnost
kvalifikaci v oblasti pedagogické	98
na kvalifikaci mi absolutně nezáleží	38
profesní kvalifikaci chůvy pro děti	36
kvalifikaci v oblasti zdravotní	28
kvalifikaci v oblasti sociální	15
odbornou způsobilost k výkonu povolání lékaře	0

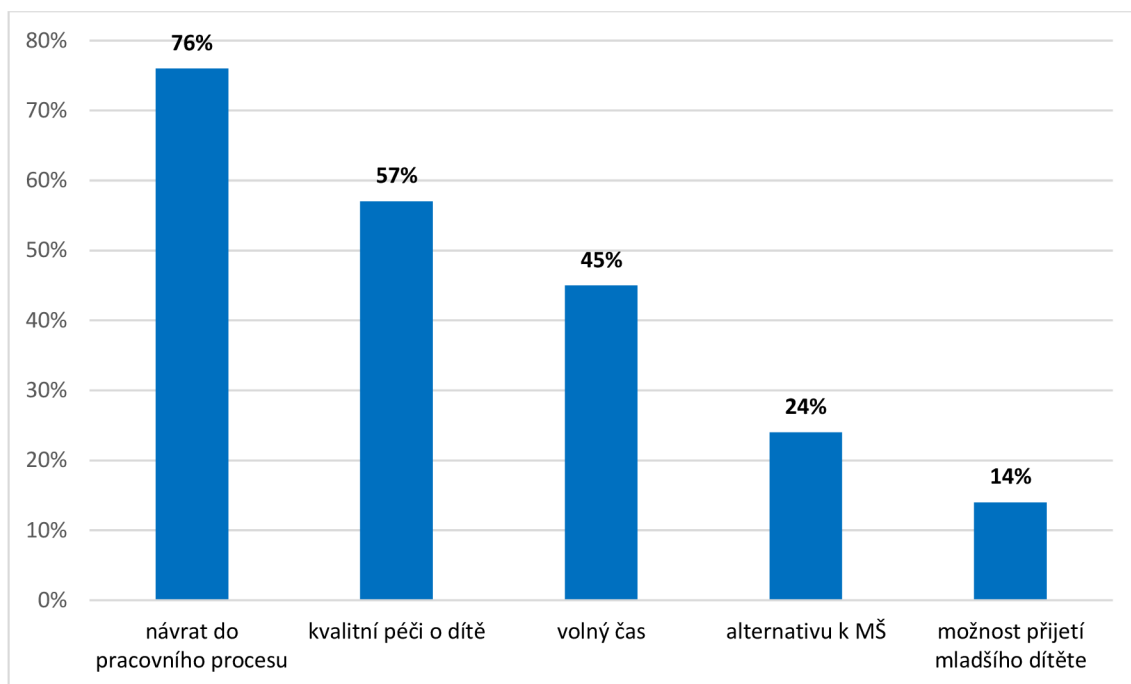
Otázka č. 7 zjišťovala, jakou kvalifikaci by měli pečující osoby podle rodičů mít. Při sestavování odpovědí na tuto otázku se vycházelo z § 5 odst. 4 zákona č. 247/2014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů - znění od 01.07.2022 (odborná způsobilost pečujících osob).

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že podle 45,6 % respondentů, tj. 98, by měla mít pečující osoba kvalifikaci v oblasti pedagogické. Dále 17,7 %, tj. 38 rodičů, uvedlo, že na kvalifikaci pečující osoby jim absolutně nezáleží. Profesní kvalifikaci chůvy pro děti by

měla mít pečující osoba dle 16,7 % rodičů, tj. 36. Kvalifikaci v oblasti zdravotní pak uvedlo 13 % rodičů, tj. 28. Dále respondenti odpovídali v počtu 7 %, tj. 15 rodičů, že pečující osoba by měla mít kvalifikaci v oblasti sociální. Odbornou způsobilost k výkonu povolání lékaře neuvedl žádný z rodičů.

Otázka č. 8 – Co podle Vás přinesla docházka dítěte do dětské skupiny Vám jako rodičům?

Graf č. 8: Přínos dětské skupiny rodičům

Tabulka č. 8: Přínos dětské skupiny rodičům

přínos dětské skupiny - rodič	absolutní četnost
návrat do pracovního procesu (práce, pracovní povinnosti, návrat do zaměstnání, dřívější návrat k práci, návrat na pracovní trh, pracovní kolektiv, sladění práce a rodiny, „návrat do světa dospělých“, pomoc matkám samoživitelkám)	164
kvalitní péči o dítě (kvalitní hlídání, o dítě je kvalitně postaráno, dítě je v bezpečí, zajištění potřeb dítěte, nadstandardní péče, dítě z DS nadšené, lidský přístup pečujících osob, rodinná atmosféra)	123
volný čas (čas pro sebe, realizování zájmů, využití volného času k péči o domácnost, volný čas na druhé dítě, čas na práci, koníčky, čas na potřebné zařizování, čas na plnění povinností, volnost pro rodiče)	96

alternativu k MŠ (doplnění kapacit MŠ, než bude moci jít do MŠ, náhrada za MŠ, ideální pro přechod do MŠ, možnost výběru, alternativa pro obce bez MŠ)	52
možnost přijetí mladšího dítěte (přijímání dětí mimo standardní 3 roky věku, možnost mladších dětí, nástup dětí před 3 rokem věku, děti od útlého věku)	31

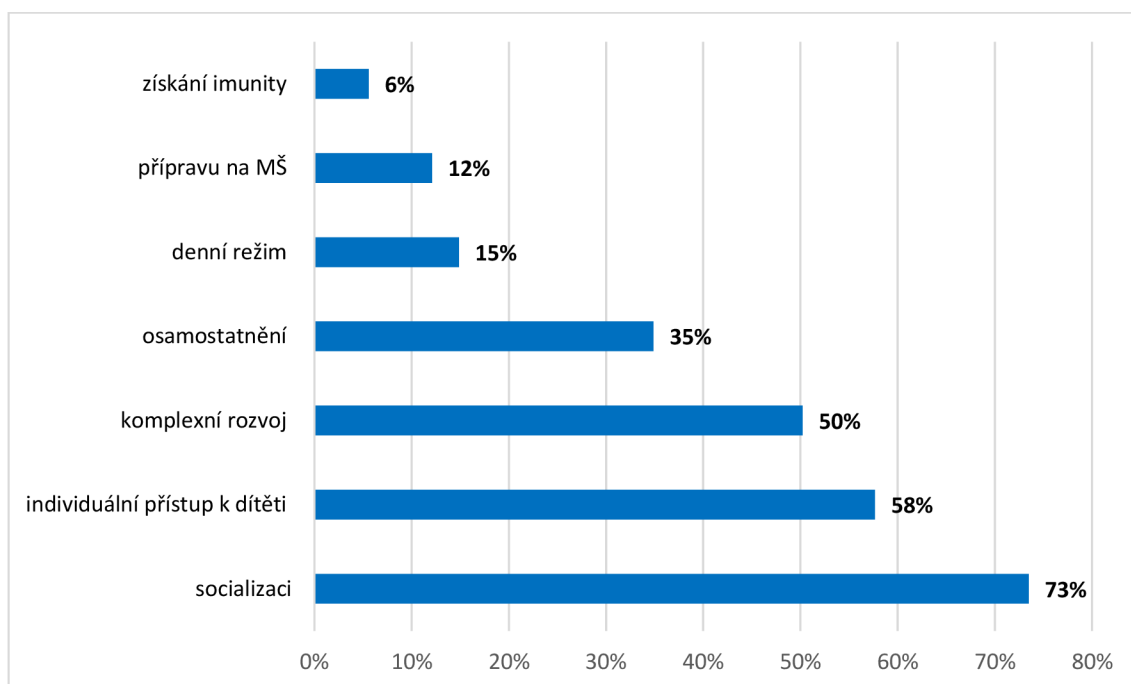
V otázce č. 8 měli rodiče odpovědět na to, co jim, jako rodičům, přinesla docházka dítěte do dětské skupiny. Jednalo se o otázku otevřenou, bez možnosti výběru. Dotazovaným tak byl umožněn prostor pro vlastní vyjádření.

Graf a tabulka č. 8 pak uvádí výčet nejčastějších odpovědí. Tyto odpovědi byly rozčleněny na pět kategorií. K nim pak byly připojeny odpovědi respondentů.

Jak vyplynulo z výpovědí rodičů, přínosem dětské skupiny je pro 76 % odpovídajících, tj. 164 rodičů, návrat do pracovního procesu. Užitek poskytují dětské skupiny rodičům zejména v situaci, kdy se potřebují vrátit zpět ke svému zaměstnání, do pracovního kolektivu, nebo kdy hledají novou práci. Oporou jsou dětské skupiny pak i pro matky samoživitelky. Více než polovina respondentů (57 %, tj. 123) vypověděla, že díky docházce dítěte do dětské skupiny získali kvalitní péči o dítě. Dále rodiče zmiňovali, že mají díky dětským skupinám více volného času (pro sebe, na druhé dítě, na domácnost, na realizaci zájmů a koníčků, či na vyřizování potřebných záležitostí). Volný čas uvedlo 45 %, tj. 96 rodičů. Z grafu a tabulky je také patrné, že pro téměř čtvrtinu (24 %, 52 rodičů) je přínosem to, že docházka dítěte do dětské skupiny představuje alternativu k MŠ. Co rodiče na dětských skupinách ocenili, je doplnění kapacit mateřských škol a možnost výběru. Dětská skupina také může být dle nich užitečná v tom, že může sloužit jako alternativa pro obce bez mateřské školy. Celkem 31 respondentů, tj. 14 %, odpovědělo, že přínosem je i možnost přijetí mladšího dítěte. Z výpovědí rodičů lze tedy usoudit, že dětské skupiny jsou pro rodiče jednoznačně přínosné, a to hned v několika oblastech.

Otázka č. 9 – Co podle Vás přinesla docházka dítěte do dětské skupiny přímo Vašemu dítěti?

Graf č. 9: Přínos dětské skupiny dětem

Tabulka č. 9: Přínos dětské skupiny dětem

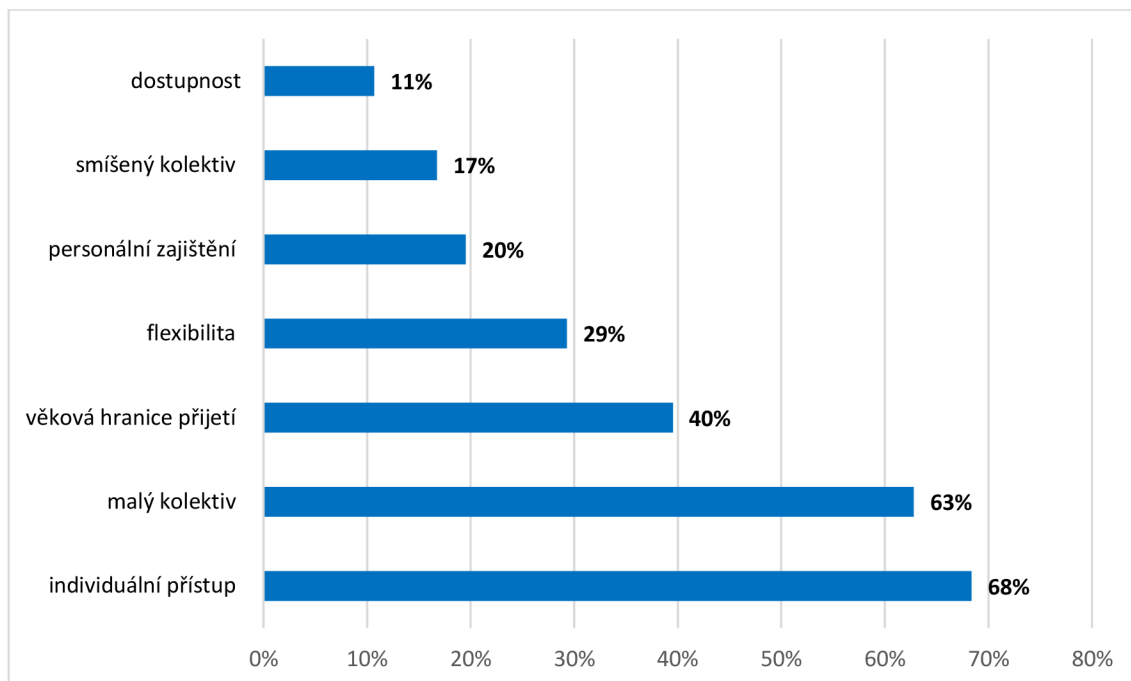
přínos dětské skupiny - dítě	absolutní četnost
socializaci (sociální kontakty, zvyknutí na kolektiv, těšení dítěte do kolektivu, vrstevníci, učení komunikaci, zvyknutí na autoritu, pobyt v jiném prostředí než doma, zvyknutí na jiné osoby, než jsou rodiče)	158
individuální přístup k dítěti (individuální přístup pečujících osob k dítěti, blízký vztah, malé skupinky, méně dětí, více pozornosti dětem, více prostoru pro práci s každým, příjemné pečující osoby, respekt k vlastnímu tempu dítěte, podpora dítěte)	124
komplexní rozvoj (rozvoj ve všech oblastech, učení novým věcem, rozvoj kreativity, rozvoj při hře s dětmi, nové zážitky, posun v dovednostech, získávání znalostí, nové poznatky, učení mimo rodinu, lepší motivace pro dítě, učení nápodobou)	108
osamostatnění (samostatnost dítěte, samostatná péče o sebe, samostatnost při stolování, hygieně, oblékání)	75
denní režim (dítě má režim, pomoc s režimem, dodržování harmonogramu, umožnění poledního odpočinku)	32
přípravu na MŠ (zkušenost se zařízením, díky DS lepší pozdější adaptace na MŠ)	26
získání imunity (získání imunity, lepší odolnost vůči nemocem)	12

Otázka č. 9 se pak týkala toho, co podle rodičů přinesla docházka dítěte do dětské skupiny přímo dítěti. Výsledky grafu č. 9 znázorňují odpovědi respondentů na tuto otázku. Tabulka č. 9 pak obsahuje výčet nejčastějších odpovědí uváděných rodiči dětí docházejících do dětských skupin. Tyto odpovědi pak byly roztrženy do sedmi oblastí, k nim pak byly doplněny konkrétní odpovědi rodičů. Nejvíce respondentů (73 %, tj. 158) odpovídalo, že přínos docházky dítěte do dětské skupiny spatřují především v socializaci. Jako přínos pro dítě označilo 50 %, tj. 108 odpovídajících, komplexní rozvoj dítěte. Z výpovědí je dále možné usoudit, že více než polovina rodičů (58 %, tj. 124) vidí přínos dětské skupiny pro dítě v individuálním přístupu k dítěti. Respondenti oceňují individuální přístup pečujících osob k dítěti, jejich blízký vztah, malé skupinky dětí, menší počet dětí, více prostoru pro práci s každým dítětem, příjemné pečující osoby, respekt k vlastnímu tempu dítěte a podporu dítěte ze strany pečujících osob. Podle 35 % rodičů, tj. 75, přináší docházka do dětské skupiny dítěti i osamostatnění, ve smyslu samostatné péče o sebe, samostatnosti při stolování, hygieně, oblékání. To, že má dítě díky docházce do dětské skupiny denní režim uvedlo 15 % respondentů, tj. 32. Přípravu na MŠ zmínilo 12 %, tj. 26 odpovídajících. Dle rodičů napomáhá zkušenost dítěte s docházkou do dětské skupiny při pozdější adaptaci na prostředí mateřské školy. Menší počet rodičů (6 %, tj. 12) pak ještě uvedl i získání imunity, což se týká i lepší odolnosti vůči nemocem.

Otázka č. 10 – *Co považujete za výhody dětské skupiny?*

Graf č. 10: Výhody dětské skupiny

Tabulka č. 10: Výhody dětské skupiny

výhody dětské skupiny	absolutní četnost
individuální přístup (více času a prostoru na každé dítě, individuální práce, snaha pečujících osob věnovat se každému dítěti)	147
malý kolektiv (menší počet dětí a větší počet pečujících osob)	135
věková hranice přijetí (možnost docházky dětí mladších 3 let)	85
flexibilita (flexibilita v docházce, flexibilita režimu dne, podmínky provozu se dají upravit dle potřeb, otevírací doba dle potřeb rodičů)	63
personální zajištění (pečující osoby se vztahem k dětem, snaha o dobrou komunikaci, přátelský přístup k rodičům, vstřícnost, trpělivost, pozornost, blízký vztah s dětmi, tolerance, laskavost)	42
smíšený kolektiv (různý věk dětí, učení nápodobou, tolerance mladších ke starším a naopak)	36
dostupnost (pro všechny bez rozdílů, lze zřídit i v menších obcích, blízkost k zaměstnání, blízkost k bydlišti)	23

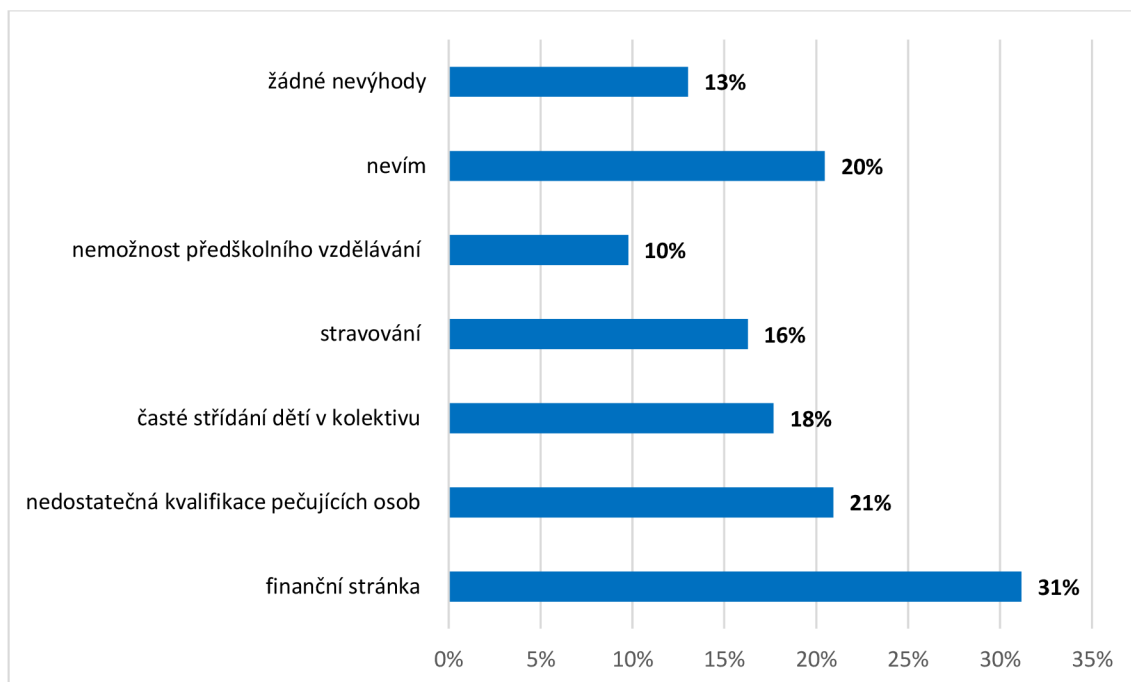
Otázka č. 10 byla zaměřena na zjištění, co považují rodiče za největší výhody dětské skupiny. Jednalo se o otevřenou otázku bez možnosti výběru, respondenti tak měli prostor k vlastnímu vyjádření. V tabulce č. 10 je uveden výčet nejčastějších odpovědí

rodičů dětí docházejících do dětské skupiny, které byly poté rozčleněny do sedmi oblastí, k nim pak byly doplněny odpovědi rodičů.

Nejčastěji zmíněnou výhodou, kterou rodiče spatřují na dětských skupinách, je individuální přístup. Ten ve svých výpovědích zmínila více než polovina dotazovaných (68 %, tj. 147 rodičů). Rodiče na individuálním přístupu oceňují zejména možnost individuální práce s dětmi, více času a prostoru pro každé dítě a to, že se pečující osoby snaží věnovat se každému dítěti. Dále rodiče zmiňovali malý kolektiv (63 %, tj. 135). Věkovou hranice přijetí ocenilo na dětských skupinách 40 % dotázaných rodičů, tj. 85. Pro rodiče je výhodné především to, že je možné do dětské skupiny umístit i dítě mladší 3 let. Další pozitivum představuje flexibilita zařízení jak v docházce, tak v režimu dne, či otevírací době. Tu vyzdvihlo 29 %, tj. 63 rodičů. Rodiče vyzdvihli i personální zajištění dětských skupin (20 %, tj. 42). Následně rodiče uváděli jako přednost i smíšený kolektiv dětí, ve smyslu různého věkového rozmezí docházejících dětí. Smíšený kolektiv uvedlo 17 %, tj. 36 respondentů. Rodiče vyzdvihují na smíšeném kolektivu zejména to, že se děti snadněji učí nápodobou a k toleranci ostatních. Dostupnost pak uvedlo 11 % respondentů, tj. 23. Rodiče oceňují možnost zřídit dětskou skupinu v menších obcích, kde není mateřská škola.

Otázka č. 11 – **Co naopak považujete za nevýhody dětské skupiny?**

Graf č. 11: Nevýhody dětské skupiny

Tabulka č. 111: Nevýhody dětské skupiny

nevýhody dětské skupiny	absolutní četnost
finanční stránka (finanční náročnost, nutnost platby za docházku, výše "školkovného", malá finanční podpora státu)	67
nedostatečná kvalifikace pečujících osob (není potřeba pedagogické vzdělání, nezkušenost personálu, malá propojenost s odborníky)	45
časté střídání dětí v kolektivu (obtíže ve vytváření "třídního kolektivu", střídající se děti)	38
stravování (DS není povinna zajistit dítěti stravování, strava přinášena z domu)	35
nemožnost předškolního vzdělávání (potřeba ověřit školní zralost v MŠ, nemožnost děti vzdělávat jako v MŠ, nutnost vést předškoláka v MŠ, neuznání předškolní přípravy)	21
nevím (nenapadá mě, nevím, o žádných nevím)	44
žádné nevýhody (nejsou žádné nevýhody, žádné, nic, vše vyhovuje)	28

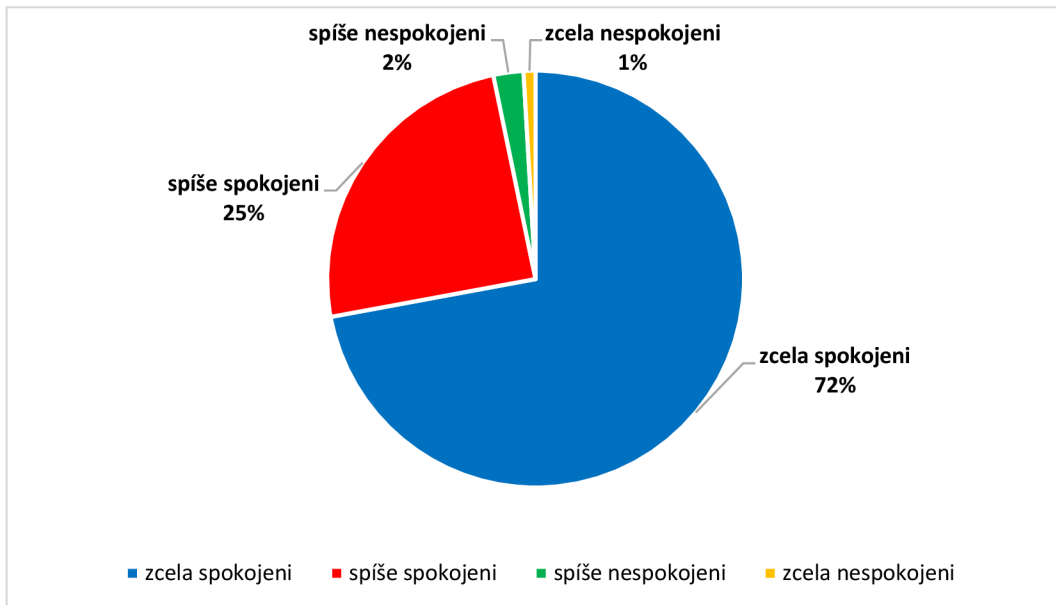
Otázka č. 11 zjišťovala nevýhody dětské skupiny z pohledu rodičů dětí docházejících do dětské skupiny. Stejně jako u předchozí otázky, která byla zaměřena na zjištění výhod dětských skupin z pohledu rodičů, šlo o otázku otevřenou, bez možnosti výběru.

Nejčastěji uváděné odpovědi rodičů byly opět rozčleněny do sedmi oblastí, k nim pak byly doplněny výroky rodičů.

Jednou z nejčastěji zmiňovaných nevýhod byla finanční náročnost dětských skupin a jejich menší podpora od státu. Finanční stránku uvedlo ve svých odpovědích 31 % rodičů, tj. 67. V neprospěch dětských skupin dle rodičů hovoří i nezkušenost personálu, nedostatečná kvalifikace pečujících osob a to, že není potřeba pedagogické vzdělání. Nedostatečnou kvalifikaci zmínilo 21 % respondentů, tj. 45. Dále 20 %, tj. 44 rodičů, odpovědělo, že neví, nevýhody je nenapadají, o žádných neví. Rodiče také ve svých odpovědích na otázku, co považují za nevýhody dětské skupiny, uváděli časté střídání dětí v kolektivu, což podle nich může působit obtíže ve vytváření „třídního kolektivu“. Toto negativum vypovědělo 18 %, tj. 38 odpovídajících. Někteří rodiče také vidí jako minus to, že dětské skupiny nemají povinnost zajistit dítěti stravování, tito rodiče tak musí nosit každý den stravu z domu. Nedostatek ve stravování poznamenalo 16 % odpovídajících, tj. 35. To, že dětské skupiny nemají nevýhody, proneslo 13 % rodičů, tj. 28. Rodičům vadí také to, že není možné děti v dětských skupinách vzdělávat stejně jako v mateřských školách. K tomu se pojí i nutnost vést předškoláka ve státní mateřské škole, kde je poté potřeba ověřit jeho školní zralost. Nemožnost předškolního vzdělávání je minusem podle 10 % odpovídajících, tj. 21.

Otázka č. 12 – Jak jste v současné době s poskytovanou službou péče o dítě v dětské skupině spokojeni?

Graf č. 12: Spokojenost s poskytovanou službou

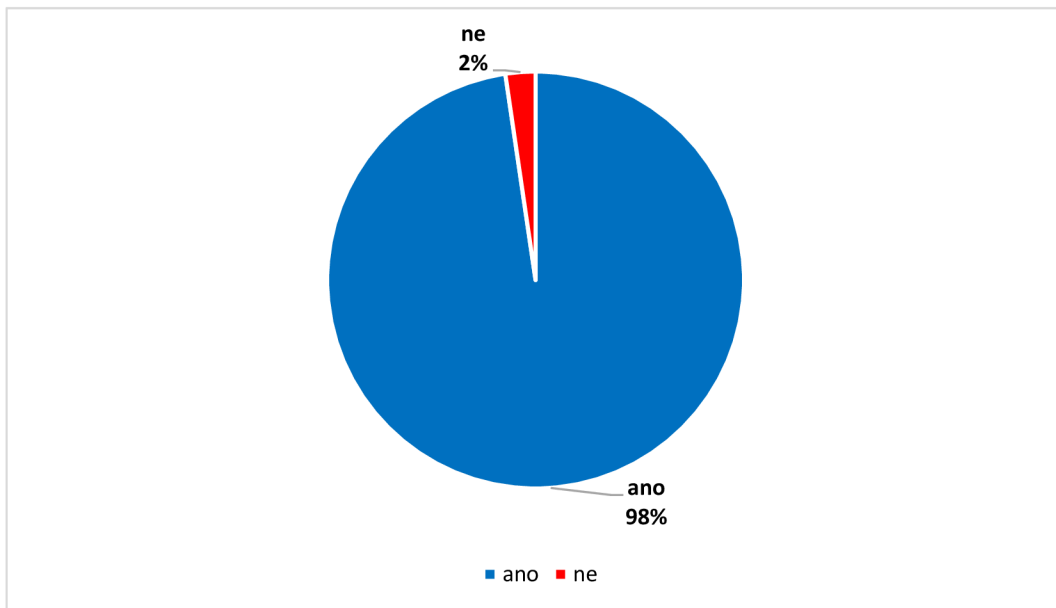
Tabulka č. 122: Spokojenost s poskytovanou službou

spokojenost s dětskou skupinou	absolutní četnost
zcela spokojeni	155
spíše spokojeni	53
spíše nespokojeni	5
zcela nespokojeni	2

Otázka č. 12 měla za cíl zjistit, jak jsou rodiče v současné době s poskytovanou službou péče o dítě v dětské skupině spokojeni. Většina rodičů je se službou spokojena (97 %). Zcela spokojeno je 72 %, tj. 155 rodičů. Spíše spokojeno je 25 % rodičů, tj. 53. Spíše nespokojeno je 5 rodičů (2 %). Pouze 1 % rodičů, tj. 2, je zcela nespokojeno.

Otázka č. 13 – Doporučili byste službu péče o dítě v dětské skupině ostatním rodičům, kteří uvažují o umístění dítěte do dětské skupiny?

Graf č. 13: Doporučení služby ostatním rodičům

Tabulka č. 133: Doporučení služby ostatním rodičům

doporučení služby rodičům	absolutní četnost
ano	210
ne	5

Převážná část respondentů (98 %, tj. 210 rodičů) by službu péče o dítě v dětské skupině doporučila ostatním rodičům, kteří uvažují o umístění dítěte do dětské skupiny. Pouze 2 % rodičů (5) by dětskou skupinu nedoporučila.

7.2. Výsledky rozhovorů

7.2.1. Zpracování získaných dat

Každý osobně uskutečněný rozhovor byl nahráván pomocí zařízení pro záznam zvuku. Rozhovory uskutečněné přes Skype či Messenger byly také nahrávány. Po uskutečnění všech rozhovorů byly rozhovory převedeny do písemné podoby a přepsány do Microsoft Word. Při přepisování bylo dodrženo slíbené anonymizování získaných dat. Vynechány byly tedy jména rodičů, dětí, i názvy institucí. Přepsané rozhovory byly poté vytisknuty a kódovány pomocí otevřeného kódování. Následně byly určeny kategorie. Jednotlivé kategorie a subkategorie vycházejí ze specifických výzkumných otázek. Zakódované odpovědi rodičů byly roztříděny do pěti kategorií: *důvody k výběru dětské skupiny, důvody k výběru konkrétního zařízení, očekávání rodičů, smysl dětských skupin a spokojenost s dětskou skupinou.*

7.2.2. Představení účastníků rozhovoru

CHARAKTERISTIKA KOMUNIKAČNÍCH PARTNERŮ						
Komunikační partner	pohlaví	věk	profese/obor	počet dětí	počet členů domácnosti	bydliště
č.1	žena	39 let	pojistné, finanční a realitní služby	2	4 + 2	obec (cca 500 obyvatel)
č.2	žena	33 let	zdravotní laborant	1	3	město (přes 350 000 obyvatel)
č.3	žena	42 let	všeobecná sestra	3	5	město (cca 25000 obyvatel)
č.4	muž	41 let	projektant	2	4	město (cca 6000 obyvatel)
č. 5	muž	39 let	informační technologie	2	4	obec (cca 200 obyvatel)

Komunikační partnerka č.1

První komunikační partnerce je 39 let. Její profesí jsou pojištění, finanční a realitní služby. Žije ve společné domácnosti s manželem, se kterým má dva syny. Staršímu synovi, který navštěvuje dětskou skupinu, jsou 3 roky. V přízemí domu, kde rodina žije, bydlí i prarodiče, kteří pomáhají s péčí o svá vnoučata. Rodina žije v malé obci. Starší syn dochází do dětské skupiny, která se nachází v obci, kde rodina žije. Rozhovor s matkou proběhl v domácnosti rodiny.

Komunikační partnerka č.2

Druhá komunikační partnerka má 33 let. Pracuje jako zdravotní laborantka. Spolu s partnerem a dcerou žijí ve městě. Dceři jsou 3 roky a navštěvuje dětskou skupinu, která se nachází v blízkosti bytu, ve které rodina žije. Tuto dětskou skupinu začala dcera dotazované navštěvovat ještě dříve, než dosáhla věku tří let. Rozhovor s druhou komunikační partnerkou byl proveden v domácnosti dotazované.

Komunikační partnerka č.3

Komunikační partnerce č.3 je 42 let. Pracuje jako všeobecná sestra. Žije ve společné domácnosti s manželem, se kterým má tři děti, dvě dcery a syna. Nejstarší dcera navštěvuje druhý stupeň základní školy, syn navštěvuje první stupeň základní školy a nejmladší dcera dochází do dětské skupiny. Dcera docházející do dětské skupiny má 4 roky. Rodina žije ve větším městě, kde se nachází i dětská skupina, kterou nejmladší dcera navštěvuje. Rozhovor s třetí komunikační partnerkou proběhl online formou skrze elektronické médium Messenger.

Komunikační partner č.4

Čtvrtému komunikačnímu partnerovi je 41 let. Živí se jako projektant rodinných domů. Ve společné domácnosti žije s manželkou, se kterou vychovávají dvě děti. Starší dcera dochází do základní školy, mladší syn navštěvuje dětskou skupinu. Syn navštěvující dětskou skupinu má 4 roky. Rodina žije ve městě, kde také syn dochází do dětské skupiny. Rozhovor s otcem byl realizován v domácnosti rodiny.

Komunikační partner č.5

Komunikačnímu partnerovi č. 5 je 39 let. Pracuje v oboru informačních technologií. Společně s manželkou vychovávají dvě děti. Starší dcera navštěvuje mateřskou školu, mladší dcera (3 roky) navštěvuje dětskou skupinu. Rodina žije v malé obci. Starší dceru rodiče dováží do mateřské školy, která se nachází ve vedlejší obci. Mladší dceru dováží do dětské skupiny, která se nachází v blízkosti místa zaměstnání otce. Rozhovor s pátým komunikačním partnerem se uskutečnil formou zprostředkovanou skrze elektronické médium Messenger.

7.2.3. Výsledky na základě realizovaných rozhovorů s rodiči dětí

7.2.3.1. Důvody k výběru dětské skupiny

Všechny uskutečněné rozhovory spojuje jedno společné téma, kterým jsou potřeby. Rodiče ve svých výpovědích zmínili nejen vlastní potřeby, ale i potřeby dětí. Tři rozhovory zároveň zahrnovaly jeden společný problém, se kterým se rodiče během hledání vhodného zařízení pro své dítě potýkali. Tímto problémem byly nedostatečné kapacity mateřských škol.

I. Potřeby rodičů

Návrat do pracovního procesu se ukázal jako jeden z hlavních motivů k umístění dítěte do dětské skupiny. U rodičů byly tedy pracovní důvody tím hlavním, co je přimělo k tomu, aby zařadili své dítě do předškolního zařízení. Rodiče se zmiňovali o potřebě rychlého nastoupení zpět do pracovního procesu po rodičovské dovolené. Dětská skupina tedy pro ně byla prostředkem, jak zajistit kvalitní péči pro dítě v době, kdy potřebují pracovat.

Komunikační partnerka č. 1 nebyla motivována především financemi. Její potřeba návratu do zaměstnání pramenila spíše z touhy po návratu do pracovního kolektivu. Komunikační partnerka č. 2 pak uvedla, že pro zachování pracovního místa obou rodičů bylo potřeba zajistit péči pro jejich dceru. *„Z toho důvodu, že jsem nemohla já, ani můj partner zůstat dál s dcerou doma. Také pro to, že jsem se potřebovala vrátit zpátky*

k práci." Potřeba dřívějšího návratu do zaměstnání byla pro komunikační partnerku č. 3 tím hlavním, co ji přimělo umístit svou dceru do dětské skupiny. „Tak umístit dítě někam, to byla otázka toho, že jsem se potřebovala vrátit do práce. Jednak jsem teda byla dohodnutá, že se pokusím se vrátit po mateřské co nejdřív, a zároveň se s manželem podělíme na chodu a financování naší domácnosti společně, takže jsme potřebovali vydělávat oba.“ Matka dále uvedla, že pro udržení svého pracovního místa potřebovala pracovat i při dítěti. „Já jsem potřebovala prostě pracovat i při dítěti. Bohužel není při mém zaměstnání možné, abych pracovala z domu, to prostě nejde.“ Zároveň se však i zmínila o tom, že se chtěla seberealizovat. „Navíc dcera je naším třetím dítětem, má už starší sourozence, kteří chodí do školy, já už jsem nemohla zůstat další tři roky doma na rodičovské. Navíc po tolika letech mateřské už bych to asi úplně nedávala.“ Komunikační partner č. 4 zařadil své dítě do dětské skupiny z důvodu návratu manželky zpět do zaměstnání. „Tak z toho důvodu, aby se mohla manželka vrátit zpět k zaměstnání.“ V případě manželky komunikačního partnera č. 5 byl její návrat do zaměstnání po druhé rodičovské dovolené již očekávaný a žádoucí, proto se rozhodli dítě někam umístit. „Asi takhle, u té moje manželky, protože už byla doma s druhým dítětem, tak vlastně už jako ten návrat do toho zaměstnání byl jako takový docela hodně očekávaný, nebo prostě už žádoucí, tak z toho důvodu.“

II. Potřeby dětí

Jako další významnou motivací k umístění dítěte do dětské skupiny se ukázala být potřeba socializace dítěte.

Právě socializace dítěte byla dalším podnětem, který komunikační partnerku č. 1 přiměl, aby umístila své dítě do dětské skupiny. Dle jejích slov syn vykazoval jistou potřebu se již socializovat a potřeboval jít mezi děti. Podle ní synovi velmi pomohlo jít do kolektivu stejně starých dětí. Komunikační partnerka č. 2 se rozhodla pro dětskou skupinu z důvodu umožnění dceři navázat kontakty s vrstevníky a jinými osobami, než jsou ona s partnerem a nejbližší členové rodiny. Připadalo jí, že dcera potřebuje kolektiv věkově stejně starých dětí. Podle ní je také od určitého věku dítěte správné, aby dítě trávilo čas s vrstevníky. „Připadalo mi, že potřebuje kolektiv stejně starých dětí, se kterými bude moci trávit velkou část dne společnou hrou a činnostmi. Myslím si, že od určitého věku je to pro dítě správné, aby trávilo čas s dětmi stejně starými.“ Komunikační partnerce č. 3

se zdálo, že není schopna nabídnout dceři to stejné, jako kolektiv vrstevníků, proto také dceru zapsala do dětské skupiny. Pouze rodinnou výchovu považovala za nedostačující. *„Taky jsem si říkala, co té dceři dám, když budeme doma většinu dne jen samy dvě. Tak nějak jsem si říkala, že chci, aby dcera zažila ten kolektiv jiných dětí, vrstevníků, kteří jsou ve stejném věku.“* Komunikační partner č. 4 pak uvádí, že jeho syn je společenské dítě, které má rádo kolektiv dětí, se kterým rádo tráví svůj čas. *„Zároveň jsme chtěli umožnit malému kontakt s ostatními dětmi. Syn má rád kolektiv dětí, takže šel do dětské skupiny hlavně kvůli tomu, aby se mohl potkávat s ostatními dětmi.“* Dále otec zmiňuje, že společně s manželkou si přáli, aby se jejich syn naučil, jak má v kolektivu dětí komunikovat a spolupracovat.

Největším přínosem docházky dítěte do dětské skupiny jsou podle rodičů pro samotné děti právě sociální kontakty, které může dětská skupina dětem zprostředkovat. Podle komunikační partnerky č. 1 je velmi důležité, aby si děti již v útlém věku našly kamarády a utvořily si tak jistý kolektiv, neboť se domnívá, že se děti bez zkušenosti s vrstevnickým kolektivem v pozdějším věku hůře socializují a zařazují do kolektivu. Výhodou je podle ní i to, pokud se může dítě s kolektivem potkávat i mimo stěny předškolního zařízení. Výpověď komunikační partnerky č. 2 se jevila velmi obdobně. Přínos pro dítě vidí v sociálních kontaktech dcery s vrstevníky, se kterými se dcera může potkávat i mimo skupinu. I komunikační partner č. 5 považuje za největší přínos pro dítě sociální kontakty, a že se dítě může potkávat s vrstevníky, najít si kamarády. Otec ke své výpovědi ještě dodal, že i kdyby pracoval z domu, dítě by do dětské skupiny i přesto umístil, jelikož by ho nechtěl připravit právě o setkávání s vrstevníky.

III. Nedostatečné kapacity mateřských škol

Umístění dítěte do dětské skupiny pro nedostatečnou kapacitu veřejné mateřské školy bylo nejlepší možným řešením pro komunikační partnerku č. 1. Dle jejího názoru je v posledních letech problém s volnými kapacitami mateřských škol, o to větší problém je pak s umístěním dítěte z jiné obce do těchto škol. *„Tady vlastně není mateřská školka u nás v obci, a nejbližší mateřské školky jsou tady ve vedlejších vesnicích. Je poměrně problém dostat do těch státních školek to dítě z jiné vesnice, musí to být opravdu tak že mají volnou kapacitu, což je v posledních letech docela problém“.* Nedostatečná kapacita veřejné mateřské školy a nízký věk dítěte zapříčinil, že nebyla přijata do mateřské školy

i dcera komunikační partnerky č. 2. Proto se museli rodiče porozhlédnout i po jiné možnosti. Rodina komunikačního partnera č. 5 se potýkala s velkými problémy při hledání vhodného zařízení. Jelikož rodina bydlí ve vesnici, která nemá zřízenou mateřskou školu, museli rodiče podat přihlášku do „spádové“ mateřské školy v jiné obci, kde však dceru z kapacitních důvodů nepřijali. Situaci ztížila rodině i špatná epidemiologická situace v souvislosti s nemocí Covid-19 a skutečnost, že velký počet dětí navštěvujících „spádovou“ mateřskou školu měl určen odklad povinné školní docházky.

7.2.3.2. Důvody k výběru konkrétního zařízení

I. Dostupnost

Klíčovým faktorem ovlivňujícím výběr konkrétního zařízení se ukázala být dostupnost a vzdálenost dětské skupiny od domova nebo zaměstnání. Rodiče dětí si ve velké míře přejí mít zařízení v místě bydliště, či v blízkosti místa zaměstnání. V některých případech však rodiče neměli na výběr, jelikož jimi vybraná dětská skupina byla jedinou alternativou poblíž. Někteří z rodičů se navíc shodli na tom, že místo zbytečně dlouhého dojíždění mohou věnovat více času svým dětem a společným rodinným aktivitám.

První komunikační partnerka se rozhodla pro dětskou skupinu zejména kvůli blízkosti k bydlišti. Dále to komentovala tak, že by pro ni bylo velice složité dojíždět s dítětem mimo obec. Výhodou je, že mají zřízenou dětskou skupinu přímo v obci. Zároveň může syna v dětské skupině vyzvedávat i babička, která má zařízení v docházkové vzdálenosti. Blízkost k bydlišti byla jedním z faktorů, které napomohly k výběru konkrétního zařízení i druhé komunikační partnerce. Roli podle ní sehrálo to, že dětská skupina se nachází velmi blízko bytu, ve kterém rodina žije. Dle matky má dcera díky umístění dětské skupiny i přehled o okolí svého bydliště. Zároveň byla pro ni i blízkost k zaměstnání důvodem, proč si vybrala právě dětskou skupinu. Blízkost k bydlišti a zaměstnání ve své výpovědi uvedla i komunikační partnerka č. 3. *„Velkou roli sehrála dostupnost, chtěli jsme něco poblíž, aby kdyby se náhodou něco stalo, jsme mohli dceru nějak rozumně vyzvednout. Navíc se dětská skupina nachází i poblíž místu, kde pracuji, takže i to“.* Výpověď komunikačního partnera č. 5 se pak jevila obdobně jako výpovědi ostatních rodičů, avšak s tím rozdílem, že otec navíc poznamenal, že mu poloha dětské skupiny

vyhovovala i po stránce dojíždění. *„Navíc je pravda, že toto zařízení, nebo tedy ta dětská skupina, se v podstatě nachází nejbližší k mému zaměstnání. Takže mi v podstatě vyhovuje i co se týče dojíždění“.*

II. Reference

Dalším zmiňovaným důvodem výběru konkrétního zařízení byly reference na zařízení. Ty ve svých výpovědích zmínili všichni dotazovaní rodiče. Lze tedy usoudit, že i právě reference mohou významně ovlivnit rodiče dětí při výběru vyhovujícího zařízení pro jejich potomka.

Pro komunikační partnerku č. 1 bylo důležité to, že se mohla od ostatních matek dozvědět o spokojenosti dětí v daném zařízení. Při rozhodování také dle jejích slov pomohlo to, že znala osobně i jednu z pečujících osob. Druhá komunikační partnerka pak získala informace o fungování vybrané dětské skupiny a hezkém přístupu k dětem, který v dětské skupině uplatňují od svých známých. Zároveň však dala i na rady kamarádky, která osobně ve vybrané dětské skupině působila. V dětské skupině, kam nyní dochází dcera komunikačního partnera č. 5, pracuje spolužačka respondentovy manželky jako pečující osoba. Ta mohla podat rodičům informace ohledně dětské skupiny a docházky dětí do této skupiny. Zároveň se i částečně zaručila, že dítě do dětské skupiny přijmou. Komunikační partnerce č. 3 poskytly při rozhodování oporu zkušenosti ostatních rodičů. *„Hodně pomohly i zkušenosti ostatních rodičů, poptávali jsme se, zjišťovali, jak to v dětské skupině chodí“.* Při rozhodování se mohou rodiče inspirovat nejen osobními zkušenostmi rodičů, ale i zkušenostmi rodičů uveřejněnými například na sociálních sítích, jak uvedl ve své výpovědi i čtvrtý komunikační partner. *„V rozhodování jednoznačně pomohly reference na skupinu, ať už od ostatních rodičů, které jsme osobně znali, tak i od rodičů, kteří si skupinu vychvalovali mezi lidmi, nebo na sociálních sítích“.*

7.2.3.3. Očekávání rodičů

Z rozhovorů s rodiči předškolních dětí navštěvujících dětskou skupinu vyvstala i určitá očekávání, která mají rodiče nejen směrem k samotným zařízením poskytujícím službu péče o dítě v dětské skupině, ale i směrem k pečujícím osobám, které zajišťují výchovu a vzdělávání dětí.

I. Očekávání rodičů od dětských skupin

Rodiče očekávají od dětské skupiny především sociální zkušenost pro dítě, což bylo i jedním z důvodů k umístění dítěte do dětské skupiny. Od dětské skupiny komunikační partnerka č. 1 čeká, že naučí jejího syna spolupráci v kolektivu. Důležité pro ni je, aby děti uměly spolupracovat, aby byly „týmový hráči“, aby pro ně jejich kolektiv byl týmem. Podle matky je učení ke spolupráci mnohem účinnější v dětské skupině zejména díky většímu počtu dětí, než obvykle bývá v jedné rodině. Děti by se měly naučit chování v kolektivu vrstevníků, aby začaly sami chápat, jak fungují vztahy. Matka si dále myslí, že je obrovským bonusem do života, pokud se děti naučí, jak spolupracovat s ostatními, již v útlém věku. Nejdůležitější je pro komunikační partnerku č. 2, aby dcera v dětské skupině navázala kontakty s ostatními, naučila se, jak komunikovat, jak spolupracovat. Myslí si, že děti ve věku její dcery již cítí i jistou potřebu se socializovat. Komunikační partnerka č. 3 vypověděla: *„Primárně asi nějakou tu socializaci dítěte, zapojení do kolektivu dětí. Jak jsem říkala, přála jsem si, aby dcera zažila ten kolektiv. Aby se naučila, jak spolupracovat s ostatními dětmi, aby si našla třeba i nějaké kamarády.“* Komunikační partner č. 4 a komunikační partner č. 5 kromě zařazení dítěte do kolektivu vrstevníků očekávají i to, že se dítě naučí být určitý čas i s jiným dospělým, než jsou rodiče a nejbližší z rodiny.

Rodiče ve svých výpovědích dále uvedli, že dětská skupina by měla doplnit rodinnou výchovu navázáním na rozvoj dítěte z rodiny. Komunikační partner č. 5 poznamenal, že dětská skupina by měla sloužit jako podpora rodičům, měla by navázat na výchovu v rodině a děti by měla podporovat v tom, co znají z rodiny. Rodiče však dle slov otce musí být „domácími pedagogy“. Komunikační partnerka č. 2 chce od dětské skupiny i jistou spolupráci zařízení a rodiny. Tu si představuje jako zpětnou vazbu ve formě doporučení, na co se při výchově dítěte zaměřit. Líbila by se jí i spolupráce formou zapojení rodičů do událostí v dětské skupině, jako jsou besídky a představení. Pro komunikační partnerku č. 1 je významná informovanost a komunikace dětské skupiny a pečujících osob s rodiči.

Potřeba je také vyzdvihnout odpovědi rodičů vztahující se ke spokojenosti dítěte. Tři rodiče ve svých výpovědích naznačili, že je pro ně důležité, aby bylo dítě v dětské skupině především spokojené, šťastné a těšilo se na pobyt v ní. Během rozhovoru si komunikační

partner č. 5 vybavil počátky docházky dcery do skupiny a uvedl, že nejprve měli při ranním příchodu do dětské skupiny potíže s odloučením dcery od rodičů. V průběhu docházky se postupně stesk dcery po odloučení podstatně zmírnil.

V neposlední řadě rodiče od dětské skupiny očekávají i přípravu na vzdělávání, povinností dětských skupin však není děti vzdělávat. Komunikační partnerky č.1 a č. 3 by si přály, aby dětská skupina ulehčila jejich dítěti vstup do veřejné mateřské školy nebo základní školy. Komunikační partnerka č. 2 očekává přípravu na vzdělávání ve smyslu zatížení dítěte lehkými úkoly, čímž by ho dětská skupina měla vést k zodpovědnosti a pracovním návykům, které bude podle ní dítě potřebovat v pozdějším stupni vzdělávání.

Výpovědi rodičů se pak naprosto shodují v tom, čemu by měly dětské skupiny věnovat a co by měly u dětí rozvíjet. Všech pět komunikační partnerů ve svých výpovědích zmínilo rozvoj sebeobsluhy a učení návykům.

Pokud jde o rozvoj sebeobsluhy dětské skupiny by se dle komunikační partnerky č. 1 měly zaměřit na praktické dovednosti, například zavazování tkaniček. Dále by měly rozvíjet sebeobsluhu, aby se děti uměly obléci, obout, či si po sobě uklidit. Komunikační partnerka č. 2 poznamenala: „*To oblékání a obouvání, s tím jsme dříve strašně bojovali, ale teď se výrazně zlepšila i co se týče toho, jak se sama o sebe postarat. My se ji to teda snažíme naučit i nějak doma, ale v té skupině to prostě jde tak nějak lépe.*“ Komunikační partnerka č. 3 pronesla, že neočekává, že dítě v dětské skupině získá velké množství vědomostí, nýbrž očekává to, že se dítě v dětské skupině naučí o sebe samostatně postarat. Do výčtů sebeobslužných dovedností pak přidala to, že dítě by se mělo naučit v dětské skupině samostatně se napít či najíst. Výpovědi komunikačních partnerů č. 3, č. 4 a č. 5 se pak shodují v tom, že dětské skupiny by také měly naučit děti, jak zacházet s psacími potřebami, pomůckami a materiály, které děti například neznají z domova.

Co se týče učení návykům, mělo by se dle rodičů jednat o hygienické a pracovní návyky a učení základům slušného chování. Děti by se podle komunikační partnerky č. 1 měly také od útlého věku učit, že je slušné a automatické pomáhat slabším a pozdravit, že není dobré poškozovat přírodu. Velmi významné a zásadní je pro ni učení pomoci druhým a učení k ochraně přírody. Nakonec dotazovaná matka poznamenala, že všechno jí zmíněné, by měli děti učit rodiče, byť rodiče zase očekávají, že se to děti naučí v dětské skupině. Rodiče by však dle slov komunikačního partnera č. 5 neměli v tomto

ohledu spoléhat pouze na pedagogy a pečující osoby, že naučí děti zdravit a děkovat. Jejich úlohou je podle něj pobídnout a povzbudit dítě k tomu, co již zná a umí. *„Ale jako rodiče bychom neměli úplně spoléhat na toho pedagoga, že naučí děti zdravit a děkovat, spíš možná aby to dětem připomínal, tam by ten pedagog, nebo teda když jde o dětskou skupinu, ta pečující osoba, měla poštouchnout to dítě jako správným směrem.“*

II. Očekávání rodičů od pečujících osob

Rodiče považují u pečujících osob za nejdůležitější jednoznačně hezký a pozitivní vztah k dětem, neboť ho ve svých výpovědích označili za nejdůležitější všichni odpovídající. Podle většiny rodičů je tento aspekt základem práce pečující osoby.

Pro komunikační partnerku č. 1 je u pečujících osob nejdůležitější vztah k dětem. Dle jejích slov je základem práce pečujících osob. Co se týče vzdělání a kvalifikace, matka zastává názor, že zdravotnické vzdělání není pro výkon profese pečující osoby v dětské skupině důležité. Naopak, pedagogiku považuje za velmi důležitou. Dále poznamenala, že by dala přednost pečující osobě s alespoň částečným pedagogickým vzděláním. Tato výpověď pravděpodobně vychází ze zkušenosti matky s již zmíněnou oblíbenou pečující osobou, která měla kvalifikaci pro výkon profese učitelky. Od pečujících osob očekává druhá komunikační partnerka taktéž vztah k dětem, neboť podle ní není možné vykonávat profesi chůvy pro děti v dětské skupině jinak než s láskou k dětem. Pečující osoba by měla podle ní oplývat hezkým a vlídným chováním k dětem, a neměla by se zaleknout ani fyzického kontaktu, pokud dítě tento kontakt vyžaduje. Pečující osoba by podle komunikačního partnera č. 5 měla mít ráda děti. Dále si myslí, že tato práce by měla být záležitostí spíše osobnosti člověka a jeho vztahu k dětem. S tímto názorem se ztotožňuje i čtvrtý komunikační partner. Komunikační partnerka č. 3 pak ve své výpovědi zmínila nejen hezký vztah k dětem, který taktéž považuje za nejdůležitější, ale i to, že pečující osoby by měly být *„milé, hodné, příjemné, laskavé a trpělivé osoby, hlavně s hezkým vztahem k dětem a hezkým přístupem k nim“*.

U třech rodičů se pak objevily očekávání od pečujících osob ve formě kreativního myšlení. To může pečující osoba podle druhé komunikační partnerky využít k zabavení a rozvíjení dítěte. Komunikační partner č. 5 si myslí, že člověk starající se o děti v dětské skupině by měl být kreativní, měl by umět kreslit, tvořit, hlavně by měl umět dítě zabavit, protože jak sám říká: *„Kdo si hraje, nezlobí“*. Třetí komunikační partnerka pak vyzdvihla

schopnosti pečujících osob pracujících v dětské skupině, kam dochází její dcera. „Ty chůvy u nás ve skupince umí vymyslet tak nádherné činnosti a s těmi dětmi co vytváří, pokaždé nad tím žasnu“.

Poslední věc, kterou si rodiče u pečujících osob přejí, jsou znalosti z pedagogiky a psychologie. Ty jsou podle komunikační partnerky č. 2 a komunikačního partnera č. 5 potřebné zejména kvůli tomu, aby pečující osoby věděly, jak k dítěti přistupovat a jak s ním i pracovat, komunikovat. Komunikační partnerka č. 3 pak vnímá znalosti z pedagogiky jako samozřejmost. „Nějaké znalosti z pedagogiky a o vývoji dítěte, to si myslím, že je při této práci také samozřejmost. Pedagogické vzdělání je pak určitě bonusem“.

7.2.3.4. Smysl dětských skupin

Dětské skupiny byly jako projekt MPSV zformovány k podpoře sladění rodinného a pracovního života. Z provedených rozhovorů vyplynulo, že tento záměr skutečně naplňují, jelikož pomoc s propojením rodinného a pracovního života uvedlo ve svých výpovědích všech pět odpovídajících rodičů. Zároveň se rodiče ve svých výpovědích zmiňovali i o tom, že je dětská skupina podle nich vyhovující alternativou k mateřským školám, která pomáhá eliminovat problémy s nedostatkem míst v těchto zařízeních.

I. Propojení rodinného a pracovního života

Smysl dětských skupin vidí komunikační partnerka č. 1 v tom, že jí dětská skupina pomohla dle jejích slov „ulehčit spoustu věcí v životě“. Matka spatřuje přínos dětské skupiny zejména v návratu do pracovního procesu a v možnosti mít díky docházce dítěte do skupiny více volného času. Mohla se tak tedy zařadit zpět do pracovního kolektivu, a nyní má také více času, který využívá především k potřebnému zařizování. Výpověď komunikační partnerky č. 2 se pak jevila velmi obdobně. Smyslem dětských skupin je podle ní pomoc se skloubením rodinného a pracovního života, kdy je pro ni největším přínosem možnost vrátit se zpět k pracovním povinnostem. „Pomohlo to určitě hodně, nějak to všechno skloubit dohromady, rodinný i pracovní život. Že jsem se díky dětské skupině mohla vrátit zpět k pracovním povinnostem.“ Komunikační partnerka č. 3 pronesla, že smysl dětských skupin spatřuje jednoznačně právě v propojení práce a

rodiny. „*Tak jednoznačně asi v tom, že mi pobyt té dcery ve skupině pomohl nějak spojit práci a péči o rodinu a děti dohromady.*“ Komunikační partneri č. 4 a č. 5, se jakožto muži pak shodují na tom, že smyslem dětských skupin je pomoc matkám při návratu po rodičovské dovolené zpět do zaměstnání. Komunikační partner č. 5 pak ještě dodal, že smysl dětských skupin spatřuje v možnosti věnovat se naplno zároveň rodině i práci.

II. Dětská skupina jako alternativa k mateřské škole

Rodiče v rozhovorech uváděli jako jeden z hlavních motivů k umístění dítěte do dětské skupiny návrat do pracovního procesu, a proto museli hledat vhodné zařízení, kam by své dítě umístili.

Tři rodiče se v rozhovorech svěřili, že při výběru vhodného zařízení pro jejich děti pro ně byla první možností veřejná mateřská škola. Významným faktorem, který však přivedl rodiče k nutnosti hledat alternativu, bylo nepřijetí dítěte do mateřské školy, ať už z důvodu nízkého věku dítěte, či z důvodu plných kapacit zařízení, jako tomu bylo v případě komunikačního partnera č. 5: „*My jsme dali přihlášku pouze do jedné mateřské školy, jelikož tam docházela naše starší dcera, ale nebylo místo z důvodu kapacity. Ta školka, kam jsme se nedostali, tak nabídla jako řešení alternativu vlastně jiného státního zařízení, který jsme ale měli hodně z ruky, takže to pro nás jako právě bylo takové hodně irelevantní.*“ V případě komunikační partnerky č. 1 a komunikační partnerky č. 2 byl důvodem nepřijetí nízký věk dítěte v době zápisu a zároveň zaplněná kapacita vybrané mateřské školy. Pro rodiče tak představovala nejlepší možnou náhradu právě dětská skupina, což plyne i z jejich výpovědí. Komunikační partnerka č. 2 uvedla: „*Smyslem dětské skupiny je i to, že když jsme se nedostali do školky, tak je tu jako náhrada za ní právě ta dětská skupina.*“ Syn komunikační partnerky č. 1 nebyl přijat do mateřské školy, matka ho tedy zapsala do dětské skupiny. Nejprve sem docházeli jako náhradníci, později získali plné místo. Do mateřské školy respondentka syna později nezapsala, neboť si nedokázala představit, že by syn docházel jinam, než do jimi vybrané dětské skupiny, kterou si syn velmi oblíbil a je v ní spokojen. Toto bylo nejspíše podmíněno i zafixováním syna na jednu z pečujících osob. Tato pečující osoba podle slov matky oplývala pedagogickým vzděláním a krásným přístupem k dětem, což ji činilo mezi dětmi oblíbenou.

Komunikační partner č. 5 dodal, že je velmi rád, že se o možnosti dětské skupiny s manželkou dozvěděli: „*Tak vlastně když jsme začali řešit alternativu k tomu, že nás nevzali do školky, tak naštěstí vlastně jsme se dozvěděli o dětské skupině, což teď vidíme jako úplně tu nejlepší alternativu a volbu*“. Dětská skupina také může být podle komunikační partnerky č. 1 skvělou náhradou, zejména v případech podobných dotazované, kdy není v místě bydliště zřízena mateřská škola. „*Je skvělou náhradou za tu školku, kterou tu nemáme, že třeba pokud je ta dětská skupina v malé obci, jako třeba tady u nás, tak je dobrý i to, že nahradí tu školku*.“

Komunikační partnerka č. 3 a komunikační partner č. 4 ve svých výpovědích poznamenali, že nejprve přemýšleli o zařazení dítěte do mateřské školy, avšak nakonec se rozhodli pro alternativu, a to dětskou skupinu. V případě komunikační partnerky č. 3 byl podnětem k preferenci dětské skupiny před mateřskou školou nižší věk dítěte při nástupu do zařízení. U komunikačního partnera č. 4 pak byly důvodem k volbě dětské skupiny především přednosti dětských skupin, a to malý kolektiv a individuální přístup. Přestože se tito dva komunikační partneři nemuseli potýkat s problémy spojenými s umístěním dítěte do zařízení, jako tomu bylo u ostatních rodičů, a dětská skupina pro ně nakonec byla první volbou, i z jejich výpovědí vyplynulo, že smysl dětské skupiny spatřují v možnosti nahradit mateřskou školu v případě nepřijetí dítěte do této instituce. Komunikační partner č. 4 to komentoval následovně: „*Asi to, že pokud rodiče nechtějí nebo nemůžou umístit dítě do mateřské školy, tak pak je tady od toho ta dětská skupina, která může mateřskou školu, řekl bych, že velmi dobře nahradit*.“ Komunikační partnerka č. 3 se vyjádřila velmi podobně: „*Pro některé rodiče, když se jejich děti nedostaly do mateřské školy, může být dětská skupina také výbornou náhradou za tu školku, protože je školce opravdu podobná*.“ Ve své výpovědi však dále poznamenala, že ačkoliv se dětské skupiny velmi podobají mateřským školám, mají i svá jistá specifika, a v určitých okolnostech se odlišují. Přesto si však matka myslí, že dětské skupiny jsou nejvhodnější alternativou.

7.2.3.5. Spokojenost s dětskou skupinou

I. Spokojenost se službou

Všichni rodiče, kteří odpovídali v rozhovorech, jsou se službou péče o dítě v dětské skupině velmi spokojeni. Službu považují za přínosnou a zkušenost s konkrétními dětskými skupinami hodnotí taktéž kladně. Všichni dotazovaní by doporučili dětskou skupinu ostatním rodičům, kteří uvažují o umístění dítěte do dětské skupiny.

Do budoucna by byla komunikační partnerka č. 1 pro zachování dětských skupin. Pokud by došlo ke zrušení dětských skupin, znamenalo by to pro ni a podle ní i pro spoustu dalších rodičů z jejího okolí nepředstavitelné problémy. V souvislosti se zachováním dětských skupin si během rozhovoru matka vybavila situaci, kdy se zaujetím sledovali celou kauzu kolem rozhodování o zachování dětských skupin. Nevidí důvod, proč by mělo dojít ke zrušení funkčního a zasetého systému. Službu péče o dítě v dětské skupině by ostatním rodičům doporučila. Zastává názor, že každému dítěti vyhovuje něco jiného, a ne každému dítěti také vyhovuje větší kolektiv dětí, jako je tomu ve většině mateřských škol. Komunikační partnerka č. 2 pak poznamenala: „*Nebýt soukromých školek a dětských skupin, tak některé děti by neměly kam docházet, třeba z důvodu nízkého věku a plných kapacit státních školek v místě bydliště.*“ Komunikační partnerku č. 3 dle jejích slov těší rozhodnutí, které učinili: „*Jsem moc ráda, že jsme se pro dětskou skupinu rozhodli.*“ Komunikační partner č. 5 je velice rád za existenci dětských skupin: „*Jsem velice rád, že dětské skupiny existují, jelikož ve spadové školce byla nastavena diskriminační výběrová kritéria.*“

II. Návrhy změn

Co se týče návrhů změn v konceptu dětských skupin, tři dotazovaní se vyjádřili tak, že by na dětských skupinách nic neměli. Komunikační partnerka č. 3 uvedla: „*Přemýšlím, ale nějak mě nenapadá nic, co by mi nevyhovovalo, nebo co bych změnila.*“ Komunikačnímu partnerovi č. 4 pak na konceptu dětských skupin vyhovuje vše, jak zmínil i ve své odpovědi: „*Já osobně bych asi vyloženě nic neměnil, všechno nám vyhovuje.*“ Komunikační partnerka č. 1 se vyjádřila tak, že celkově na dětských skupin neshledává nic, co by jí vadilo. V rozhovoru však poznamenala, že ke konkrétní dětské skupině, kam dochází její syn, má určité výhrady, a že jí v jimi vybrané dětské skupině nevyhovují jisté skutečnosti:

„Nějak mě nenapadá nic, co by mi nevyhovovalo celkově na dětských skupinách, to spíš asi jako konkrétně na té naší určité skupině“. Následně se po doptání vyjádřila k tomu, co by na jimi vybrané dětské skupině změnila a zlepšila. Ocenila by lepší informovanost rodičů například pomocí měsíčních “reportů” týkajících se pokroků jejího dítěte a toho, na co by se měli v rámci výchovy v rodině zaměřit. Též by byla pro zlepšení komunikace mezi rodiči a pečujícími osobami. Co se týče další skutečnosti, a to problému ohledně režimu dne a doby odpočinku, zde by respondentka ocenila, kdyby byl v dětské skupině pro děti bez potřeby poledního odpočinku k dispozici oddělený prostor, kde by se mohly děti dle vlastní volby věnovat klidovým činnostem. Komunikační partnerka si je však vědoma toho, že z prostorových důvodů není toto v synem navštěvované skupině možné.

Někteří rodiče však ve svých výpovědích navrhovali i určité změny. Komunikační partnerka č. 2 a komunikační partner č. 5 by si přáli rozšíření dětských skupin a větší finanční podporu. Matka by uvítala, kdyby bylo více dětských skupin jako je ta, do které dochází její dcera. Přála by si rozšíření dětských skupin a navrhovala by větší finanční podporu dětských skupin od státu, aby všichni rodiče měli stejnou možnost poskytnout dítěti dobrý start do života, pokud se potřebují nutně vrátit do zaměstnání. Nakonec dodala: *„Ty peníze za tu službu stojí, pokud člověk najde tu správnou skupinu.“* Otec by také ocenil větší finanční podporu státu, a stejně tak by byl pro zvýšení počtu dětských skupin. *„Nějaká větší třeba podpora těch skupin, aby oni měli tu možnost se rozšiřovat, protože co já vím tak poptávka po těch skupinách, nebo obecně, kam dát to dítě vlastně po té rodičovské je obrovská, obzvlášť jako v těch velkých městech, ale ten nedostatek míst je tam stále obrovský“.*

8. DISKUZE A ZÁVĚREČNÉ SHRNUÍ

Tato kapitola je věnována shrnutí poznatků získaných z výzkumného šetření a také diskuzi, kdy budou porovnány výsledky výzkumného šetření z praktické části práce s odbornými zdroji z části teoretické. Zároveň zde budou porovnávány výsledky rozhovorů s výsledky dotazníkového šetření.

Hlavním cílem praktické části práce bylo zjistit, jaký mají pohled na dětskou skupinu rodiče dětí docházejících do dětské skupiny. Na tento hlavní cíl navazovaly dílčí cíle, které měly zjistit, jaká je motivace rodičů k výběru dětské skupiny před ostatními institucemi a odhalit, v čem rodiče spatřují smysl dětských skupin. Díky dotazníkovému šetření a rozhovorům se podařilo získat komplexní pohled rodičů na zvolenou problematiku. Z provedeného výzkumného šetření také vyplynuly určité skutečnosti, které se shodují s informacemi uvedenými v teoretické části práce.

Cílem bude zodpovědět výzkumné otázky za pomoci odpovědí na jednotlivé specifické otázky pokládané v dotaznících a rozhovorech.

Jaké jsou postoje rodičů k dětským skupinám?

Z provedeného výzkumného šetření vyvstalo, že rodiče mají na existenci dětských skupin pozitivní názor, a s dětskými skupinami navštěvovanými jejich dětmi mají převážně kladné zkušenosti. Dětskou skupinu vnímají jako přínosnou službu pro pracující rodiče malých dětí, která pomáhá s postupným nástupem nebo návratem do zaměstnání, čímž zároveň přináší i sladění pracovního a rodinného života. Z pohledu rodičů je pro ně samotné největším přínosem návrat do pracovního procesu. Díky docházce dítěte do dětské skupiny získali kvalitní péči o dítě, a mají i více volného času. Zřízením dětských skupin zároveň došlo ke vzniku alternativního zařízení k mateřské škole, z čehož rodiče těží zejména v případě nedostačujících kapacit mateřských škol. Dětská skupina přináší rodičům také možnost umístit do zařízení i děti mladší tří let. Za největší přínosy dětské skupiny pro samotné děti považují rodiče socializaci v kolektivu vrstevníků a individuální přístup. Docházka do dětské skupiny pak dětem podle rodičů přináší i například komplexní rozvoj, osamostatnění, denní režim, přípravu na mateřskou školu, či získání imunity.

Vše má také ale své pro a proti, své výhody a nevýhody, a není tomu jinak ani v případě dětských skupin. V dotazníkovém šetření respondenti nejčastěji uváděli individuální přístup a malý kolektiv jako výhody dětské skupiny. Za pozitivum považují i věkovou hranici přijetí. MPSV (2018) zmiňuje jako přednost dětské skupiny věkové rozmezí, po které je možné dítě do dětské skupiny umísťovat. Další klady jsou podle respondentů: flexibilita zařízení, personální zajištění, smíšený kolektiv a dostupnost. Ve výsledcích dotazníkového šetření se můžeme dočíst, že na dětských skupinách se dají najít i určité nevýhody. Za nevýhodu rodiče nejčastěji označili finanční stránku, resp. finanční náročnost docházky do dětské skupiny. Nedostatek spatřují také v nedostatečné kvalifikaci pečujících osob, v častém střídání dětí v kolektivu a v tom, že dětské skupiny nemají povinnost zajistit dítěti stravování. V neprospěch dětských skupin dle rodičů hovoří i fakt, že dětské skupiny nemohou poskytovat povinný předškolní rok před zahájením povinné školní docházky. Z výsledků dotazníkového šetření je tedy patrné, že dětské skupiny neoplývají jen a pouze výhodami, ale najdou se zde i určité nevýhody, které musí rodiče při výběru zařízení pro své dítě zohlednit. Jak bylo zmíněno respondenty v dotazníkovém šetření, například i taková flexibilita docházky, kterou vnímají jako výhodu, může způsobit obtíže ve vytváření "třídního kolektivu", zejména díky nepravidelné docházce a častému střídání dětí v kolektivu.

Rodičům záleží zejména na kvalitním personálním obsazení dětské skupiny, a aby bylo prostředí dětské skupiny bezpečné a příjemné. Důležité jsou podle nich i kvalitní hračky a pomůcky, spolu s pestrým programem a kvalitním stravováním. Co se týče pečujících osob, rodiče nejčastěji uváděli, že za důležité považují hezký vztah pečujících osob k dětem spolu s individuálním přístupem.

Jaká jsou očekávání rodičů od těchto zařízení?

Tato výzkumná otázka měla za cíl zjistit, co rodiče od dětských skupin očekávají. Tato očekávání se týkají dvou kategorií. První kategorií jsou očekávání od dětských skupin jako institucí. Druhou kategorií jsou pak očekávání od pečujících osob zajišťujících péči o děti v dětských skupinách.

Na základě rozhovorů bylo zjištěno, že od docházky dítěte do dětské skupiny rodiče očekávají zejména sociální zkušenost s kolektivem vrstevníků pro své dítě, což se vztahuje i k tomu, proč vlastně dítě do dětské skupiny umístili. Děti by se v dětské

skupině podle nich měly naučit spolupráci a komunikaci s ostatními. Dva komunikační partneři zmínili, že svým způsobem očekávají i to, že dětská skupina naučí jejich dítě odpoutat se od rodičů a přijmout péči od jiné dospělé osoby. Z odpovědí dále vyplývá, že rodiče čekají i jisté doplnění a obohacení rodinné výchovy, ve smyslu navázání na rozvoj dítěte z rodiny. V rozhovorech dotazovaní poukázali i na spokojenost dítěte při pobytu v zařízení. Posledním, co by měla dle odpovídajících dětská skupina splňovat, je i příprava dětí na vzdělávání, která by jim měla usnadnit přechod do mateřské či základní školy.

Dětské skupiny by se pak podle rodičů měly věnovat zejména rozvoji sebeobslužných dovedností u dětí a učení návykům, ať již hygienickým, pracovním, či základům slušného chování. Ve svých výpovědích však někteří z odpovídajících poznamenali, že by rodiče neměli spoléhat pouze na dětské skupiny, neboť úlohou dětské skupiny je podle nich získané dovednosti a návyky dětí dále rozvíjet a zdokonalovat.

Z výzkumu vyznívá, že rodičovská očekávání od pečujících osob představují hlavně hezký a pozitivní vztah k dětem, a aby je těšilo s dětmi pracovat. Rodiče se shodují na tom, že základem práce pečujících osob je právě vztah k dětem, bez kterého by nebylo možné tuto práci vykonávat. Tři z nich pak ve svých výrociích zmiňují i kreativní myšlení, které mohou pečující osoby využívat k zabavení a rozvíjení dítěte. Podle rodičů by však pečující osoby měly disponovat i určitými znalostmi z pedagogiky a psychologie, které by měly uplatňovat zejména při komunikaci a práci s dítětem, a při jeho rozvíjení.

V dotazníkovém šetření jsem navíc chtěla zjistit, zda hraje u respondentů vzdělání pečujících osob důležitou roli. Z provedeného dotazníkového šetření byla zjištěna skutečnost, že pro 161 respondentů z 215, což představuje 75 % všech zúčastněných, nehraje vzdělání osob pečujících o jejich děti důležitou roli. Respondenti považují za důležitý především hezký vztah k dětem a vlídné chování, spolu s individuálním přístupem pečujících osob k dětem. Dále jsem zjišťovala, jakou kvalifikaci by podle rodičů měli pečující osoby mít. Téměř polovina odpovídajících (45,6 %) uvedla, že pečující osoby by měly mít kvalifikaci v oblasti pedagogické. Odbornou způsobilost k výkonu povolání lékaře pak například nevedl žádný z dotazovaných rodičů.

Jak jsou rodiče spokojeni se službou péče o dítě v dětské skupině?

Odpověď na výzkumnou otázku „*Jak jsou rodiče spokojeni se službou péče o dítě v dětské skupině?*“ jsem získala především za pomoci dotazníkového šetření. Avšak pro zjištění spokojenosti se službou péče o dítě v dětské skupině jsem využila i rozhovorů, neboť jsem se zajímala i o to, co rodičům obecně vadí na dětských skupinách a zda je něco, co by na konceptu dětských skupin změnili.

Z dotazníkového šetření je patrné, že většina respondentů (97 %) je s poskytovanou službou péče o dítě v dětské skupině spokojena. Pouze zbylá 3 % respondentů uvedla, že se službou nejsou spokojena. Totožné výsledky, co se týče procentuálního zastoupení u jednotlivých odpovědí, přinesl i výzkum Kravky a kol. (2019), který mimo jiné zjišťoval i právě spokojenost rodičů s dětskou skupinou, kam dochází jejich dítě. Z tohoto šetření o dětských skupinách, jejich nastavení a vnímání poskytovateli i rodiči provedeného v roce 2019 vyplynulo, že spokojeno je s dětskou skupinou, kam chodí jejich dítě, 97 % rodičů (72 % velmi spokojeno a 25 % spíše spokojeno). Spíše nespokojeno pak bylo 1 % rodičů a zcela nespokojena byla 2 % rodičů. Jediným rozdílem v tomto výzkumu bylo, že celkový dosažený vzorek byl 300 respondentů, na rozdíl od mého výzkumu, kdy bylo výzkumným vzorkem pouze 215 respondentů. Za zajímavé však považuji zmíněné totožné procentuální zastoupení u odpovědí.

Téměř všichni účastníci dotazníkového šetření (98 %) by také službu doporučili ostatním rodičům, kteří uvažují o umístění dítěte do dětské skupiny. Zbylá 2 % účastníků by dětskou skupinu nedoporučila.

Z rozhovorů pak vzešlo, že všichni dotazovaní rodiče jsou se službou péče o dítě v dětské skupině spokojeni. Zkušenost s dětskými skupinami komunikační partneři hodnotí kladně a všichni by doporučili dětskou skupinu ostatním rodičům. Rodiče se také shodují v tom, že jsou velmi rádi za existenci dětských skupin.

Rozhovory také zjišťovaly, co dotazovaným na dětských skupinách vadí, a zda je něco, co by změnili. Tři rodiče se vyjádřili tak, že by na konceptu dětských skupin nic neměnili. Dva rodiče uvedli, že by uvítali rozšíření dětských skupin ve smyslu zvýšení jejich počtu. Poptávka po umístění dětí do dětských skupin je dle zkušenosti jednoho z rodičů stále

větší, a místa nedostatečná, zejména ve velkých městech. Finanční podpora ze strany státu je dalším, co by rodiče uvítali.

Co vede rodiče k preferenci dětské skupiny před ostatními institucemi péče o dítě předškolního věku?

Cílem čtvrté výzkumné otázky bylo především odhalit, co vedlo rodiče k preferenci dětské skupiny před ostatními institucemi péče o dítě předškolního věku, proč preferovali právě dětskou skupinu, a ne jiné zařízení. Zároveň jsem i touto výzkumnou otázkou chtěla zjistit, co vlastně vůbec primárně vedlo rodiče k umístění dítěte do předškolního zařízení. Odpovědi na tuto výzkumnou otázku jsem získala jak za pomoci dotazníků, tak za pomoci rozhovorů.

Můj předpoklad, že rodiče budou chtít umístit své dítě do předškolního zařízení z toho důvodu, aby se mohli vrátit k pracovním povinnostem, se mi v mnou provedeném výzkumném šetření potvrdil, neboť 71 % respondentů dotazníkového šetření, a všech pět oslovených rodičů pro rozhovory, se ve svých výpovědích zmínilo o touze a potřebě návratu do zaměstnání. Tyto důvody jsem očekávala, protože například i právě kvůli tomu dětské skupiny fungují. Potřeba nástupu do práce vlastně koresponduje s tím, proč dětské skupiny vznikly. I v literatuře je uvedeno, (viz Pemová et al., 2013) že služba péče o dítě v dětské skupině má pomoci naplnit ekonomické zájmy a potřeby rodičů při jejich zaměstnání.

Velmi významnou motivací k umístění dítěte do předškolního zařízení však byla zároveň i socializace dítěte. Z rozhovorů vyplynulo, že pro rodiče bylo velmi důležité, aby jejich děti měly možnost navázat kontakty s vrstevníky, a naučily se, jak s ostatními v kolektivu komunikovat a spolupracovat. V dotazníkovém šetření uvedlo 69 % respondentů právě socializaci dítěte jako důvod k jeho umístění do předškolního zařízení. Z provedených rozhovorů tak dále vyvstalo, že rodiče umístili své děti do dětské skupiny nejen kvůli naplnění vlastních potřeb a touze realizovat se v pracovní oblasti, ale i proto, že se domnívali, že je v zájmu dětí setkávat se s kolektivem vrstevníků. Ten dětem nabízí zcela jiné možnosti, než jsou pouze ty, které poskytují dětem rodiče a sourozenci. Není tedy překvapivé, že odpovědi v sobě kombinovaly prospěch rodičů z docházky dítěte do dětské skupiny s prospěchem samotných dětí.

Dotazníkové šetření ukázalo, že rodiče preferovali dětskou skupinu před jiným zařízením zejména kvůli jistým specifikům, které tato instituce nabízí. Více než polovina respondentů (61 %) odpovídajících v dotazníkovém šetření zvolila dětskou skupinu především kvůli malému kolektivu dětí a s ním spojenému individuálnímu přístupu. Druhým nejčastějším důvodem k preferenci dětské skupiny byly reference na dětskou skupinu, které uvedlo 52 % respondentů. Místní dostupnost (dětská skupina v místě bydliště/v blízkosti zaměstnání) pak vedla k preferenci tohoto zařízení 44 % odpovídajících. Výsledky mého dotazníkového šetření se v určitých skutečnostech podobají výsledkům výzkumu Kravky a kol. (2019). Například třetina rodičů (33 %) v jejich výzkumu jako důvod k upřednostnění dětské skupiny před jiným typem zařízení uvedla také malý kolektiv s individuálním přístupem pečujících osob. Pětina rodičů (20 %) pak jako důvod volby uvedla dobré reference (pověst DS) s odkazem na kvalitní personál a poskytované lepší služby, než nabízejí mateřské školy. V obou porovnávaných výzkumech tedy první dvě místa obsadily stejné možnosti odpovědí.

Z rozhovorů bylo dále zjištěno, že v případech, kdy měli rodiče na výběr mezi více předškolními institucemi, se rozhodovali na základě dostupnosti a referencí na konkrétní zařízení. Faktorem, který ve velké míře přispěl k volbě konkrétního zařízení - dětské skupiny, byla její vzdálenost od domova, či místa zaměstnání. Reference na konkrétní dětskou skupinu pak ve svých výpovědích zmínili všichni dotazovaní. Lze tedy usoudit, že zkušenosti ostatních rodičů mohou ve velké míře ovlivnit rodiče uvažující o umístění dítěte do předškolního zařízení při jejich vlastním výběru vhodného zařízení pro potomka. Co se týče referencí, zde se nabízí jistá úvaha: jestliže si rodiče vyberou určité zařízení na základě doporučení ostatních rodičů, přátel a známých, není zde jistota, že bude dané zařízení vyhovovat jejich dětem, nebo i jim samotným. Dva komunikační partneři navíc během rozhovorů ve svých výpovědích poznamenali, že jako první přemýšleli o zařazení dítěte do mateřské školy, nakonec však zvolili dětskou skupinu. U prvního z nich byl důvodem k preferenci dětské skupiny nízký věk dítěte, u druhého byly důvodem k výběru výhody dětské skupiny (malý kolektiv a individuální přístup). Velkou roli u některých rodičů hrálo i počáteční nepřijetí dítěte do mateřské školy z důvodu nedostačujících kapacit vybraných zařízení. Rodiče se tak museli porozhlédnout po jiné možnosti.

V čem spatřují smysl dětských skupin rodiče dětí docházejících do dětské skupiny?

K zodpovězení této výzkumné otázky jsem využila rozhovorů.

Jak je uvedeno na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí věnovaných dětským skupinám (Podpora implementace dětských skupin: O projektu, 2022), dětské skupiny jsou projektem MPSV, který byl zformován na podporu sladování rodinného a pracovního života rodičů malých dětí. Z provedeného výzkumu vyplynulo, že tento účel dětské skupiny skvěle naplňují, což se shoduje i s tím, co uvádí MPSV (2018) ve své Informační příručce pro rodiče. V této příručce je uvedeno, že dětské skupiny přináší zaměstnaným rodičům snazší skloubení pracovního a rodinného života. Rodiče se dále shodli na tom, že se díky existenci dětských skupin mohli vrátit zpět do pracovního procesu, přestože mají malé dítě. Zároveň oceňují, že se mohou díky dětským skupinám věnovat naplno práci i rodině, což považuje za důležité i Halířová (2014). Ta vyzdvihuje důležitost kontaktu rodičů se zaměstnáním v souladu s pečováním o dítě. Především matky se mohly díky umístění dítěte do dětské skupiny vrátit zpět do zaměstnání dříve, než dítě dovršilo věku tří let. Tato zařízení jsou totiž přizpůsobena i na docházku dětí mladších tří let, které by se z určitých důvodů nedostaly do mateřské školy. Například v rozhovorech rodiče uváděli jako důvody nepřijetí dítěte do mateřské školy nízký věk dítěte a zároveň i plné kapacity mateřských škol, což koresponduje i s tvrzením Pemové a kol. (2013). Dle zmíněných autorů mohou dětské skupiny poskytnout péči dětem, které se nemohou z různých důvodů vzdělávat právě v mateřské škole. Mezi tyto důvody řadí i nízký věk dítěte nebo nedostatek místa ve veřejné mateřské škole.

Rodiče dětí tedy spatřují smysl dětských skupin i v tom, že tato zařízení představují vhodnou alternativu k mateřským školám v případech, kdy není možné dítě umístit do mateřské školy. To se shoduje i s tvrzením Kropáčkové a Splavcové (2017), které uvádí, že dětské skupiny vznikly jako alternativa k mateřským školám z důvodů naplnění kapacit mateřských škol.

Současně se rodiče ve svých výpovědích zmiňovali i o tom, že mají díky docházce dítěte do dětské skupiny více času například na potřebné zařizování neodkladných záležitostí.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala poměrně nově vzniklou institucí péče o děti předškolního věku – dětskou skupinou.

Práce byla rozdělena na část teoretickou a část praktickou.

Cílem bakalářské práce bylo na základě odborné literatury představit dětskou skupinu jako jednu z forem předškolní výchovy a vzdělávání, především jako alternativu k mateřským školám a popsat specifika dětské skupiny v porovnání s mateřskou školou. Teoretická část, rozdělená do kapitol, se nejprve věnovala výchově a vzdělávání dětí v předškolních institucích. Druhá kapitola představila mateřskou školu, třetí pak dětskou skupinu. Dále se teoretická část zabývala dalšími zařízeními pečující o děti předškolního věku v České republice. Poslední kapitola teoretické části se pak zabývala porovnáním dětské skupiny s mateřskou školou, kde byly zmíněny znaky, kterými se tato dvě zařízení od sebe odlišují.

K realizaci výzkumné části práce byl zvolen smíšený výzkum, tedy kombinace kvantitativního a kvalitativního přístupu. Praktická část prezentuje výsledky dotazníkového šetření a polostrukturovaných rozhovorů s rodiči dětí docházejících do dětských skupin. Cílem dotazníkového šetření bylo získat co největší množství dat. Toto šetření bylo doplněno o rozhovory, které umožnily lepší pochopení názorů respondentů a detailnější přiblížení dané problematiky právě z jejich pohledu. Výzkumný vzorek v dotazníkovém šetření tvořilo 215 rodičů dětí předškolního věku navštěvující dětskou skupinu, v rozhovorech pak 5 rodičů. Co se týče limitů práce, vzhledem k velikosti výzkumného vzorku jsem si vědoma toho, že výsledky výzkumného šetření nelze zobecnit na celou populaci. K jiným výsledkům by možná došlo, pokud by se výzkumného šetření zúčastnil větší počet rodičů. Dozajista by však z jejich výpovědí vyvstaly další zajímavé závěry.

Hlavním cílem výzkumné části práce bylo zjistit, jaký mají pohled na dětskou skupinu rodiče dětí docházejících do dětské skupiny. Na tento hlavní cíl navazoval i dílčí cíle, které se snažily zjistit, jaká je motivace rodičů k výběru dětské skupiny před ostatními institucemi a odhalit, v čem rodiče spatřují smysl dětských skupin.

Všechny stanovené cíle praktické části práce považuji za naplněné, neboť se domnívám, že tyto cíle se mi podařilo díky výsledkům výzkumného šetření splnit. K jejich naplnění došlo zodpovězením stanovených výzkumných otázek pomocí smíšeného výzkumu.

Hlavním cílem výzkumné části práce bylo zjistit, jaký mají pohled na dětskou skupinu rodiče dětí docházejících do dětské skupiny.

Z výzkumného šetření vyplynulo, že rodiče se staví k dětským skupinám pozitivně. Názory rodičů na zařízení navštěvovaná jejich dětmi byly spíše kladné. Z dotazníkového šetření vzešlo, že většina rodičů je s poskytovanou službou péče o dítě spokojena. Rodiče, kteří se zúčastnili rozhovorů uvedli, že jsou se službou naprosto spokojeni. Někteří rodiče by na konceptu dětských skupin nic neměli, někteří zase uvedli, že by dětským skupinám prospělo zvýšení jejich počtu a zlepšení finanční podpory ze strany státu. Službu péče o dítě v dětské skupině rodiče hodnotí jako přínosnou, a za největší přínos považují to, že se díky docházce dítěte do dětské skupiny mohli navrátit zpět k pracovním povinnostem. Zároveň docházka umožnila dítěti socializovat se v kolektivu stejně starých dětí, což bylo i jedním z důvodů, proč dítě do dětské skupiny zařadili. Dětskou skupinu rodiče vnímají jako plně vyhovující alternativu k mateřským školám, která může výrazně pomoci s nedostatkem míst v těchto institucích. Dětské skupiny mají podle rodičů však i své výhody a nevýhody, které je potřeba při výběru zařízení pro svou ratolest zohlednit. Za nedostatek rodiče považují například: finanční náročnost docházky dítěte do dětské skupiny, nedostatečnou kvalifikaci pečujících osob, časté střídání dětí v kolektivu a stravování. Kladem je podle nich například věková hranice přijetí, flexibilita zařízení, personální zajištění, smíšený kolektiv a dostupnost. Za důležité rodiče považují kvalitní personální obsazení dětské skupiny, a aby bylo prostředí uzpůsobené věku dětí, bezpečné a příjemné. Důležité jsou podle nich i kvalitní hračky a pomůcky, pestrý program a kvalitní stravování. Hezký vztah pečujících osob k dětem a individuální přístup považují taktéž za důležité. Od docházky dítěte do dětské skupiny rodiče očekávají zejména sociální zkušenost s kolektivem vrstevníků, že se dítě naučí odpoutat se od rodičů, a že si zvykne i na péči od jiné dospělé osoby. Rodiče čekají i jisté doplnění a obohacení rodinné výchovy, ve smyslu navázání na rozvoj dítěte z rodiny. Co je však pro rodiče důležité, je spokojenost dítěte při pobytu v zařízení. Rodiče se shodují na tom, že

vztah k dětem a nadšení při práci s nimi je pro práci pečující osoby asi tím nejdůležitějším. Úlohu dětské skupiny pak rodiče spatřují celkovém rozvoji dítěte.

První dílčí cíl byl zaměřen na zjištění motivace rodičů k výběru dětské skupiny před ostatními institucemi. Bylo zjištěno, že motivací k výběru dětské skupiny jsou pro rodiče nejen specifika dětských skupin a výhody, které tato instituce nabízí, ale i potřeby rodičů a dětí. Dalším motivem k preferenci dětské skupiny byla její vzdálenost od domova, či místa zaměstnání. Rodiče si vybírali dětské skupiny i na základě referencí ostatních rodičů.

Druhý dílčí cíl měl odhalit, v čem rodiče spatřují smysl dětských skupin. Z výzkumného šetření vzešlo, že smysl dětských skupin rodiče spatřují především v pomoci s harmonizací rodinného a pracovního života, což skvěle naplňuje účel dětských skupin. Díky existenci dětských skupin se mohli vrátit zpět do pracovního procesu, přestože mají malé dítě. Dále rodiče oceňují, že se mohou díky dětským skupinám věnovat naplno práci i rodině. Jelikož se dětské skupiny velmi podobají mateřským školám, je pro rodiče toto zařízení plně vyhovující alternativou, která může doplnit systém péče o předškolní děti a pomoci s problémem, který představuje nedostatek míst v mateřských školách.

Tato bakalářská práce může být užitečná pro rodiny, které se rozhodují o zařazení dítěte do dětské skupiny. Práce může poskytnout určité informace o dětských skupinách a předškolních institucích i studentům pedagogických oborů a laické veřejnosti. V neposlední řadě bych byla ráda, kdyby mohla tato bakalářská práce posloužit i poskytovatelům služeb péče o dítě v dětské skupině, neboť jim může nabídnout pohled rodičů na to, co od těchto institucí a osob pečujících o jejich děti očekávají, a na jaké konkrétní věci je dobré se podle nich dále zaměřit.

Pro práci většího rozsahu by se výzkum mohl rozšířit o pozorování a rozhovory s rodiči dětí, zda jsou jejich očekávání od dětské skupiny, která mají, v průběhu docházky dítěte do konkrétního zařízení naplňována.

Těší mě, že mi bylo umožněno provést výzkumné šetření, k jehož uskutečnění mi ve velké míře napomohli poskytovatelé služeb péče o dítě v dětské skupině a pečující osoby. Ti se ochotně zasadili především za rozšíření dotazníků. Také jsem velmi ráda, že si rodiče udělali čas na vyplnění dotazníku a na uskutečnění rozhovorů, při kterých mi

ochotně odpovídali na zadané otázky. Při osobních setkáních jsem se v několika případech po ukončení rozhovoru na přání rodičů zdržela v jejich domácnostech, abychom si mohli společně popovídat na téma výchovy a vzdělávání dětí.

Závěrem bych ráda uvedla, že zpracovávání bakalářské práce pro mě osobně bylo velmi přínosné, neboť bylo zajímavé slyšet a číst názory rodičů na vzdělávání a výchovu dětí v dětských skupinách. Výzkumné šetření bylo přínosné nejen pro tuto bakalářskou práci, ale i pro mě jako učitelku mateřské školy, která má zároveň zkušenost i s dětskou skupinou. Tato problematika mě v průběhu výzkumného šetření zaujala, a ráda bych se jí věnovala i v budoucnu.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura:

BACUS-LINDROTH, Anne. *Vaše dítě ve věku od 3 do 6 let*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 978-80-7367-563-9.

BARVÍKOVÁ, Jana, HÖHNE, Sylva, PALONCYOVÁ, Jana a SVOBODOVÁ, Kamila. *Mikrojesle: nová služba předškolní péče v průzkumu veřejného mínění*. Praha: VÚPSV, 2018. ISBN 978-80-7416-326-5.

EGER, Ludvík a EGEROVÁ, Dana. *Základy metodologie výzkumu*. 2. přepracované a rozšířené vydání. V Plzni: Západočeská univerzita, 2017. ISBN 978-80-261-0735-4.

HALÍŘOVÁ, Gabriela. *Sladění pracovních a rodinných rolí zaměstnanců pečujících o děti*. Praha: Leges, 2014. Teoretik. ISBN 978-80-87576-92-2.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4. přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

HÖHNE, Sylva. *Změny v čerpání rodičovského příspěvku v demografických souvislostech*. Demografie [online]. 2017, 59(1), 5-22 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/46203820/H%C3%B6hne.pdf/53e76ce6-1bc9-4935-9624-8d71be3ce8d1?version=1.0>

KOLÁŘ, Zdeněk a kol. *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3710-2.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1568-1.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4435-3.

KRAVKA, Tomáš et al. 2019. *Šetření o dětských skupinách, jejich nastavení a vnímání poskytovateli i rodiči*. Analytická zpráva výzkumu. Ministerstvo práce a sociálních věcí. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 130 stran. ISBN 978-80-7421-213-0

KROPÁČKOVÁ, Jana a Hana SPLAVCOVÁ. *Dvouleté děti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe, Dobrá školka, 2016. ISBN 978-80-7496-270-7.

KROPÁČKOVÁ, Jana a Hana SPLAVCOVÁ. *Dvouleté děti v předškolním vzdělávání: od jara do léta*. Praha: Raabe, 2017. Dobrá školka. ISBN 978-80-7496-316-2.

KUCHAŘOVÁ, Věra a kol. *Péče o děti předškolního a raného školního věku*. Praha: VÚPSV, 2009. ISBN 978-80-7416-041-7. Dostupné také z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_299.pdf

MATĚJČEK, Zdeněk. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Vyd. 6. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0519-7.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa: základní duševní potřeby dítěte: dítě a lidský svět*. Praha: Grada, 2005. Pro rodiče. ISBN 978-80-247-0870-6.

MPSV. *Audit značky kvality: jednotný koncept kvalitní péče a výchovy dětí v dětských skupinách* [online]. 1. vydání. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 16 stran, 2019a [cit. 2022-06-19. ISBN: 978-80-7421-212-3. Dostupné z: http://www.dsmpsv.cz/images/ke_stazeni/04_mpsv_odborna_publikace.pdf

MPSV. *Dětská skupina: informační příručka pro rodiče*. 2. vydání. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2018. ISBN 978-80-7421-141-6.

MPSV. *Novela zákona o dětských skupinách* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2021 [cit. 2021-11-10]. Dostupné z: http://www.dsmpsv.cz/images/ke_stazeni/Dokumenty_pro_poskytovatele/P%C5%99ehled_zm%C4%9Bn_web_PIDS_novela.pdf

MPSV. *Projekt podpora implementace dětských skupin: Metodika pro poskytovatele dětských skupin* [online]. 1. vydání. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 64 stran, 2019b [cit. 2021-11-10]. ISBN 978-80-7421-214-7. Dostupné z:

http://www.dsmpsv.cz/images/ke_stazeni/02_mpsv_publicace_metodika_pro_poskytovatele_2019.pdf

OPRAVILOVÁ, Eva. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5107-8.

PALONCYOVÁ, Jana, BARVÍKOVÁ, Jana, KUCHAROVÁ, Věra a PEYCHLOVÁ, Kristýna. *Nové formy denní péče o děti v České republice*. Praha: VÚPSV, 2014. ISBN 978-80-7416-203-9.

PEMOVÁ, Terezie a PTÁČEK, Radek. *Soukromá a firemní školka od A do Z: jak založit a provozovat soukromé nebo firemní zařízení předškolní výchovy*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4699-9.

PILÍK, Václav, KOSTKOVÁ, Martina a VENTLUKOVÁ, Martina. *Zákon o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-510-9.

PRŮCHA, Jan a KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0495-4.

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.

PRŮCHA, Jan a kol. *Předškolní dítě a svět vzdělávání: přehled teorie, praxe a výzkumných poznatků*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-323-5.

SKUTIL, Martin. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-778-7.

SPLAVCOVÁ, Hana a KROPÁČKOVÁ, Jana. *Vzdělávání dětí od dvou let v MŠ*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1042-9.

SVOBODOVÁ, Eva, ŠMELOVÁ, Eva, ŠVEJDOVÁ, Hana a VÁCHOVÁ Alena. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-774-9.

SYSLOVÁ, Zora, BORKOVCOVÁ, Irena a PRŮCHA Jan. *Péče a vzdělávání dětí v raném věku: komparace české a zahraniční situace*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. ISBN 978-80-7478-354-8.

SYSLOVÁ, Zora, Vladimíra HORNÁČKOVÁ, Jaroslav KOCIÁN, Jan MIKÁČ, Libuše PARMOVÁ, Hana POLÁKOVÁ, Danuše PROKŮPKOVÁ, Hana SEDLÁČKOVÁ, Eva SVOBODOVÁ, Táňa ŠMOLDASOVÁ a Lucie ŠTĚPÁNKOVÁ. *Jak úspěšně řídit mateřskou školu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2012. 344 s. ISBN 978-80-7357-976-0.

SYSLOVÁ, Zora. *Učitel v předškolním vzdělávání a jeho příprava na profesi*. I. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Pedagogický výzkum v teorii a praxi. ISBN 978-80-210-8475-9.

ŠVAŘÍČEK, Roman a ŠEĐOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 2. vydání. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6.

TĚTHALOVÁ, Marie. *Naše školky jsou nejlepší na světě*. Informatorium 3-8 [online]. Portál, 2017, (3.) [cit. 2021-11-03]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/informatorium-3-8-nase-skolky-jsou-nejlepsi-na-svete>

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. doplněné a přepracované vyd. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246.2153-1.

VALIŠOVÁ, Alena, KASÍKOVÁ, Hana a BUREŠ, Miroslav. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9.

Legislativní dokumenty:

ČESKO. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) - znění od 1. 2. 2022. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 10. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#p2-1-c>

ČESKO. Zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů - znění od 1. 10. 2021. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online].

© AION CS 2010-2022 [cit. 19. 12. 2021]. Dostupné z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-247#p1-1>

ČESKO. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) - znění od 1. 2. 2022. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 19. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-455#p3-2-i>

ČESKO. Vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby - znění od 12. 11. 2021. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 10. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-268#p1-2>

ČESKO. Vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých - znění od 14. 1. 2017. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 10. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-410#p1-1>

ČESKO. Vyhláška č. 350/2021 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů - znění od 1. 10. 2021. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 12. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-350#p1-2>

ČESKO. Vyhláška č. 107/2005 Sb., o školním stravování - znění od 1. 9. 2021. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 16. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-107#p1-2>

ČESKO. Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání - znění od 1. 9. 2021. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 19. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-14#p6-5>

ČESKO. Zákon č. 586/1992 Sb., České národní rady o daních z příjmů - znění od 1. 1. 2022. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 19. 6. 2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#p2-2>

ČESKO. Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů - znění od 12. 1. 2016. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 03. 01. 2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563#f5728749>

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání [online]. Praha: MŠMT, 2021 [cit. 2021-11-19]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/56051/>

Internetové zdroje:

Dětské skupiny Panáčky. *Jak to u nás chodí* [online]. Dětské skupiny Panáčky, © 2021 [cit. 2021-11-01]. Dostupné z: <https://panacci.eu/index.php/brno-lidicka/>

Podpora implementace dětských skupin. *O projektu* [online]. MPSV, 2022 [cit. 2022-01-10]. Dostupné z: <http://www.dsmpsv.cz/cs/o-projektu>

Základní škola a Mateřská škola Šakvice, příspěvková organizace. *Školní řád MŠ 2021* [online]. Základní škola a Mateřská škola Šakvice, příspěvková organizace, 2021 [cit. 2021-11-01]. Dostupné z:

<https://zssakvice.edupage.org/a/dokumenty?eqa=dGV4dD10ZXh0L3RleHQxNiZzdWJwYWdlPTE%3D>

SEZNAM GRAFŮ A TABULEK

Grafy

Graf č. 1: Pohlaví rodičů.....	40
Graf č. 2: Důvody umístění dítěte do předškolního zařízení	41
Graf č. 3: Důvody pro výběr dětské skupiny	42
Graf č. 4: Důležité aspekty u dětských skupin z pohledu rodičů	44
Graf č. 5: Důležité aspekty u pečujících osob z pohledu rodičů	46
Graf č. 6: Důležitost vzdělání pečujících osob	48
Graf č. 7: Kvalifikace pečujících osob	49
Graf č. 8: Přínos dětské skupiny rodičům	50
Graf č. 9: Přínos dětské skupiny dětem	52
Graf č. 10: Výhody dětské skupiny.....	54
Graf č. 11: Nevýhody dětské skupiny.....	56
Graf č. 12: Spokojenost s poskytovanou službou	58
Graf č. 13: Doporučení služby ostatním rodičům	59

Tabulky

Tabulka č. 1: Pohlaví rodičů	40
Tabulka č. 2: Důvody umístění dítěte do předškolního zařízení.....	41
Tabulka č. 3: Důvody pro výběr dětské skupiny	43
Tabulka č. 4: Důležité aspekty u dětských skupin z pohledu rodičů.....	45
Tabulka č. 5: Důležité aspekty u pečujících osob z pohledu rodičů.....	47
Tabulka č. 6: Důležitost vzdělání pečujících osob.....	48
Tabulka č. 7: Kvalifikace pečujících osob	49
Tabulka č. 8: Přínos dětské skupiny rodičům.....	50
Tabulka č. 9: Přínos dětské skupiny dětem.....	52
Tabulka č. 10: Výhody dětské skupiny	54
Tabulka č. 11: Nevýhody dětské skupiny.....	56
Tabulka č. 12: Spokojenost s poskytovanou službou	58
Tabulka č. 13: Doporučení služby ostatním rodičům	59

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník pro rodiče dětí navštěvující dětskou skupinu

Příloha č. 2: Struktura rozhovoru

Příloha č. 3: Vzor informovaného souhlasu účastníka výzkumu (rozhovor)

Příloha č. 4: Přepis rozhovoru s rodičem

Příloha č. 1: Dotazník pro rodiče dětí navštěvující dětskou skupinu

Otázky z dotazníku:

- 1) Jste dítěte ... ? matka/otec
- 2) Z jakých důvodů jste umístili Vaše dítě do předškolního zařízení?
- 3) Z jakých důvodů jste zvolili pro Vaše dítě jako formu předškolní péče právě dětskou skupinu, a ne jiný typ zařízení? Co vás přimělo k výběru právě dětské skupiny?
- 4) Co považujete u dětských skupin za důležité?
- 5) Co považujete u pečujících osob za důležité?
- 6) Hraje u Vás vzdělání pečujících osob důležitou roli?
- 7) Jakou kvalifikaci by podle Vás měli pečující osoby mít?
- 8) Co podle Vás přinesla docházka dítěte do dětské skupiny Vám jako rodičům?
- 9) Co podle Vás přinesla docházka dítěte do dětské skupiny přímo Vašemu dítěti?
- 10) Co považujete za výhody dětské skupiny?
- 11) Co naopak považujete za nevýhody dětské skupiny?
- 12) Jak jste v současné době s poskytovanou službou péče o dítě v dětské skupině spokojeni?
- 13) Doporučili byste službu péče o dítě v dětské skupině ostatním rodičům, kteří uvažují o umístění dítěte do dětské skupiny?

DOTAZNIK PRO RODICE DETI NAVSTEVUJICI DETSKOU SKUPINU

Milí rodiče,

jmenuji se Eliška Straková a jsem studentkou Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, oboru učitelství pro mateřské školy.

Zpracovávám výzkum ke své bakalářské práci na téma Dětská skupina jako jedna z forem předškolní výchovy a vzdělávání.

Velmi by mi pomohlo, kdybyste mi mohli odpovědět na pár otázek týkajících se dětské skupiny, do které Vaše dítě dochází. Tímto bych Vás chtěla poprosit, zdali byste byli ochotni najít si chvíli čas na vyplnění následujícího dotazníku, který mi bude sloužit jako podklad pro bakalářskou práci.

Cílem výzkumu je zjistit, jaký mají rodiče dětí pohled na dětskou skupinu, zjistit jejich motivaci k výběru před ostatními institucemi a v čem spatřují smysl dětských skupin.

Vyplnění dotazníku je zcela anonymní a slouží pouze pro účely mé bakalářské práce.

Děkuji za Vaši ochotu a čas.

Eliška Straková

1 Jste dítěte ... ?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Matka   Otec

2 Z jakých důvodů jste umístili Vaše dítě do předškolního zařízení?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí, popřípadě napište svoji vlastní odpověď*

- Potřeba návratu do zaměstnání   Skončení rodičovské   Finanční důvody   Nepřijetí do jiného zařízení   Nemám jinou možnost hlídání
- Socializace dítěte
- Jiné ... (uvedte)

3 Z jakých důvodů jste zvolili pro Vaše dítě jako formu předškolní péče právě dětskou skupinu, a ne jiný typ zařízení? Co vás přimělo k výběru právě dětské skupiny?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí, popřípadě napište svoji vlastní odpověď*

☐ Malý kolektiv - individuální přístup	☐ Nízký věk dítěte	☐ Plná kapacita jiného zařízení	☐ Dětská skupina v místě bydliště/v blízkosti zaměstnání
☐ Zajímavý program dětské skupiny	☐ Reference na dětskou skupinu	☐ Finanční dostupnost	☐ Provozní doba dětské skupiny
☐ Nebyla jiná možnost			
☐ Jiné ... (uveďte) ____			

4 Co považujete u dětských skupin za důležité?

5 Co považujete u pečujících osob za důležité?

6 Hraje u Vás vzdělání pečujících osob důležitou roli?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne

7 Jakou kvalifikaci by podle Vás měli pečující osoby mít?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

☐ Kvalifikaci v oblasti zdravotní	☐ Kvalifikaci v oblasti sociální	☐ Kvalifikaci v oblasti pedagogické	☐ Profesní kvalifikaci chůvy pro děti
☐ Odbornou způsobilost k výkonu povolání lékaře	☐ Na kvalifikaci mi absolutně nezáleží		

8 Co podle Vás přinesla docházka dítěte do dětské skupiny Vám jako rodičům?

9 Co podle Vás přinesla docházka dítěte do dětské skupiny přímo Vašemu dítěti?

10 Co považujete za výhody dětské skupiny?

11 Co naopak považujete za nevýhody dětské skupiny?

12 Jak jste v současné době s poskytovanou službou péče o dítě v dětské skupině spokojeni?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Zcela spokojeni   Spíše spokojeni   Zcela nespokojeni   Spíše nespokojeni

13 Doporučili byste službu péče o dítě v dětské skupině ostatním rodičům, kteří uvažují o umístění dítěte do dětské skupiny?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne

Příloha č. 2: Struktura rozhovoru

STRUKTURA ROZHOVORU – RODIČE DĚTÍ

- 1) Z jakého důvodu jste umístili své dítě právě do dětské skupiny?
- 2) Měli jste při výběru zařízení i jinou možnost, kam své dítě umístit?
- 3) Co Vás nejvíce přimělo k výběru právě toho zařízení, které Vaše dítě navštěvuje? Proč jste zvolili právě toto zařízení?
- 4) Co očekáváte od dětské skupiny?
- 5) Čemu by se dle Vás měly dětské skupiny věnovat? Co by měly u dětí rozvíjet?
- 6) Co očekáváte od pečujících osob?
- 7) V čem vidíte smysl dětské skupiny?
- 8) Jak jste spokojeni se službou péče o dítě v dětské skupině?
- 9) Je něco, co byste na konceptu dětských skupin změnili?
- 10) Doporučili byste službu péče o dítě v dětské skupině ostatním rodičům?

Příloha č. 3: Vzor informovaného souhlasu účastníka výzkumu (rozhovor)

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Etická komise Pedagogické fakulty

Ethics Board of the Faculty of Education

Informovaný souhlas účastníka výzkumu:

Vážená paní, vážený pane,

v souladu se zásadami etické realizace výzkumu¹ Vás žádám o souhlas s Vaší účastí ve výzkumném projektu v rámci bakalářské práce.

Název projektu: Dětská skupina jako jedna z forem předškolní výchovy a vzdělávání

Řešitel projektu: Eliška Straková, email: eliska-strakova@seznam.cz, tel.: 774 834 682

Název pracoviště: Sekce pedagogických a psychologických programů, Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Vedoucí práce: Mgr. Veronika Kadlecová, email: kadlecova@pf.jcu.cz

Cíl výzkumu: Cílem bakalářské práce je představit dětskou skupinu jako jednu z forem předškolní výchovy a vzdělávání, především jako alternativu k mateřským školám a popsat specifika dětské skupiny v porovnání s mateřskou školou. Cílem výzkumné části práce je zjistit, jaký mají rodiče dětí pohled na tyto instituce, zjistit jejich motivaci k výběru před ostatními institucemi a v čem spatřují smysl dětských skupin.

Popis výzkumu: Rozhovor je anonymní, což znamená, že nikde nebude uvedeno jméno účastníka rozhovoru. Účast na rozhovoru je zcela dobrovolná a kdykoli během rozhovoru může účastník odmítnout odpovědět na otázky, na které nechce odpovědět. Má také právo rozhovor kdykoli ukončit. Účastník si je vědom toho, že rozhovor bude zaznamenáván na zařízení pro záznam zvuku a přepsán do písemné formy. Přepis rozhovoru bude důvěrný a v bakalářské práci *Dětská skupina jako jedna z forem předškolní výchovy a vzdělávání*, ani v případných dalších výstupech z tohoto výzkumu, nebudou uvedeny údaje, podle kterých by bylo možné účastníka identifikovat.

.....
datum a podpis řešitele projektu

¹ Všeobecnou deklaraci lidských práv, nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) a dalšími obecně závaznými právními předpisy (jimiž jsou zejména Helsinská deklarace přijatá 18. Světovým zdravotnickým shromážděním v roce 1964, ve znění pozdějších změn (Fortaleza, Brazílie, 2013), zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů, zejména ustanovení jeho § 28 odst. 1, a Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny: Úmluva o lidských právech a biomedicíně publikované pod č. 96/2001 Sb. m. s., jsou-li aplikovatelné).

Prohlášení a souhlas účastníků s jejich zapojením do výzkumu:

Prohlašuji a svým níže uvedeným vlastnoručním podpisem potvrzuji, že dobrovolně souhlasím s účastí v uvedeném výzkumu a že jsem měl/a možnost si řádně a v dostatečném čase zvážit všechny relevantní informace o výzkumu, zeptat se na vše podstatné týkající se účasti ve výzkumu a že jsem dostal/a jasné a srozumitelné odpovědi na své dotazy. Byl/a jsem poučen/a o právu odmítnout účast ve výzkumném projektu nebo svůj souhlas kdykoli odvolat bez represí.

Dále svým podpisem vyjadřuji souhlas s následujícími body:

- Byl/a jsem informován/a o účelu rozhovoru, kterým je sběr dat pro potřeby výzkumu bakalářské práce Elišky Strakové s názvem Dětská skupina jako jedna z forem předškolní výchovy a vzdělávání. Cílem výzkumu je zjistit, jaký mají rodiče dětí pohled na tyto instituce, zjistit jejich motivaci k výběru před ostatními institucemi a v čem spatřují smysl dětských skupin.
- Bylo mi sděleno, jak dlouho bude trvat rozhovor a jaký bude mít průběh. Jsem seznámen/a s právem odmítnout odpovědět na jakoukoli otázku, případně do 3 dnů odmítnout účast na výzkumu.
- Souhlasím s nahráváním následujícího rozhovoru a jeho následným zpracováním. Zvukový záznam rozhovoru nebude poskytnut třetím stranám a po přepsání bude vymazán.
- Byl/a jsem obeznámen/a s tím, jak bude s rozhovory nakládáno a jakým způsobem bude zajištěna anonymita i po skončení rozhovorů, která znemožní identifikaci mé osoby. Nikde nebude uvedeno mé jméno či jiné osobní údaje, díky kterým bych mohl/a být identifikován/a.
- Dávám své svolení k tomu, aby výzkumnice použila rozhovor pro potřeby své bakalářské práce, zvuková nahrávka rozhovoru však bude po ukončení výzkumu smazána

Jméno a příjmení účastníka:..... Datum narození:.....

Adresa trvalého bydliště účastníka:.....

Podpis účastníka: .....

Příloha č. 4: Přepis rozhovoru s rodičem

PŘEPIS ROZHOVORU S RODIČEM (DĚTSKÁ SKUPINA)

1. „Z jakého důvodu jste umístili své dítě právě do dětské skupiny?“

Odpověď: Tak umístit dítě někam, to byla otázka toho, že jsem se potřebovala vrátit do práce. Jednak jsem tedy byla dohodnutá, že se pokusím se vrátit po mateřské co nejdřív, a zároveň se s manželem podílíme na chodu a financování naší domácnosti společně, takže jsme potřebovali vydělávat oba. Taky jsem si říkala, co té dceři dám, když budeme doma většinu dne jen samy dvě. Sourozenci chodí do školy, odpoledne mají kroužky, nebo běhají s kamarády po venku, doma moc času netráví. Tak nějak jsem si říkala, že chci, aby dcera zažila ten kolektiv jiných dětí, vrstevníků, kteří jsou ve stejném věku. Ještě teda abych nezapomněla, hrozně důležité pro nás bylo to, že na dětských skupinách se nám především zamlouval menší počet dětí a takový víc osobnější přístup k potřebám těch dětí. Přeci jen, čím méně dětí, tím více času na každé jednotlivé dítě. I tohle nás tedy hodně přivedlo k tomu zvolit právě dětskou skupinu.

2. „Měli jste při výběru zařízení i jinou možnost, kam své dítě umístit?“

Odpověď: Nejprve jsme přemýšleli o tom, že zkusíme dceru zapsat do mateřské školy, kam vlastně docházely naše dvě starší děti, ale tím, že byla mladší, tak jsme si nebyli jistí, jestli ji vůbec v mateřské škole přijmou, když ještě neměla tři roky. Nakonec bylo rozhodnuto, že ji zkusíme přihlásit do dětské skupiny, protože já jsem potřebovala prostě pracovat i při dítěti. Bohužel není při mém zaměstnání možné, abych pracovala z domu, to prostě nejde. Navíc dcera je naším třetím dítětem, má už starší sourozence, kteří chodí do školy, já už jsem nemohla zůstat další tři roky doma na rodičovské. Navíc po tolika letech mateřské už bych to asi úplně nedávala (smích).

3. „Co Vás nejvíce přimělo k výběru právě toho zařízení, které Vaše dítě navštěvuje?“

Proč jste zvolili právě toto zařízení?“

Odpověď: Velkou roli sehrála dostupnost, chtěli jsme něco poblíž, aby kdyby se náhodou něco stalo, jsme mohli dceru nějak rozumně vyzvednout. Navíc se dětská skupina nachází i poblíž místa, kde pracuji, takže i to. Při rozhodování nám ale hodně pomohly i zkušenosti ostatních rodičů, poptávali jsme se, zjišťovali, jak to v dětské

skupině chodí. Tak nějak se nám to všechno zalíbilo a všechno se zdálo být super, takže jsme to zkusili touto cestou, a rozhodně nelitujeme našeho rozhodnutí. Do skupiny dcera dochází doteď a zatím jsme moc nepřemýšleli o tom, že bychom ji dali někam jinam, nějak si to nedokážeme představit. Časem ale budeme muset zapřemýšlet o tom, jestli ji v dětské skupině necháme i nadále, protože teď je vlastně povinný ten předškolní rok. Od ostatních rodičů ale víme, že se to dá nějak vymyslet a zkombinovat ke spokojenosti všech.

4. „Co očekáváte od dětské skupiny?“

Odpověď: Primárně asi nějakou tu socializaci dítěte, zapojení do kolektivu dětí. Jak jsem říkala, přála jsem si, aby dcera zažila ten kolektiv. Aby se naučila, jak spolupracovat s ostatními dětmi, aby si našla třeba i nějaké kamarády. To byl vlastně tedy i jeden z těch důvodů, proč jsem s ní nezůstala sama doma. Také bych si přála, aby se tam i nějakým způsobem připravila na školu, nebo školku. Aby měla zažitou zkušenost s nějakým zařízením a díky tomu pak mohla snadněji přejít do té školy třeba. No a v neposlední řadě to, že uvidím, že je dcera ve skupině spokojená, to je asi hlavní, protože nikdo nechce chodit někam, kde se mu to nelíbí.

5. „Čemu by se dle Vás měly dětské skupiny věnovat? Co by měly u dětí rozvíjet?“

Odpověď: Asi tak celkově všemu? (smích). Tím myslím, aby se tam naučila od všeho trochu. Neočekávám to, že z dětské skupiny vyjde s hlavou plnou vědomostí, odpovídajících vědomostem našich dvou starších dětí. Spíše to myslím tak, aby se o sebe naučila postarat sama, aby se uměla obléci, samostatně se napít či najíst, aby se naučila i jistým návykům, jako je třeba zdravení, či děkování. Nebo také aby se naučila i hygienickým návykům, umývat si ruce před jídlem, po použití toalety, a tak podobně. Dětské skupiny by také třeba mohly učit děti, jak mají zacházet s nůžkami, tužkou, psacími potřebami, lepidlem, prostě s různými pomůckami a materiály, které třeba z domu neznají.

6. „Co očekáváte od pečujících osob?“

Odpověď: Především asi to, aby to byly milé, hodné, příjemné, laskavé a trpělivé osoby, hlavně s hezkým vztahem k dětem a hezkým přístupem k nim. Ten vztah a přístup k dětem si myslím, že je ze všeho asi to nejdůležitější, protože podle mého to prostě bez vztahu k dětem nejde. Samozřejmě by taky měly být nějakým způsobem i kreativní, aby dokázaly děti zabavit a rozvíjet při všech činnostech, které v dětských skupinách dělají. Ty chůvy u nás ve skupince umí vymyslet tak nádherné činnosti a s těmi dětmi co vytváří, pokaždé nad tím žasnu, to člověk musí mít samozřejmě i částečně v sobě, tohle si myslím, že nejde úplně naučit. Takže to si

myslím, že je také zároveň důležité. Nějaké znalosti z pedagogiky a o vývoji dítěte, to si myslím, že je při této práci také samozřejmost. Pedagogické vzdělání je pak určitě bonusem.

7. „V čem vidíte smysl dětské skupiny?”

Odpověď: Tak jednoznačně asi v tom, že mi pobyt té dcery ve skupině pomohl nějak spojit práci a péči o rodinu a děti dohromady. Tři děti a náročná práce k tomu, to už dá opravdu zabrat (smích). Pro některé rodiče, když se jejich děti nedostaly do mateřské školy, může být dětská skupina také výbornou náhradou za tu školku, protože je školce opravdu podobná. Samozřejmě není podobná ve všem, dětské skupiny mají i svá specifika, a něco je zkrátka jinak, přesto si ale myslím, že v tomto ohledu, tedy alternativě ke školce, bodují.

8. „Jak jste spokojeni se službou péče o dítě v dětské skupině?”

Odpověď: My jsme naprosto spokojeni, není nic s čím by byl problém. Jsem moc ráda, že jsme se pro dětskou skupinu rozhodli, škoda jen, že jsme o ní nevěděli dříve, možná bychom tam zapsali i syna, pokud by v té době nějaké skupiny již byly k dispozici. Čtvrté dítě tedy s manželem už neplánujeme, ale kdyby se náhodou zadařilo, byla by dětská skupina určitě jasnou volbou (smích).

9. „Je něco, co byste na konceptu dětských skupin změnili?”

Odpověď: Přemýšlím, ale nějak mě nenapadá nic, co by mi nevyhovovalo, nebo co bych změnila.

10. „Doporučili byste službu péče o dítě v dětské skupině ostatním rodičům?”

Odpověď: Dětskou skupinu jako předškolní zařízení, bych rodičům, kteří přemýšlí o tom, kam dítě po rodičovské umístit, určitě doporučila. Nejenže mohou přijímat i děti mladší tří let, ale i pokud jsem něco potřebovala, vždy se mi vedení i samotné chůvy snažili vyjít vstříc, tady byla absolutní vstřícnost, s ničím nebyl problém. Navíc, jak už jsem se zmínila předtím, pokud nemají rodiče možnost dát dítě do mateřské školy, dětská skupina je určitě tou nejvhodnější alternativou, tedy alespoň z mého pohledu (smích).

Doplňující otázka: „Zmínila jste se, že Vaše dvě starší děti navštěvovaly mateřskou školu, je tomu tak? V čem třeba vidíte největší rozdíly mezi dětskou skupinou a mateřskou školou?

Odpověď: Tak největší rozdíl asi vidím v tom počtu dětí a těch učitelek, nebo tedy i pečujících osob, které se o děti starají. Ve školce je mnohem více dětí na jednu učitelku, než v dětské skupině na jednu pečující osobu. Ve školce je navíc ráno učitelka s dětmi ve třídě sama, u nás v dětské skupině ne. To ráno si myslím, že musí být náročné v tom, že děti přicházejí v různé časy, občas někdo nestíhá, třeba my (smích), občas někdo smutní po mamince, děti jsou rozdivočené, pobíhají, pak někdo chce něco učitelce vyprávět, ta zrovna přebírá jiné dítě a nemá úplně čas. Vůbec učitelkám tohle nezávidím, tenhle zmatek. Ta dětská skupina je v tomhle lepší, velkou výhodou je ten malý počet dětí, pak mají ty chůvy více času se věnovat každému dítěti mnohem víc. S tím pak souvisí podle mě i ten přístup k dětem, když je víc času na každé dítě, může být ten přístup i osobnější, takový i víc rodinnější. V tomhle já osobně vidím ty největší rozdíly. Zbytek mi asi přijde velmi podobný. Jen tedy mě ještě napadá, že jsem četla, že dětské skupiny nemají povinnost děti vzdělávat. Stejně se ty děti v dětských skupinách ale vzdělávají, učí se básničky, písničky, učí se o světě, zvířatech.

KONEC